

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)*

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A	Desecretizarea dosarelor clerului - între adevăr și manipulare		C R E D I N T A
	Cuvânt pastoral al Sfântului Sinod al BOR ...	5	
	Mitropolitul Clujului răspunde acuzațiilor...	8	
	Despre ispita de a ști ce (nu) a făcut celălalt! - <i>Stelian Gomboș</i>	10	
	Ceasul adevărului (dosarele securității în cartea vieții clerului) – <i>dr. Iosif Niculescu</i> ...	12	
	Comunicat de presă din partea Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților	21	
	Cosmologia divină și cea umană - o recuperare a cosmologiei scripturistice, cu pământul în centru și având 7500 de ani -Pr. Dan Bădulescu	23	
	Să fim oameni și să știm ai cui suntem! - <i>Badea Vasile Șut</i>	56	
	Cultura muzicală bisericească la români (II) - <i>Prof. Drd. Gheorghe Malene</i>	66	
	Carențele culturii teologice ale unor pictori... - <i>Pr. Prof. Dr. Gheorghe I. Drăgulin ..</i>	81	
A D E V Ă R U L	De ce învață copiii religia în școli!? – <i>Cristian Șerban</i>	85	N Ă D E J D E A
	<i>Nume din cartea vietii: Iosif (o paralelă cu viața Mântuitorului)</i> - <i>Corneliu C.</i>	88	
	<i>Întâlnire cu îngerii (o poveste adevărată)</i> - <i>Renate Sworst</i>	91	
	Abonamente. Difuzare. Publicitate	98	
	Cartea ortodoxă prin poștă	99	
	<i>Pace ție, cititorule!</i>		
V I A T A			D R A G O S T E A

Căci Eu dispun de mijloacele tale și vreau ca
 Tu să alergi la Mine și să știi că tu depinzi
 De Mine. Rezervele Mele sunt nesecate. Eu vreau ca
 Tu să te încredințezi de credincioșia Mea și a făgăduințelor
 Mele.

Să nu fie aceasta, ca să li se poată spune
 În nevoile tale: „Tu nu crezi în Dumnezeuul tău”.
 Ai petrecut o noapte în scârbe?
 Ești despărțit de cei apropiați și de cei dragi ai inimii tale

-

De la Mine a fost trimisă aceasta.

Eu sunt bărbatul scârbelor, începutul bolilor,
 Eu am îngăduit ca aceasta, ca tu să Mă chemi pe Mine
 Și în Mine să-ți poți afla mângâierea veșnică.
 Dacă ai fost dezamăgit de prietenul tău, de cineva,
 Căruia tu i-ai deschis inima ta –

De la Mine a fost aceasta.

Eu am îngăduit ca această dezamăgire să vină asupra ta,
 Ca tu să cunoști că cel mai bun prieten al tău este Domnul.
 Eu vreau ca tu să aduci la Mine și să-Mi spui Mie totul.
 Te-a clevetit cineva, lasă aceasta în seama Mea,
 Și lipește-te mai tare cu sufletul tău de Mine, locul tău de scăpare,
 Ca să te ascunzi de limbile rele.
 Eu voi scoate la iveală ca lumina dreptatea ta
 Și soarta ta, ca miezul zilei.

S-au risipit planurile tale, ai căzut cu duhul
 Și ai oboșit –

De la Mine a fost aceasta.

Ți-ai făcut un plan, aveai intențiile tale,
 Le-ai adus și la Mine, ca să le binecuvântezi.
 Dar eu vreau ca tu să Mă lași pe Mine
 Să rânduiesc și să conduc împrejurările
 Vieții tale, astfel încât să fii doar unealtă,
 Iar nu lucrător.
 Au dat peste tine nereușite neașteptate ale vieții,

- continuare la pagina 93 -

Desecretizarea dosarelor clerului - între adevăr și manipulare

„Constatăm o izbitoare disproporție în arătarea adevărului despre epoca trecută: a adevărului despre călăi și victime. Mii de angajați ai serviciilor de Securitate... sute de mii de persoane au îndeplinit funcții de partid, de rang mai mare sau mai mic, făcând să dureze sistemul comunist... Astăzi ei primesc pentru aceasta pensii [30 milioane lei, pentru coloneii de securitate din România] și sunt intangibili [sunt parlamentari, cu imunitate, sau mari oameni de afaceri]. În schimb, cei „judecați” sunt victimele lor, dintre care, o parte s-au supus într-adevăr represiunii și au trecut la colaborare, făcând rău altora, dar mai întâi de toate, aservindu-se pe ei înșiși și frângându-și propria conștiință, propria demnitate, propria viață...” (din memorandumul episcopului Jasna Gora, privind colaborarea clerului catolic cu Securitatea poloneză). Același lucru se întâmplă și în România, ca și în Polonia: nu sunt trași la răspundere călăii, ci victimele lor, cei care au cedat torturilor fizice și psihice. Nu este condamnat comunismul pentru că – auziți! – nu există dovezi, documente (!), dar sunt condamnate victimele comunismului! În plus, clerului i se reproșează că a trădat secretul spovedaniei. Dar, ne spune un părinte: „Ce să-i spui securistului din Spovedanie? Că a mâncat de dulce în zi de post, că nu și-a zis rugăciunile seara și dimineața, că a mai mințit, că a mai bârfit? Păi, acestea sunt lucruri edificatoare pentru securitate?” (când te spovedești nu spui nume, locuri... nu dai informații, ci mărturisești doar păcatele).

Cuvânt pastoral al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către cler, mănăstiri și toți binecredincioșii creștini din România

[trimis în ianuarie 1990 tuturor eparhiilor, protoieriilor și mănăstirilor]

Iubiți fii duhovnicești,

În aceste momente de mari prefaceri din țara noastră, când Dumnezeu ne cheamă să folosim, spre mărirea Sa și binele tuturor, darul sfânt al libertății dobândite prin multe jertfe neprihănite ale poporului nostru, mai ales tineret și armată, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române vă adresează un îndemn părintesc și pastoral de reînnoire spirituală și reconciliere, adică împăcare. Libertatea pe care o avem acum, iubiții noștri, trebuie să o folosim, mai întâi, pentru a ne lepăda de tot ceea ce a fost fals și rău în

cuvintele și faptele noastre din anii dictaturii. În aceste momente, redescoperim libertatea de a mărturisi greșelile noastre, dar și suferințele și umilirile noastre.

În primul rând, condamnăm cultul idolatru al personalității dictatorului, care se considera un fel de zeu, precum și dictatura ateistă și antireligioasă care i-a servit pe platformă și care, prin teroare, a ridicat minciuna la rang de adevăr. Drept aceea, **cerem iertare lui Dumnezeu și vouă, prea iubiți fii sufletești, pentru toate declarațiile noastre publice și pentru pastoralele noastre prin care am fost obligați să vă spunem că ne bucurăm de deplină libertate religioasă, în timp ce asupra Bisericii se exercitau multe presiuni și îngrădiri de tot felul. Cerem iertare pentru teama noastră prea mare de a ne opune deschis dictaturii, precum și pentru felul în care am fost obligați să-l laudăm pe dictator.** [...] Desigur, mulți dintre voi, iubiți slujitori ai altarelor străbune și iubiți credincioși ai Bisericii noastre, voi, care ați trăit în aceleași condiții, ați înțeles că acest fel de a vorbi al nostru a fost adesea prețul sau tributul pe care trebuia să-l plătim pentru ca Biserica să poată răspunde celor mai elementare nevoi ale sale. Foarte adesea noi nu am avut de ales între bine și rău, ci între un rău mai mic, adică vorbirea aceasta forțată, artificială, nesinceră, și un rău mai mare, adică refuzul statului ateu de a autoriza recunoașterea preoților, funcționarea școlilor teologice, publicarea de cărți de cult și de teologie, restaurarea de biserici și mănăstiri, construirea de noi edificii bisericesti, relații ecumenice internaționale, publicarea unei vaste literaturi, prin care am menținut conștiința că originile și sufletul culturii românești și al continuității românești sunt de natură creștină. Deși am socotit că aceasta a fost calea cea mai potrivită de a acționa, știm că asemenea atitudini au scandalizat pe unii, dar, fundamental intenția noastră constantă a fost aceea de a sluji binele Bisericii, de a-i asigura continuitatea ei istorică vizibilă și de a răspunde nevoilor imediate.

Am căutat, iubiți credincioși, să răspundem nevoilor voastre de a păstra credința strămoșilor și părinților noștri, de a vă boteza copiii, de a vă cununa tinerii, de a vă înmormânta morții, de

a vă întreține în suflete flacăra credinței și speranța într-o eliberare a poporului de sub dictatura ceaușistă. Mărturia păstrării credinței s-a văzut și în strigătul spontan al poporului credincios din timpul recente revoluții: „Dumnezeu este cu noi”, „Biserica este cu noi”, „Binecuvântează, părinte, pe cei ce luptă acum pentru libertate”. Renașterea noastră spirituală, iubiiții noștri, trece deci acum prin pocăință, prin regretul că am fi putut face mai mult sau mai bine și nu am făcut, însă fără a uita să mulțumim lui Dumnezeu și vouă pentru ajutorul dat. În același timp, însă, darul sfânt al libertății, prin care ne mărturisim fiecare dintre noi vina noastră din anii dictaturii, trebuie să ne conducă, pentru a mări pe Dumnezeu și pentru a promova binele națiunii, la iertare, reconciliere și unitate, pe baza îngăduinței și a dragostei frățești, evitând răzbunarea și dușmănia. Când suntem prinși cu lucrurile urgente, să nu uităm, totuși, de lucrurile esențiale: bunătatea și dragostea față de aproapele; să ne ferim și să reluăm sub altă formă, fie ea chiar și prin cuvinte, violența și păcatele dictaturii de care ne-a eliberat.

Iubiții noștri, îndemnul nostru părintesc către voi toți, cler și credincioși, este să pășim hotărâți într-o lucrare comună de renaștere spirituală a conștiințelor, de intensificare a vieții pastorale și misionare a Bisericii, în cadrul societății românești de astăzi, libere și, în același timp, dornice de redresare spirituală și materială din starea jalnică în care a adus-o dictatura teroristă și ateistă. Să ne străduim, împreună, să reconstruim bisericile dărâmate, să construim biserici noi acolo unde nu ni s-a dat voie, să promovăm educația religioasă a tinerilor și adulților, după zeci de ani în care, în școli și instituții, Dumnezeu a fost negat și batjocorit, iar familia și societatea românească nu aveau dreptul să se refere public la valorile spirituale religioase care fac parte integrantă din sufletul românesc. (...)

Iar libertatea noastră va mări pe Dumnezeu și va fi de folos tuturor numai dacă ea are ca roadă reconcilierea, renașterea morală, propășirea spirituală și materială, precum și unitatea poporului nostru eroic și jertfelnic! Așa să ne ajute Dumnezeu!

Binecuvântarea Domnului nostru Iisus

Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu noi, cu toți! - Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (sublinierile aparțin redacției)

Mitropolitul Clujului răspunde acuzațiilor Ministrului Culturii

Aflat în zilele de 28-29 august [2006], în prima vizită pastorală în Episcopia Oradiei, Bihorului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu a susținut la sediul Prefecturii Bihor o conferință de presă, în care a calificat culpa generală pusă de Ministrul Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, asupra preoților care **și-ar fi trădat secretul spovedaniei**, colaborând cu Securitatea, ca fiind „o fraudă morală” și o „nedreptate strigătoare la cer”.

„Am luat act de această intervenție surprinzătoare la care am câteva obiecții: întâi de toate, inițiativa deconspirării dosarelor îi aparține Sfântului Sinod, care, în două ședințe, în 1997 și 2001, s-a pronunțat în favoarea deschiderii dosarelor clerului – ierarhi și preoți. Mai mult, nu s-a făcut nici un fel de intervenție la CNSAS pentru blocarea accesului la aceste dosare. Pe de altă parte, în urmă cu două săptămâni am făcut o declarație pentru cotidianul „Adevărul” din 17 august, în care m-am declarat de acord cu deschiderea dosarelor, începând cu propriul meu dosar”. „În opinia mea, domnul Ministru al Culturii și Cultelor nu avea dreptul să intervină în această problemă fără să citeze, mai întâi, cuvântul Bisericii. A vrut să creeze impresia că este primul care o abordează, ceea ce mi se pare că este o fraudă morală.

În al doilea rând, consider că Ministrul face o gravă încălcare a elementarelor principii democratice într-un stat de drept, unde, în orice problemă, colectivă sau individuală, se pornește de la premiza „de nevinovăție, inclusiv în

justiție; or, domnul Ministru a pornit de la principiul culpabilității și, ceea ce e mai grav, culpabilitate în masă”.

Mitropolitul Clujului consideră ca *inadmisibilă asocierea care se face între ipostaza de informator a unui preot, care este posibilă, și aceea de persoană care divulgă secretul spovedaniei*. „Biserica nu poate accepta sub nici o formă această asociere, chiar dacă admite că în dosare vor exista nume preoți care au cedat și au dat informații”.

„Chiar dacă nu se cunoaște numărul acestor preoți, este sigur că, în nici un caz, preoții nu au trădat **secretul spovedaniei**, pentru că acesta este *«un secret care se prestează sub jurământ, în care e vorba de conștiința și mântuirea preotului»*”. „Eu, ca arhiereu, care hirotonisesc un preot și îi acord duhovnicia și dreptul de a spovedi, nu am dreptul să-l întreb niciodată ce a auzit la o spovedanie și nici el nu are dreptul să-mi spună mie, cu atât mai puțin la alții”.

Pentru a exemplifica această realitate, Înaltpreasfințitul Mitropolit Bartolomeu a relatat cazul părintelui Zamfir, din sudul Moldovei, pe care l-a cunoscut personal în închisoarea din Aiud. Preotul era condamnat la 25 de ani de pușcărie pentru că spovedise și împărtășise un străin care i-a cerut acest lucru, bătându-i într-o zi la poartă, în drumul lui spre grupurile de rezistență din munți. În timpul luptelor tânărul a fost prins, și sub tortură, a declarat numele tuturor persoanelor pe care le întâlnise în drumul său, amintindu-l și pe preotul care l-a spovedit. Pentru „omisiune de denunț” părintele Zamfir a fost condamnat la ani grei de pușcărie, pe care îi executa cu seninătatea că nu și-a făcut decât datoria.

„Este o imensă nedreptate, strigătoare la cer, prin care clerul nostru este umilit. Noi, foștii deținuți politici, noi știm cu adevărat ce a însemnat comunism pentru că l-am cunoscut pe pielea, pe osul și pe sufletul nostru. *Pe noi să ne întrebați ce e comunismul și ce e Securitatea!*” a încheiat Înaltpreasfințitul Mitropolit Bartolomeu. (Biroul de presă) – sublinierile aparțin redacției

Despre ispita de a ști ce (nu) a făcut celălalt!

Stelian Gomboș

De la bun început doresc să-mi cer iertare pentru tonul ușor patetic și poate puțin tensionat pe care, cu siguranță, îl voi avea în acest material pe care l-am scris, oarecum în grabă și cu o umbră de tristețe!... De ce acest lucru, pentru că intenționez să abordez problema aceasta a „dosariadelor” care este atât de actuală și de stringentă, mergând și ajungând până la dorința de a fi deschise (și) dosarele clericilor care au fost acuzați, de unii slujitori ai culturii și ai statului, cum că s-ar fi folosit de Sfânta Taină a Spovedaniei pentru a divulga cele spuse de către credincios sub forma unor rapoarte depuse la securitate, prin care ar fi divulgat secretul Spovedaniei!...

Eu zic că s-a ajuns prea departe cu acuzațiile deoarece ele sunt pripite și nefondate ducând până la crearea unor jigniri de proporții de care nu știu cine și de ce s-ar putea folosi!...

Am senzația tot mai certă, că și această acțiune face parte din lanțul foarte lung de atitudini concertate împotriva Bisericii care s-au desfășurat, și se mai desfășoară, în ultimii ani dar care nu sunt altceva decât un adaus, sau dacă vreți, un bonus la șirul lung de activități ce s-au desfășurat împotriva acestei instituții divino-umane, de-a lungul istoriei și care unele au fost mai directe și mai grosiere iar altele sunt mai voalate și mai perfide, așa cum este și păcatul!...

Vin să întreb dacă această dorință de accesare a dosarelor slujitorilor altarelor vine în întâmpinarea satisfacerii curiozității, a descoperirii adevărului, a instaurării unei dreptăți sociale și morale sau dintr-un spirit de vanitate, de răzbunare și de atacare a acestei tabere clericale care este foarte mare și care mai și deranjează, uneori, pe unii sau pe alții!...

Oare, odată cu deschiderea acestor dosare și mai ales după acest moment, pe care Biserica ca instituție îl primește fără a fi împotrivă, chiar credem că se va instaura pacea, adevărul și dreptatea pe acest pământ românesc, fără a recurge la o reabilitare a noastră din punct de vedere duhovnicesc, ontologic și moral!... Spun că din punct de vedere istoric nu este rău acest lucru dar din punct de vedere moral chiar nu credem că slujitorii altarelor, fără a preciza și a nuanța lucrurile, au

săvârșit astfel de compromisuri de ordin moral și teologic!... Atunci de ce au fost pline închisorile comuniste de atâtia slujitori ai Bisericii, unii dintre ei fiind personalități marcante care, acolo și-au aflat sfârșitul!... Să avem convingerea că majoritatea covârșitoare a acestor dosare sunt de urmărire, cei cuprinși în ele fiind niște victime ale sistemului comunist ateu!... De ce avem această impresie că acesta este ultimul și cel mai important lucru pe care-l mai avem de făcut după care vom trăi „într-un cer nou și un pământ nou”?!... Oare nu este (și) un interes ocult la mijloc!... Credem că această epurare a societății, în toate domeniile și în toate structurile, va lămuri, clarifica și așeza lucrurile în mod complet și definitiv?!... Dacă ar fi așa ce bine ar fi și, sincer vorbind, chiar ne-am dori să fie așa!... Am impresia că ne aflăm între „ciocan și nicovală” dar nu prea știu al cui este „ciocanul” și a cui este „nicovala”?!... De aceea am senzația că prea răspundem unor „comenzi” venite de peste tot și de aiurea cu privire la unele situații cât se poate de sensibile și de importante și că se exagerează ajungându-se chiar la niște abuzuri, în unele locuri!... Așa stând lucrurile, nu este bine ca astfel de procese să fie făcute la comandă politică, sau din exces de zel, căci ce este „val al politicii” ca valul trece!... Oricum, slujitorii Bisericii sunt de acord cu deschiderea dosarelor ba, chiar așteaptă să ia sfârșit cât mai repede această problemă care, pe alocuri, pare o falsă sau artificială problemă!... Să nu credem, cumva, că membrii Bisericii vor să fie exceptați de la lege, nu nicidecum, de aici văzându-se faptul că, dacă acest proces va decurge într-un mod sincer și corect, ei (marea majoritate dintre ei) nu se simt încărcăți și vinovați cu nimic, ba dimpotrivă, în acest fel s-ar cunoaște mai bine cât au avut de suferit unii ca aceștia în timpul prigoanei comuniste!...

Și de data aceasta observăm că Biserica, prin slujitorii și conducătorii ei, este cât se poate de receptivă și de cooperantă la împlinirea demersurilor nobile și autentice ale societății, numai să fie astfel și nu altceva!... Oricum, constantând o preocupare a societății civile și mediatice românești, în acest sens, să fim convinși de faptul că Biserica rămâne ieri, azi și în veci aceeași și că, în pofida unor încercări ale discreditării, ea nu-și va pierde credibilitatea și autoritatea ei dihovnicească și morală în fața credincioșilor!... Să ne ajute și să ne lumineze Dumnezeu să trecem și peste acest moment cu bine căci „totul este bine când se sfârșește cu bine!” dar mai știm și că „binele nefăcut bine nu este bine”!...

Ceasul adevărului

[dosarele securității în cartea vieții clerului]

Iosif Niculescu

medic – veteran de război

În ultimele zile ale lui august 2006, au început să apară din ce în ce mai insistent știri difuzate prin presa scrisă, dar mai ales, a audio-vizualului, din care lumea află în mod direct și fățiș că în perioada terorii comuniste, vădit și neîndoiește anticreștină, deci antiumană, reprezentanții Bisericii creștine, de la diferite nivele, urcând până sus de tot la vârful și coborând până la treapta ultimă a țârcovnicilor, a încălcat una din marile porunci ale Întemeietorului ei, sunând: „să nu te închini la doi stăpâni”. Comportamentul neuniform al slujitorilor „miresei lui Hristos” - Biserica, nu a fost o noutate, atât în Biserica Română cât și în cea Universală.

Prin celebra Sa retragere în pustie, însoțită de post și urmată de ispitirea lui Lucifer, Mântuitorul a ținut să facă să fie știut pentru veșnicie, un adevăr care să poată fi folosit ca armă de luptă de viitorii Săi supuși: puterea lumescă a fost de la începutul lumii post-diluviene o invenție a diavolului, care a crezut că prin exercitarea unor ingerințe de ordin trupesc asupra oamenilor, îi va sili pe aceștia să i se închine. Așa s-a început instituirea ”puterii lumești” prin celebrul descendent al lui Ham, numit Nimrod, care și-a arogat, cu de la sine putere, dreptul de a dispune de viața și soarta semenilor săi, impunându-le a face fapte numai după voința lui, desființând sau încercând a desființa sacral dreptul al *liberului arbitru*, pe care Creatorul dăruindu-l omului, a fost primul și neîncetatul său ascultător. Așa s-a ajuns la formula aplicativă a acestui drept în ceea ce s-a numit *dreptul de alegere* (între bine și rău).

Nimrod și urmașii lui, de atunci și până azi, s-au ostenit a inventa metode și legi prin care să facă acest drept sacru nelucrător și cu nimic folositor bieților oameni. Riposta ultimă a Mântuitorului, a reprezentat pentru întreaga viitorime umană arătarea atitudinii pe care va fi obligat fiecare muritor de a o adopta în situații asemănătoare. Cu toate acestea, Lucifer nu a descurajat, ci de-a lungul veacurilor a imaginat fel și chip de stratageme, ca să-i facă pe oameni a accepta pretinsa-i domnie,

recurgând la înșelătorii și, în ultimă instanță, la silnicie.

Una dintre născocirile lui, care, din păcate, a prins rădăcini și în noua orânduire a lumii prin Hristos, a fost aceea simbolizată prin „*vulturul cu două capete*”. Cu alte cuvinte, sub același sceptru să fie și puterea spirituală și cea lumească. Formulă care a înșelat și a pierdut pe mulți și nu dintre cei mai proști sau neînvățați. Ea nu a putut fi formulată decât încălcând un adevăr fundamental: între trup și duh nu poate fi colaborare, ci este o permanentă opoziție. Simbolul egalizării celor două puteri este o minciună fiindcă nu are în spatele ei o realitate, ci ignorarea unei realități.

Acest bicefal a reprezentat o monstruozitate și oriunde a apărut nu a adus decât nenorociri. Și la noi, românii, s-a încercat înscăunarea acestei răătăcirii. Și, dacă nu s-a ajuns până la a fi înscrisă ca emblemă oficială, totuși au fost perioade în care s-a încercat a se pune în practică, dar, fie prin mărirea capului puterii lumești sau prin micșorarea capului puterii spirituale, s-a căutat, urmând linia minciunii, să se ascundă adevărul, că adevăratul cap al omenirii nu se află pe pământ, ci în cer. Încercarea de egalizare nu era decât un fel mincinos de a arăta strădania capului lumesc de a domina pe cel spiritual. Dar nu a fost peste tot așa. Spre pildă, în țara vecină, de la răsărit, în marea împărăție pravoslavnică a Rusiei, condusă de țari, sceptrul imperial era vulturul cu două capete, dar în fapt, Biserica Rusă recunoștea drept cap al Bisericii (nu numai al statului) pe țar. Patriarhul Rusiei se afla sub domnia țarului. Consecința imediată a fost încălcarea marii porunci a neînchinării la doi stăpâni.

Desigur, la instaurarea puterii comuniste, singura modalitate de supraviețuire a Bisericii nu a fost alta decât continuarea unei tradiții. Cu dureroasa consecință că noul stăpân lumesc era pe față dușman al lui Hristos și al Bisericii Lui. Ce a urmat se știe mai mult sau mai puțin corect. Judecarea acestei stări încă nu s-a făcut, dar starea spirituală a poporului rus de astăzi este grăitoare. Ce va fi în viitor o știe numai Dumnezeu, iar oamenii trăiesc pe mai departe în aceeași confuzie spirituală, consecință a terorii anticreștine care s-a întins peste 70 de ani.

Invazia comunistă a țării noastre, de după 1944, nu a întârziat să-și întindă brațele ucigașe și asupra Bisericii ortodoxe. Spre uimirea multora, s-a constatat că furia anticreștină a domniei comuniste, nu a îmbrăcat formele extrem de barbare, ca în Rusia. Ierarhia supremă a Bisericii, după ce a fost lipsită de două vârfuri alese: cărturarul Patriarh Nicodim și Mitropolitul Moldovei în scaun din acea vreme, Irineu

Mihălcescu, au pierit la ordin de sus (a partidului) în împrejurări necunoscute, voci din popor și chiar din cercurile mai sus puse, vorbind despre suprimarea prin otrăvire. Astfel, preotul de mir Iustinian Marina, component al Asociației Preoților și Învățătorilor „democrați” din Vâlcea (formulă de camuflare a unei organizații comuniste), se zice că, pe baza prieteniei cu liderul comunist Gh. Gheorghiu Dej (care nu știa bine românește), a fost instituit Patriarh, nu prin liberă alegere a Sfântului Sinod (nu putea fi canonică deoarece candidatul era doar preot de mir), ci impus politic. Noul Patriarh a făcut un „pact” cu Partidul, în care se căuta o egalizare între capetele vulturului, dar de fapt era o supunere oarbă la ordinele „Partidului”.

Care au fost „punctele” acestui “concordat” nu se știe în amănunt. Citez doar două, care nu pot fi negate:

- modificarea Sfintei Liturghii, în sensul ștergerii de la pomenire a Sfinților Arhangheli [deoarece Sfântul Arhanghel Mihail devenise un simbol legionar]. Această ignorare a realității stând în contradicție cu însăși formularea din mărturisirea de credință ortodoxă: „Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, a tuturor celor văzute și nevăzute” (în lumea celor nevăzute fiind și sfinții îngeri). Această omisiune a fost semnalată după 10 ani de la „Revoluția din 1989 de I.P.S. Daniel Mitropolitul Moldovei și publicată într-o foaie oficială a Bisericii [iar apoi remediată prin introducerea în textul proscomidiarului și a Sfinților Arhangheli].

- la celebrele ședințe lunare de „Orientare profesională” a preoților, protopopul respectiv avea grijă a aminti cu glas jumătate poruncitor și jumătate rugător: „Părinților, să nu vă atingeți de tineret, este al Partidului!”. Prin aceste poruncitoare cuvinte, Sfinția Sa căuta să-i convingă pe ascultători de adevărul dogmei comuniste: nu ne mai oboșim să dărâmăm Bisericele (cum am făcut în Rusia) pentru că grație celorlalte măsuri pe care le vom lua, odată cu fireasca moarte a actualei generații de preoți, creștinismul se va stinge de la sine, din lipsă de slujitori, preoți. Să îmi fie iertat că spun, că mulți din preoții vremii și locului (Pitești) credeau în aceasta, uitând că „porțile iadului nu o vor dărâma”, cuvintele spuse de Însuși Mântuitorul, Sfântului Petru.

Așa se poate explica furia cu care comuniștii au dărâmat zeci de biserici din București, căci, văzând că trecuseră mai bine de două decenii de la instaurarea puterii roșii și că încă mai sunt biserici (și nu goale!)

s-au hotărât să facă și-n România ceea ce frații lor ruși făcuseră în Uniunea Sovietică.

Decadența morală, religioasă, chiar de conștiință umană, pe care o trăim astăzi este consecința directă a propășirii forțelor diavolești asupra problemelor poporului român. Eforturi se fac, atât din partea Bisericii cât și din partea acelor rare suflete, luminate de Dumnezeu, dar asaltul este făcut acum cu noi forțe, venite din cealaltă parte a Europei, care, prin Îmbuibare trupească, l-au uitat pe Hristos.

Aparent, comunismul „a căzut”. Este o formulă mincinoasă; Lenin a spus-o: „un pas înapoi, doi pași înainte”. Părăsind pe față puterea, forțele antihristice lucrează în ascuns, ca un vierme băgat adânc în trupul poporului creștin, căutând să-l distrugă din interior. În cadrul acestei lucrări tainice, se află și actuala încercare de năruire a structurii organizatorice a Bisericii. O face pentru că are niște atu-uri. Nimeni (din cei cunoscători) nu o poate nega: un număr, care nu poate fi corect apreciat, de preoți și arhieriei, au fost membrii de partid. Aud voci mândre care neagă și socotesc această afirmație ca o pângărire. Dar noi știm căci am trăit aceste realități: nimeni în regimul comunist nu putea ocupa o funcție de șef de unitate (indiferent de mărime) dacă nu era membru de partid. Nu se putea, pur și simplu! Cum Biserica era socotită în structura statului comunist drept „organizație de masă”, trebuia să nu i se aplice și ei aceleași reguli ca și restului. Dacă la o Biserică erau mai mulți preoți, parohul trebuia să se facă membru de partid. Obligatoriu așa s-a făcut, că în unele locuri era paroh un preot tânăr, peste ceilalți mai în vârstă. Era membru de partid. La fel și protopopul și așa mai departe. Nu mă poate convinge nimeni de contrariu. Am trăit aceasta cincizeci de ani. Dar nu numai atât!

Consiliul parohial era condus de obicei de unul dintre consilierii mai bătrâni sau mai de vază. Nici aici nu se putea: trebuia să fie membru de partid. Repet, am trăit pe pielea mea aceste stricteți. Cât despre târcovnici, dascăli sau cântăreții de la strană, în majoritatea cazurilor, mai ales cei cu salariu, erau agenți informatori, care îl aveau în vizor, în primul rând, pe preot. Între alte „preocupări” era și aceea de a număra, Duminică de Duminică, poporul participant și raporta acesta la Securitate.

Pe de altă parte, la pomenitele „ședințe de orientare profesională”, fiecare preot, în raportul de activitate lunară pe care trebuia să-l depună la protopopiat, avea obligația de a raporta numărul credincioșilor

prezenți în fiecare Duminică la biserică. În acest fel, Securitatea putea controla și descoperi eventualele neconcordanțe. Se urmărea a se constata, prin treptata reducere a numărului participanților, efectul propagandei ateiste făcute de apostolii lui Antihrist prin școli, fabrici, syndicate etc.

O altă obligație, căreia a trebuit să i se supună clerul, a fost și aceea de a informa (tot lunar) securistul (securistul de cartier, stradă, sat etc.) de starea de spirit a populației și de alte „obiective” fixate de securist la fiecare întâlnire. Într-o comună unde am fost medic în acea vreme, securistul dormea chiar la preot acasă. Că poporul era cuminte, înspăimântat sau indiferent și preotul nu avea ce să raporteze, este o altă chestie. Dar nu pot să nu amintesc că, în județele Făgăraș și Brașov, au fost numiți în comunele submontane preoți, „sfînțiți” special de mitropolitul vremii, cu misiunea de afla a amănunte în legătură cu partizanii din Munții Făgărașului, de la cetățenii implicați în ajutorarea celor din munți.

Azi, după atâta amar de vreme, nu se mai pot da nume, iar cei căzuți prin aceste descoperiri nu mai pot vorbi. Totuși, în zonele respective, încă mai sunt bătrâni care păstrează astfel de amintiri.

Într-un cuvânt, Biserica Ortodoxă Română, prin unii din slujitorii ei, a fost în slujba regimului comunist servind de voie de nevoie scopurilor partidului comunist din România.

Desigur nu toți. Existența atâtor preoți martiri care și-au încheiat zilele în pușcării și lagăre, iar alții și-au mâncat zilele tinereții înapoia porților ferecate ale Aiudului, Gherlei sau Jilavei, stau mărturie că Biserica Ortodoxă Română a dus o luptă parțial fățișă, dar mai ales ascunsă, împotriva lui Antihrist.

Lupta pe care de fapt a trebuit să o ducă Biserica, prin slujitorii ei, era o mare exorcizare, menită să alunge „legiunile” de diavoli aduși pe teritoriul țării noastre de armata roșie. Era ceea ce cu numai câțiva ani mai înainte prevăzuse Corneliu Z. Codreanu. Această acțiune de satanizare, de îndrăcire a țării românești și a populației sale, avea ceva deosebit. Purtătorii duhurilor rele, veniți de pe vastul teritoriu euro-asiatic, majoritatea oameni nebotezați, nu erau doar „în trecere”, ci sub forma trupelor de ocupație și a diferitelor persoane cu funcții politice, economice, sociale și militare, toți erau purtători de duhuri antihristice. Iar unde nu este Hristos, nu este nici Sfântul Duh. Cine să te apere? Clerul, format sub ochiul vigilent al organelor de partid, nu a putut fi temeinic instruit. Simbolul marii exorcizări a lui Iisus Hristos a fost desconsiderat și lepădat, iar

nefericita moștenire a lui „Doamne miluiește” (care a înlocuit pe ancestralul și salvatorul „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”) au micșorat eficacitatea măsurilor exorcizante ale Bisericii. La care s-a adăugat teroarea. În fel și chip, oamenii erau urmăriți (și criticați în ședințe) dacă erau prinși că merg la Biserică. Să nu mai pun la socoteală pierderea la orașe a străbunului obicei a citirii în noaptea ajunului Anului Nou a moliftelor Sfântului Vasile, gonitoare a duhurilor rele, precum și aproape obișnuitele slujbe lunare de „sfeștanie” în locuințele cetățenești. Așa, pe încetul, duhurile rele au pus stăpânire la început pe spațiile locuite, și mai apoi pe sufletele românești. Lucrarea sfințitoare a Bisericii s-a restrâns numai la prezența în Biserică, atât de supravegheată și prohibită. Treptat, teritoriul țării s-a îndrăcit și așa a rămas și după 1989, căci din toate instituțiile țării, singură Biserica nu a recurs la o primenire și la o revigorare „socotindu-se în mod eronat a nu fi necesară. Dar, așa cum am spus în titlul acestei lucrări: „a sosit ceasul adevărului!”

Nu este vorba de reforme sau cine știe ce alte înnoiri, ci numai revenirea la practicile noastre strămoșești creștine, care atât cât au fost respectate, au păstrat vie și lucrătoare timp de aproape două mii de ani Biserica daco-getă la început, valahă și românească mai apoi.

Știe oare acest popor român nenorocit că în timpul regimului comunist era interzis total importul de tămâie? Deși nu credeau în eficacitatea exorcizantă a tămâiei, totuși, interziceau prezența și folosirea ei.

Printre cei care au slujit scopurilor anticreștine, care încă supraviețuiesc, se pune întrebarea: cine să-i judece? Se știe că Biserica are în structura sa și un organ „justițiar”: „Consistoriul Bisericesc”. Acestuia-i revine misiunea de a judeca încălcările, delictele preoților față de legea sfântă, reprezentată prin sfintele canoane ale celor șapte sinoade ecumenice. Credibilitatea acestui for se lovește, însă, de două mari piedici.

Deoarece după revoluție, Biserica nu a purces la o purificare a cadrelor ei, nu este exclus ca prin „grija partidului” Consistoriul Bisericesc să nu fie lipsit de oamenii partidului a cărei putere se prelungește după 1989 prin Securitate și Serviciile secrete. Și atunci există riscul ca să se ajungă ca oile nevinovate să fie judecate de lupii cei costumați cu blănilor lor.

În al doilea rând, să nu uităm că lumea de azi, cu orientarea ei spirituală, cu evoluția culturii și a civilizației, prin ștergerea multora din tradițiile sănătoase ale creștinismului, se află la o enormă

distanță biologică, culturală și spirituală față de lumea ultimului sinod, care, în mijlocul secolului IX a canonizat, mai ales, arzătoarea problemă a cinstirii icoanelor. De mai bine de 11 secole Biserica lui Hristos este lipsită de lumina Sfântului Duh pe care trebuie să o aducă în lume întâlnirea în dragostea mistică a ierarhilor întregii Biserici, adică un așa-zis sinod ecumenic. Din această cauză s-au strecurat nenumărate întrebări cărora nimeni nu a avut curajul, ca de unul singur, să le dea răspuns. De aici confuzia, apele tulburi în care se zbate întreaga lume. Gesturi ca ale regretatului Papă Ioan Paul al II-lea care a îndrăznit să se opună (și a reușit) supunerii pe plan mondial a obligativității avortului (Congres O.N.U. 1994 la Cairo) sunt aproape unice.

Pe zi ce trece situația se agravează. Până astăzi nimeni dintre marii ierarhi ai lumii creștine nu a îndrăznit a anatemiza marxist-leninismul, sau erezia materialistă, sau magia neagră asiatică, sau puzderia de secte creștine, care au, între alte „obiective”, și combaterea cultului Sfintei Cruci (o altă formă a iconoclastiei).

În contextul acestei stări generale, va fi greu ca eventualii componenți ai Consistoriului Bisericesc să condamne preoți pentru a fi fost membrii de partid sau informatori ai Securității, când, cu foarte mare probabilitate, unii, chiar dintre acei judecători, ar fi și ei în aceeași poziție cu cei pe care i-ar judeca.

De aceea, gândindu-ne la felul în care a murit „diavolul cel întrupat”, Arie, socotim ca o rază de speranță ideea necesității de a apărea și astăzi, ca atunci, un Sfânt Ierarh Alexandru, care stând o noapte întreagă culcat în fața Sfintei Mese din Sfânta Sofia și rugându-se lui Dumnezeu ca să facă gestul Supremului Judecător, a obținut condamnarea lui Arie, care a pierit în mod rușinos într-un W.C. public în drumul obraznic către Sfânta Biserică, unde plănuise ponegrirea Sfintei Liturghii printr-o împreună slujire cu Sfântul Alexandru (la porunca ultimativă a împăratului Valentinian - așa ne spune Sfânta Tradiție). O fi existând în toată creștinătatea un astfel de ierarh?

Poate în România? Așteptăm și ne rugăm! *(scrisă în noaptea de 29-30 august 2006, în ziua de pomenire a Sfântului Alexandru, Patriarh al Constantinopolului)*

P.S.: Cele două venituri ale Fiului lui Dumnezeu pe pământ au în comun, în afara faptului propriu-zis al coborârii lui Dumnezeu pe

pământ, și pe acela că și una și alta au reprezentat, prin ele însele, îndemnul divin al pocăinței. Prima oară vestit de Sfântul mare Proroc și Botezător Ioan, a doua oară de Sfântul mare Proroc Ilie.

Acum, în vremurile critice pe care le trăim, deoarece prima „coborâre” s-a petrecut, este inevitabil să ne gândim și să o așteptăm pe cealaltă. De aceea, precum am spus, de îndată după ce conștiința ne-a fost ocupată de acest gând, trebuie inevitabil să i se alăture sentimentul și obligativitatea pocăinței. Este cel mai înțelept act care trebuie să preceadă apariția Sfântului Ilie. Când vom avea de auzit despre această arătare, va trebui ca deja actul metanoiei să se fi împlinit, fiindcă, potrivit avertismentului Mântuitorului: „Nu se știe ceasul”.

De această perspectivă nu este lipsit nici popoul român. Ca și celelalte câteva popoare est europene, și el a trecut prin furcile caudine ale comunismului. Ca după orișicare încercare de viață, și perioada dominației fiarei roșii a avut menirea de a face o „verificare” sau, cum zice poporul, o „trecere prin sită”. Fiecare român, luat de unul singur sau în cadrul grupeii sociale, economice sau politice, s-a confruntat cu fiara, căreia i-a îngăduit Dumnezeu să facă fărâdelegi și să profere cuvinte de hulă și de ocară. Cei viteji au stat cu fața și drepti și au înfruntat-o sau, cum a zis unul dintre aceștia, Prof. George Manu: „Nu am făcut nimic compromis”. Alții au preferat să tacă și, în sfârșit, alții s-au retras în corul hulitorilor. Acum, fiara rănită se află în moment de refacere iar turma creștină, scăpată din luptă și purtând rănilor confruntării, trebuie să-și îngrijească rănilor, să-și vindece betșugurile, pregătindu-se să dea lupta, ca ultima și decisiva confruntare, căci așa se află scris proorocește în Apocalipsă. Și cărui doctor trebuie să se adreseze, decât numai Doctorului sufletelor și trupurilor, Cel ce vindecă fără cicatrice și fără bani, Domnului nostru Iisus Hristos. Înaintea Lui trebuie să îngenuncheze cei scăpați din lupta cu fiara roșie, fiecare cu rănilor sale, în primul rând cele duhovnicești, păcatele.

În acest gând am scris titlurile puse sub titlul: „Ceasul adevărului”. Acesta este acum al fiecărui român, și, cât posibil și creștin, care, salvat prin rânduiala divină, trebuie să fie apt a purcede la cea de-a doua confruntare, care nu este departe. Sfânta Biserică Ortodoxă Română a fost și ea supusă agresiunii comuniste. Desigur, partea ei omenească a suferit ocări, înjosiri, ucideri, răpiri și a reușit, prin darul de sus, să supraviețuiască, evitând dezastrul care a avut loc în Rusia. Salvată,

dar rănită, are obligația ca pe cei din sânul ei, care au intrat în cercul celor fără-de-lege, să-i identifice și, ca pe niște membre cangrenate, să le amputeze. Este acțiunea necesară în cadrul lucrării generale de pocăință.

Cu acest gând, am creionat câteva presupuse îngenunchieri, care trebuie dovedite sau reafirmate, pentru că, în noile lupte care o așteaptă, nu poate spera în izbânda finală decât dacă se înfățișează curată și dreaptă. Repet, este vorba de partea omenească a Bisericii.

Iar în ceea ce ne privește pe noi, vom urma povețele Maicii Domnului date la Medju-Gorje, în fosta Iugoslavie: „Copii, rugați-vă Maicii Domnului, mai ales pentru arhierii și preoți, fiindcă ei sunt cei mai cumplit atacați”. Amin.

„Întru început era Cuvântul
și Cuvântul era la Dumnezeu
și Cuvântul Dumnezeu era” (Ioan 1, 1).

Comunicat de presă **din partea Arhiepiscopiei Sucevei și** **Rădăuților**

Frați creștini,

Am reluat protestul nostru în datoria sfântă de a rosti adevărul întru luminarea poporului și biruința asupra răului care-i otrăvește sufletul și-i întunecă viitorul. După 16 ani de la căderea dictaturii, dreptcredinciosul român trebuie să înțeleagă, odată pentru totdeauna, că sursa nenorocirilor care nu mai conținesc nu stă în prăbușirea comunismului ateu, ci în trufia, lăcomia, fariseismul, fărâdelegea prozeliților săi. Ei, care au închinat țara dușmanului barbar, care au ucis elita societății românești în închisorile comuniste, care l-au rupt pe țaran de glia strămoșească și pe muncitor de spiritul neamului său, care au îngenuncheat Biserica și au aservit-o partidului comunist ateu și care și-au ridicat întregul edificiu politic, economic și social pe critica proprietății private. Ei, care au anatemitizat proprietatea privată, proclamând-o oficial sursa tuturor relelor, tocmai ei, și-au însușit în ultimii 16 ani în proprietate privată, truda de secole a poporului român, a românului harnic, cinstit, patriot.

Dacă sistemul comunist a rezistat printr-o ideologie ce a derutat mai bine de un sfert din populația globului, statul mafiot instalat în 1990 în România rezista încă prin fățarnicie, minciună, trădare și, în cele din urmă, hoție la drumul mare. Comuniștii au confiscat bunurile proprietate privată, dar, în bună parte, le-au conservat în proprietatea de stat. Democrației tranziției au început cu jaful asupra bunului public și au continuat asupra celui privat, dobândit prin munca mai multor generații, lăsat moștenire urmașilor.

Ne-am adunat astăzi (13 iunie 2006 - n. red.) în incinta Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” Suceava nu atât pentru retrocedarea bunurilor noastre blocate în folosul structurilor mafioate care conduc țara, ci pentru a mărturisi pentru a nu știu câta oară un adevăr: *fundamentul moral al societății românești nu poate fi conceput fără dreptate, adevăr, lege.*

Cauza Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților este cauza milioanei de familii de români înșelați în așteptările lor, precum trebuie să

fie și cauza întregului popor român. Încotro se îndreaptă un popor care lasă liber jaful între semenii săi, care nu poate ajunge la adevăr, dreptate și lege?! De ce ne plângem de nenorocirile abătute asupra neamului nostru, când românul cinstit este călcat în picioare, iar Biserica Neamului continuă să fie trădată, jefuită de mai marii zilei?! Drumul spre prosperitate, libertate și demnitate al nostru se oprește în refuzul politicianilor și al rozătorilor din avutul public și privat al românilor de a restitui bunurile confiscate de regimul comunist. Câtă vreme statul român nu va ști să-și respecte cetățenii în drepturile lor fundamentale, instituțiile principale ale societății românești, nici un român nu poate aștepta respectul străinilor.

În ultimul an de luptă pentru recuperarea terenurilor forestiere am constatat, fără putință de tăgadă, un adevăr care trebuie să-l priceapă fiecare român. Distrugerea fondului forestier în România nu se datorează proprietarilor privați, care au luptat să recupereze bunurile furate. Dezastrul în acest domeniu își are cauza în restituirea cu fârâita, tocmai pentru a compromite ideea de proprietate privată. Dacă pădurile României ar fi fost restituite proprietarilor integral imediat după căderea dictaturii, astăzi arătau, sigur, la fel ca în 1949, când le-au confiscat comuniștii. Niciunde în lume proprietarul nu-și distruge avutul de bună voie. De ce românii, în propaganda oficială, au rămas mai păcătoși ca alții?! Am aflat-o din experiența noastră: în România, hoții strigă hoții; cine țipă mai tare, fură mai mult. Din jaful asupra pădurilor noastre a fost finanțată și propaganda împotriva proprietății private asupra terenurilor forestiere.

Declarăm public, pentru tot românul, că astăzi, responsabil de dezastrul pădurilor Fondului Bisericesc rămâne Regia Națională a Pădurilor împreună cu mafia lemnului din România.

Am găsit de cuviință ca manifestarea de azi să se desfășoare numai în incinta Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” Suceava; aceasta ținând seama de declarațiile domnului prefect care este atotputernic, de altfel ca și Guvernul, care i-a încredințat înalta slujire. În fața șuvoiului de apă, a viiturii, nu te poți împotrivi.

În încheiere, vreau să adresăm Onor Guvernului întrebarea: în baza cărui act constituțional sunt exploatate în continuare pădurile Fondului Bisericesc, confiscate de regimul comunist, de care clasa politica actuală zice ca s-a lepădat?

13.06.2006, Suceava

Pimen

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

împreună cu obștile monahale, preoții și credincioșii de la parohiile din cuprinsul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

(„Când și pleacă Ortodoxo”, nr. 4(10) august - septembrie 2006 Anul II)

Studiu de mai jos aduce în fața dreptslăvitorilor creștini, o învățătură de credință fundamentală, ce a ajuns, în ultimii 200 de ani, să fie ignorată sau chiar cu totul răstălmăcită, sub presiunea acestei lumi căzute, cu știința, filosofia, cultura și politica ei împotrivoare lui Dumnezeu. Împotrivirea de care vorbim s-a manifestat, la vedere, în Apusul sec. al XV-lea, după căderea Constantinopolului, odată cu așa numita „renaștere”, și a continuat în secolul „luminilor”.

De atunci s-a creat o „lume nouă” (new age), cu altă teologie, altă știință, altă cultură decât cea creștină tradițională. În cadrul acestor noutăți ce au zdruncinat din temelii lumea de dinainte, un loc central și esențial îl ocupă erezia copernicană: heliocentrismul, care, odată acceptată, a deschis calea tuturor celorlalte rătăcirii:

evoluționismul, ateismul, ecumenismul etc.

Vom încerca, cu tot riscul de a fi o voce ce strigă în pustie, o recuperare a revelației cosmologice scripturistice și patristice, acea cosmologie a lui Dumnezeu (cu pământul în centru, având o vechime de 7500 de ani, cu zilele creației de 24 de ore etc.), opusă cu totul cosmologiei mincinoase omenești.

COSMOLOGIA DIVINĂ ȘI CEA UMANĂ

- o recuperare a cosmologiei scripturistice,
cu pământul în centru și având 7500 de ani -

Pr. Dan Bădulescu

Pentru ce vă spun acestea? Pentru că e vorba să cercetez alcătuirea lumii și să contemplan universul nu pe temeiul principiilor filosofiei lumii, ci pe temeiul învățăturilor pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise, slujitorul Lui, Care i-a vorbit lui Moise aievea, nu prin enigme. De aceea trebuie neapărat ca cei care doresc să vadă aceste mărețe lucruri să aibă exercitată mintea lor pentru înțelegerea

învățăturilor ce ne stau în față” (Sf. Vasile cel Mare, Hexaimeron)

Introducere

„...Uită-te, că despre fiecare zi zice așa, vrând ca, prin repetarea învățăturii, să fixeze în mintea noastră **dogmele dumnezeiești**. Să ținem dar, toate aceste învățături strâns lipite în inima noastră; și, scuturând de pe noi orice fel de trândăvie, să păstrăm cu strășnicie **dogmele cele sănătoase**, iar pe cei prinși în mrejele rătăcirii păgânești să-i învățăm, cu toată blândețea, să nu amestece rânduiala...” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*)

Noțiunea de dogmă a fost cel mai adesea deformată prin înțelegerea ei într-un sens unic, acela de adevăr veșnic și de neschimbat, propovăduit de Biserică în cadrul unor Sinoade locale sau Ecumenice. Desigur că așa și este, dar, în sens mai larg și *tot atât de adevărat*, prin dumnezeieștile dogme se înțeleg toate cele descoperite de Dumnezeu și care trebuie crezute și mărturisite ca și cele formulate la amintitele Sinoade. Și, dacă așa stau lucrurile, învățăturile dogmatice privitoare la Facerea lumii trebuie a fi puse la baza învățăturii catehetice, lucru pe care l-a făcut Biserica de la bun început prin catehezele baptismale, mai ales cele făcute în timpul Postului Mare. Cele mai cunoscute ce ni s-au transmis au fost *Omiliile la Cartea Facerii* ale Sfinților Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur. Aceste descoperiri, învățături, dogme, sânt singurele adevărate și negreșelnice, veșnice, neschimbabile, ortodoxe, grâu duhovnicesc hrănitor, fiind insuflate de Duhul Sfânt și primite prin *consensus ecclesiae* și *consensus Patrum*. Toate celelalte din vechime și până astăzi, și care vor mai fi în viitor până la sfârșitul lumii, sânt „descoperiri” filosofice și științifice omenești eretice, adică (cel puțin parțial) mincinoase, greșelnice, trecătoare și schimbătoare, neghină și pleavă duhovnicească otrăvitoare sau cel puțin stearpă. Această neghină și pleavă a fost plivită din timp în timp de către Prooroci, Apostoli și Părinți, care au păstrat în ogor grâul credinței și învățăturii curate, adevărate, ortodoxe. Dar neghina și pleava nu au încetat să existe, ci au scos capul din când în când, fiind lucrate, prin oameni, de către cel rău. Biserica a fost zguduită de-a lungul vremilor de felurite erezii pe care le-a combătut în fel și chip, aruncând asupra lor și acelor ereziiarhi nepocăiți trăznetul

anatemei, pentru a feri turma de aceste rătăcirii pierzătoare. Dar ereziile, cum spuneam, n-au încetat, și dintre acestea ne referim acum la cele legate de *cosmologie, biologie și antropologie*; și aceasta trebuie făcută ca o lucrare pastoral-misionară urgentă, deoarece în zilele noastre, ogorul a ajuns într-o stare de paragină foarte periculoasă iar buruienile și neghina amenință să înăbușe grâul. Ne referim aici la faptul că, și în societatea noastră românească, învățătura oficială ce se predă în școli, se opune fățiș sau mai voalat revelației Duhului Sfânt, stâlcind zeci de milioane de suflete și minți. Și nu numai școala face acest lucru, ci și „canalul” ce la ora aceasta a întrecut influența ei: mass media, cu precădere cea a imaginii, televiziunea. Aceasta devine sursa „adevărului”, autoritatea, informația. Dar ea nu numai că informează, ci și formează, sau, cum se spune în limbajul calculatoarelor, formatează conștiințele. Și atunci, este de datoria Bisericii a face, în sensul bun, exact ceea ce se numește „a spăla creierale”, și nu în sensul peiorativ și negativ dat acestei acțiuni, (cum ar fi făcut-o comuniștii chinezi asupra prizonierilor americani, de unde s-ar fi tras expresia cu pricina), ci, exact în sensul de curățire, despătimire, căci blidul trebuie mai întâi curățit pre dinăuntru, și nu cum făceau fariseii.

*

Să auzim ce ne spune în această privință Sf. Teofan Zăvorâtul:

„Căci ce fel de mântuire poate aștepta cineva care nu păstrează învățătura adevărată a credinței și a Bisericii și gândește greșit sau despre Dumnezeu, lume și om, sau despre actuala stare decăzută a noastră, sau despre mijlocul restaurării ființei noastre, care este unul singur, sau despre moarte și viața noastră viitoare, sau despre oricare dintre dogme, când însuși Domnul ne spune că, de se va lepăda cineva de cuvintele Lui «în neamul acesta desfrânat și păcătos», de acela se va lepăda și El în fața Tatălui Său, care este în ceruri (Marcu VIII, 38)? Iar cel ce va fi lepădat de Domnul, unde își va găsi locul? Desigur că nu în împărăția Cerurilor. Dar iată că există oameni care spun: «Crede cum vrei, este suficient să trăiești corect și nu te teme de nimic», ca și cum poți trăi corect *fără să ai principii sănătoase despre lucrurile pe care ne învăță adevărata credință!* Nu vă amăgiți, fraților! În alcătuirea vieții adevărate nu intră numai comportamentul, ci și modul sănătos de judecată, așa că, despre cel căruia îi lipsește acesta, nu putem spune că viața lui este bună și dreaptă... Așadar, cel ce spune: «crede cum vrei, numai trăiește corect», în timp ce avem poruncă să ținem adevărata credință, se aseamănă

cu acela care își distruge singur fundația pe care vrea să-și ridice casa, sau cu cel care vrea să traverseze un râu cu o barcă, al cărei fund îl găurește chiar el”.

Cele ce urmează cu privire la cosmologie și alcătuirea lumii, mișcările astrelor etc. sânt tot dogme revelate de Duhul Sfânt în Scriptură și tâlcuite de Sfinții Părinți: „În lumea văzută, deasupra noastră este cerul, sub noi este pământul, pe cer sânt soarele, luna și stelele, toate în rânduiala lor... A cunoaște acestea și a le cuprinde cu mintea sa, *este cea dintâi datorie a fiecărui credincios. Credința e din auz* (Romani X, 17), iar auzul este catehizat prin învățătura propovăduită de Biserică, prin care se pune începutul credinței. În ce vei crede dacă nu vei cunoaște învățătura?”. (Sf. Teofan Zăvorâtul, *Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor*)

Și iarăși am mai spus că: rătăcirile în cauză au început cu sec. al XVI-lea, când unii, ca Copernic, au coborât pământul cel unic, staționar și din centrul universului, dar mai ales *viețuit*, singurul purtător de viață, în rândul celorlalte planete moarte. Vom arăta în continuare, cu argumente scripturistice și patristice, că așa stau lucrurile.

„Trebuie să ne întărim în noi înșine conștientizarea duhului credinței și a vieții creștinești și, păzind-o neclintită, să respingem orice nu se potrivește cu ea. Această conștientizare va fi pentru noi ca o stâncă în mijlocul valurilor mării. Trăim în lume, și ca atare n-avem cum să nu ne lovim de ceea ce se petrece în ea – dar cele de care ne lovim nu ne pot sili să ne lăsăm mânați de toate cele, cot la cot cu ceilalți. *Dimpotrivă, pentru cei ce și-au dat seama de adevăr, aici este chiar un imbold de a-l apăra și de a da în vileag minciuna*”. (Sf. Teofan Zăvorâtul *Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor*)

Cel mai grav stau lucrurile la capitolul cosmologie, unde învățătura scripturistică și patristică geocentristă și geostatistă a fost uitată practic aproape în întregime, sub presiunea și înșelarea științelor contemporane cu nume mincinos. Cum spuneam, marii noștri duhovnici contemporani au avut preocupări legate de despățimire, rugăciune, asceză, îndreptarea celor căzuți, și unele de mari înălțimi, ca vederea lui Dumnezeu, liniștirea și cele de acest fel. Dar pe acestea „fundamentale” le-au lăsat cumva de-o parte, până când au vorbit „pietrele”. Dați, de exemplu pe Google, o căutare cu termenul „geocentrism” sau

„geocentricity”, sau „biblical astronomy”, și veți vedea cine sunt cei care răspund prezent: dizidenții de felul fundamentalistilor penticostali, creaționiști, catolici alternativi, luterani, evrei, ba chiar și unii musulmani... În lista asta pur și simplu nu am întâlnit ortodocși! Lucrurile nu stau de loc mai bine nici pentru cei serioși care vor căuta prin biblioteci și pe internet.

*

ZIUAI

Cerul. Pământul. Lumina. Ziua. Noaptea

(1) De-nceput au făcut Dumnezeu cerul și pământul. (2) Iară pământul era nevăzut și netocmit. (3) Și întuneric zăcea deasupra peste cel fără de fund, și Duhul lui Dumnezeu Se purta deasupra apei. (4) Și zise Dumnezeu: „Să se facă lumină!” Și se făcu lumină. (5) Și văzu Dumnezeu lumina că este bună, și osebî Dumnezeu între mijlocul luminii și între mijlocul întunericului. (6) Și numi Dumnezeu lumina ziua și întunericul numi noapte. Și să făcu seară și să făcu dimineață, zi una.

Fundamentele (temeliile): cerul și pământul ***Cerul***

„De început au făcut Dumnezeu cerul și pământul”

Primim și mărturisim că la acel început al lumii au apărut doar cerul și pământul, și nici un alt corp ceresc nu exista, nici o planetă, satelit, galaxie, stea, asteroid, cometă etc., doar cerul și pământul:

„Apoi vei vedea că au fost puse mai întâi, ca niște *temelii și fundamente, cerul și pământul*”. (Sf. Vasile cel Mare, *Hexameron*)

Care sînt informațiile accesibile până acum despre forma și natura cerului și a pământului?

„Dar pentru că Sfânta Scriptură vorbește de cer și de «cerul cerului» și pentru că spune că fericitul Pavel a fost răpit până la al treilea cer, spunem că la facerea universului am primit și facerea cerului, despre *care filosofii păgâni, însușindu-și învățăturile lui Moise, spun că este o sferă fără de stele*”. (Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*)

Despre ce este vorba? Acești „filosofi păgâni” au fost printre alții Pitagora, Platon Aristotel, Ptolemeu, Iparh. Despre ce învățături ale lui Moise era vorba? Exact despre acelea în care Moise, fiind crescut și educat la curtea Faraonului, a excelat: cele *astronomice*. Căci, este prea bine cunoscut faptul că egiptenii s-au numărat printre cei mai avansați în domeniul astronomiei și matematicii:

„Se spune că marele Moisi, al cărui nume este foarte mare la toți oamenii din pricina înțelepciunii sale, s-a apropiat de contemplarea Celui Ce Este numai după ce și-a exercitat mai *întâi mintea cu învățăturile egiptenilor*”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilia XXII-a către tineri*)

Iarăși, Moise a trăit cu mult înainte de filosofii greci amintiți. Este limpede că așa se explică valoarea acelor cunoștințe științifice, ce au fost lăsate la o parte în textul revelat al Scripturii ca fiind de o importanță secundară în iconomia mântuirii, dar s-au păstrat în omenire pe această cale. De aceea ele au și dăinuit mii de ani, așa cum vom vedea.

Mărturisim și noi ce mărturisesc Părinții și respingem și lepădăm cu totul interpretările „alegorice” sau „metaforice” privitoare la mișcarea „aparentă” a soarelui sau a cerului. În Scriptură există în jur de șaizeci de astfel de pasaje, nu le-am mai enumerat pe toate privitoare la mișcarea soarelui în jurul pământului, deci geocentriste, și nici măcar *unul singur* care să indice o mișcare a pământului heliocentrică!

Revenind la forma cerului, vedem că Sfântul Ioan Damaschin acceptă fără a combate faptul că forma cerului este o sferă, ceea ce este important pentru cele ce vor urma. Alt element important este legat de starea sau mișcarea cerului:

„Unii au socotit că cerul înconjură universul în formă de cerc, că este în formă de sferă și, ori din ce parte la-i privi, el este partea cea mai înaltă...”

Mai sus de pământ și de apă, peste tot, de jur împrejur, ca o îmbrăcăminte, aerul; și peste tot împrejurul aerului, eterul. Iar în afară de toate, în *formă de cerc, cerul*.

Ei spun că cerul se mișcă în formă de ciclu și că strânge împreună pe cele dinăuntru în așa fel că ele rămân fixe și nu cad.

Toți cari au spus că cerul este sferic susțin că el se depărtează în chip egal dela pământ și în sus și în lături și în jos. În jos și în lături adică, potrivit felului nostru de a simți, *pentru că*, potrivit celor spuse mai

sus, cerul ocupă în toate părțile locul de sus și pământul pe cel de jos. Ei spun că cerul înconjură pământul în formă de sferă și trage împreună cu el, prin mișcarea lui foarte iute, soarele, luna și stelele”. (Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*)

Deocamdată, în acest moment inițial nu există, cum am spus, nici un alt corp ceresc. Am reținut însă despre cer următoarele elemente: forma sferică, consistența și mișcarea de la răsărit la apus. Ele sânt deocamdată de ajuns.

Pământul

Locul său: centrul universului;

starea sa: nemișcat; poziția: dreaptă

Să vedem acum ce ni se spune despre pământ:

Pasaje scripturistice legate de stabilitatea (imobilitatea)

Pământului

Dacă se poate spune cu dreptate că Scriptura nu indică nicăieri riguros faptul că pământul se găsește în mijlocul universului, în schimb se arată clar că el este *nemișcat* (geostatic), excluzându-se categoric orice fel de mișcare de rotație, fie una zilnică în jurul axei sale, fie orbitală anuală în jurul soarelui. Acestea nu au de altfel nici un sens, nici teologic, nici fizic, nici astronomic, fiind niște invenții ale unor gânditori ce au căutat explicații alternative la cele scripturistice și patristice. Pasaje scripturistice se găsesc în mai mulți Psalmi:

Ps. 17, 15; Ps. 95, 10; Ps. 77, 75; Ps. 103, 6

„Pentru că-și întări lumea, care nu se va clăti”. (Psalm 92, 2)

„Cela ce întemeiază pământul pre întemeierea lui, nu se va pleca în veacul veacului”. (Ps. 103, 5)

Și pentru ca să nu fim acuzați că rămânem fixați ca neoprotestanții fundamentalști în înțelesul strict literal al cuvintelor, vom aduce și tâlcuirea Fer. Teodoret al Cirului:

„5. *Cela ce întemeiază pământul pre întemeierea lui.*

Iar Achila și Simmah: „peste șederea lui”.

nu se va pleca în veacul veacului.

Pentru că, *întemeiându-l pe dânsul, peste sine însuși, i-a dat lui nemișcarea, și așa va rămâne* câtă vreme va voi El. Așa zice și

aiurea: *«spânzurând pământul peste nimic».*

Ps. 118, 90: „Întemeiat-ai pământul și rămâne”

Fer. Teodoret: „*Întemeiat-ai pământul și rămâne
Cu rânduiala Ta rămâne ziua,*

Pământului i-ai dat statornicie pentru prea-multă vreme. Și a rămas după cum i-ai poruncit”.

2 Regi XXII, 16; Iov XXVI 5-6; XXXVIII, 4-8; Isaia 13, 10, 13; 44, 23-24; 48, 13; Pildele lui Solomon III, 19; VIII, 27-29;

„Neam merge și neam vine, și *pământul în veac stă*”.
(Eclesiastul I, 3-5)

Ioan XVII, 24; Evrei I, 10.

„Teme-te de Dumnezeu, cu a cărui poruncă pământul pe ape s-a întărit, ... de *Cel ce a întemeiat pământul pe tăria lui și nu se va clăti în veacul veacului...*” (Lepădări la Sf. Botez)

Cum se vor putea împăca acestea cu mișcările rapide de titirez ale pământului, așa cum ne învață lumea? Nu se va clăti, dar se va roti amețitor prin spațiu?...

Singurul caz excepțional de mișcare a pământului este cutremurul. Dar în nici un caz nu este vorba de o rotație de vreun fel permanentă, ci de o clătinare temporară: 2 Regi XXII, 8; 1 Paralipomena XVI, 30; Iov IX, 6; Ps. 59, 2; 76, 18; Isaia 13, 10, 13; 24, 18.

Același Sfânt Vasile, care oprește de la cercetările curiozității omenești, acceptă fără a combate următoarele propoziții:

„Unii filosofi ai naturii spun, cu cuvinte elegante, că *pământul stă nemișcat* din anumite pricini: din pricina locului pe care îl ocupă *în centrul* universului și din pricina distanței, totdeauna egală cu marginile universului; de aceea *nu poate să se incline în vreo parte; așa că rămâne neapărat nemișcat*, pentru că distanța egală, pe care o are din toate părțile de jur împrejurul lui, *îi face cu neputință înclinarea în vreo parte*. Locul acesta *din centrul* universului, *pe care pământul îl ocupă*, nu l-a dobândit nici ca o moștenire, nici prin sine însuși, *ci este locul lui firesc și necesar...* Deci corpurilor grele le este proprie mișcarea înspre jos; iar josul, așa cum s-a arătat, este centrul. Să nu te minunezi, dar, dacă pământul nu cade în nici o parte; nu cade, *pentru că ocupă, potrivit naturii lui, locul din mijloc*. Trebuie deci neapărat ca pământul să rămână la locul său...”

Vor fi de acord și cei ce sânt împotriva spuselor mele că

pricina care face ca pământul, care este mai greu decât apa, să stea suspendat în mijlocul universului...” (Hexaimeron)

Părinții și Scriitorii Bisericești ne învață în continuare:

„Pământului i-a păstrat locul de la mijloc, dându-i rostul unui centru și înconjurându-l cu apele oceanului, ca spre a-i spori frumusețea prin albastrul straielor”. (Eusebiu de Cezareea, *Viața Sf. Constantin cel Mare* - sec. IV)

„Întrucât cerul cuprinde totul la sânul său, fiind nemărginit și adunat în sine, și că pământul și împrejurimea lui plutește în mijloc și că toate corpurile se rotesc în jurul unui punct stabil și solid, atunci trebuie neapărat ca elementele care se află deasupra pământului să se afle și dedesubtul lui, căci una și aceeași substanță dă roată masei globului pământesc... tot așa o dată cu rotația soarelui, întunericul va alerga mereu pe partea opusă razei perpendiculare, așa că deopotrivă spațiul cuprins deasupra sau dedesubtul pământului, devine când luminos, când întunecat”. (Sf. Grigore de Nyssa, *Despre suflet și înviere*)

„Ci precum pământul după a lui fire stă și apa, când ia deci întoarcerea cea de jos?...”

Și pământului celui nemișcat i-a rânduit împrejur, ca unui centru, un cerc foarte sus așezat, și în chip iscusit foarte a legat cerul cel în veșnică mișcare prin cele ce se află la mijloc, pentru ca lumea să rămână și statornică, și mișcătoare; căci corpurile în veșnică și repede mișcare sânt așezate în cerc, iar ceea ce este nemișcat a primit în mod necesar locul din mijloc, având drept contra greutate pentru mișcarea sa, nemișcarea, ca să nu se miște din loc, în felul unui cilindru, sfera universului”. (Sf. Grigore Palama, *Omilii*)

„Și oarecare cuprindere împrejur este cerul a tuturor zidurilor celor văzute și nevăzute. Că înlăuntrul lui se cuprind și puterile îngerilor cele înțeleghătoare și toate cele simțite, stelele și toate celelalte, împreună cu care și însuși pământul, care este ca un punct și centru către toată lumea. ... Căci cu adevărat, sau sferă, sau în chipul sferei, întru care se zice că este și petrecerea fericiților. A căruia partea cea mai de sus este rotocolul lui cel despre toate părțile, iar cea mai de jos este mijlocul, unde cum că și pământul ca un centru șade nemișcat, și înțelepții cei de afară de demult învață și

Dumnezeiasca Scriptură de

asemenea”. (Sf. Atanasie de Paros, *Dogmatica*)

Sintetizând cele de mai sus să recapitulăm:

- La un început absolut al timpului O, a făcut Dumnezeu cerul și pământul.
- Timpul și spațiul apar simultan din nimic.
- Cerul are o formă perfectă sferică și o consistență asemănătoare fumului. El se rotește în jurul pământului.
- Pământul este *sferic* (și nicidecum plat), greu, dens, stabil, nemișcat și stă în mijlocul cerului (universului) suspendat pe nimic.
- Pământul *nu este planetă*.

ZIUA IV

Luminătorii (planetele, stelele)

Și zise Dumnezeu: „Facă-se luminători întru întăritura cerului, spre luminarea pământului, ca să osebească între mijlocul zilei și între mijlocul nopții și să fie în semne și în vremi și în zile și în ani. (16) Și să fie spre luminare întru întăritura cerului, ca să lumineze pre pământ”. Și se făcu așa. (17) Și făcu Dumnezeu cei doi luminători: luminătorul cel mare spre stăpânirea zilei și luminătorul cel mic spre stăpânirea nopții, și stelele. (18) Și puse pre dâșii Dumnezeu întru întăritura cerului, ca să lumineze pre pământ. (19) Și să stăpânească zilei și nopții. (20) Și să osebească între mijlocul luminii și între mijlocul întunericii. Și văzu Dumnezeu că este bine. (21) Și să făcu seară și să făcu dimineață, zi a patra.

Soarele: locul și mișcarea lui

„Atunci a grăit Iisus către Domnul în ziua, în care au dat Dumnezeu pre amoreu supus fiilor lui Israil, când i-au bătut pre ei la Gavaon, și s-au surpat dela fața fiilor lui Israil; și a zis Iisus: *să stea soarele spre Gavaon și luna despre valea Aialonului. Și au stătut soarele și luna, cu starea până când au făcut Dumnezeu izbândă asupra vrăjmașilor lor. Au nu este aceasta scrisă în Cartea dreptului? Și a stătut soarele în mijlocul cerului, și n-a mers către apus cu sfârșitul unei zile. Și nici mai înainte, nici după aceea n-a fost zi ca aceasta ca să asculte Domnul de cuvântul omului...*” (Iisus Navi, X, 12-14).

„Soarele și luna stătu într-o rânduială ei; într-o lumină zvârliturile Tale vor merge spre lumina fulgerului armelor Tale”. (Avvacum, III, 10)

„Și a zis Ezechia către Isaia: «Ce semn este că mă va însănătoșa Domnul, și mă voi sui în Casa Domnului în ziua a treia?» Și a zis Isaia: «Acest semn va fi ție de la Domnul, că va face Domnul cuvântul, care au grăit: vrei să meargă umbra zece trepte înainte, au să se întoarcă *zece trepte înapoi?*» Și a zis Ezechia: «ușor este a abate umbra zece trepte, nu așa, ci să se *întoarcă umbra zece trepte înapoi*». Și a strigat Isaia proorocul către Domnul, și *s-a întors umbra de la semn înapoi zece trepte*». (4 Împărați XX, 9-11)

„Și iată semnul care ți se va da ție de la Domnul că El Își va împlini cuvântul Său: «Iată voi întoarce umbra cu atâtea linii pe care soarele le-a străbătut pe ceasornicul lui Ahaz, să zic cu zece linii». *Și soarele s-a dat înapoi cu zece linii pe care el le străbătuse*”. (Isaia XXXVIII, 7-8)

„La tot pământul ieși răspunsul lor și la marginile lumii cuvintele lor. În soare au pus lăcașul lui; și el ca un ginere ieșind din camera lui. Bucura-se-va ca un uriaș *să alerge cale*; din marginea cerului ieșirea lui. Și istovul lui până la marginea cerului, și nu este cel ce se va ascunde de căldura lui”. (Psalm 18, 4-6)

„Neam merge și neam vine, și *pământul în veac stă*. Și răsare soarele, și apune soarele, și la locul lui *trage el răsărind, iese către austru și înconjoară către crivăț, înconjoară înconjurând...*” (Eclesiastul I, 3-5)

„Dacă soarele, care este supus stricăciunii, este atât de frumos și atât de mare, *dacă este iute în mișcare și-și face cu atât regularitate mișcările sale de revoluție*, dacă are o mărime cu dreaptă măsură în univers, încât nu depășește măsura față de întregul univers, iar prin frumusețea lui este ca un ochi strălucitor așa cum se cuvine creației...” (Sf. Vasile, *Hexaameron*)

„Noaptea este timpul în care soarele este dedesuptul pământului, iar durata nopții este drumul soarelui pe sub pământ dela apus la răsărit”. (Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*)

Precum am afirmat mai înainte, soarele, cu toate că este mult mai mare în circumferință și volum, este doar un „luminător”, desigur că foarte important, întrucât vom vedea că este chiar *singura sursă de lumină în tot universul*, lucru iarăși cu totul contrar afirmațiilor științei. Soarele este, potrivit învățăturii patristice o *planetă*, adică un corp ceresc răătăcitor, ce planează și se rotește în jurul pământului. Suntem permanent conștienți de șocul și sminteala ce o provoacă aceste afirmații, fiind tot timpul sub acuzația de „medievali”, „retrograzi”, „nostalgicii Bizanțului”, dacă nu chiar ai Inchiziției, anti-științifici, obscuranțiști, ignoranți, fanatici, habotnici, bigoți și cine mai știe ce. Ne asumăm mărturisirea, cu riscul de a-i tulbura din temelii pe astronomi și cei ce îi cred pe aceștia pe orbește „pe cuvânt”. Deci, cum spuneam, soarele este o planetă și nicidecum o stea. Stea înseamnă altceva: un corp ceresc ce are o poziție fixă și se deplasează cu tot cu cerul (tăria). Grupurile de stele formează o constelație, o zodie, și ele se deplasează de la răsărit la apus păstrându-și configurația intactă. Diferența dintre soare și stele este cea care am arătat-o: soarele se mișcă precum o face planeta, plus că el este unicul izvor al luminii în univers. Scriptura întărește aceasta:

„*Alta e mărirea soarelui*, și alta e mărirea lunii, și *alta e mărirea stelelor*” (1 Corinteni XV, 40)

Nu numai lumină, el dă și căldura, dar cum am mai spus, ca un fel de calorifer (purtător de căldură). Desigur că din momentul apariției lui în ziua a 4-a, au apărut și anotimpurile.

Luna

„Acum însă Dumnezeu a rânduit ca soarele să măsoare ziua, iar luna a făcut-o stăpâna nopții, când este lună plină; că atunci cei doi luminători stau aproape drept față în față. Când răsare soarele, luna, la vreme de lună plină, coboară și dispare, iar la apusul soarelui apare iarăși la răsărit. Dacă în celelalte faze ale lunii, lumina lunară nu este egală cu noaptea, aceasta nu are nici o legătură cu cele cercetate acum de noi. Afară doar atât că atunci când este lună plină, luna stăpânește noaptea cu lumina ei, este mai strălucitoare decât stelele și luminează pământul; dar împarte deopotrivă cu soarele măsura timpului.

Luna, după ce îndeplinește de douăsprezece ori drumul său, săvârșește durata unui an; numai

adăugarea unei luni pentru a se ajunge la o completare exactă a anotimpurilor, așa cum calculau anul în timpurile vechi evrei și grecii...” (Sf. Vasile, *Hexaïmeron*)

„Trebuie să se cunoască că luna este luminată de soare, nu pentru că Dumnezeu nu a avut de unde să-i dea lumină proprie, ci ca să pună în natură ritm și ordine, pentru ca unul să conducă, iar altul să fie condus...”

Eclipsa lunii se întâmplă atunci când o acopere umbra pământului, când luna este în a cincisprezecea zi, și când se găsește în partea contrară în centrul cel mai înalt, adică soarele este sub pământ, iar luna deasupra pământului. Luna eclipsează prin faptul că pământul umbrește luna și nu ajunge lumina solară să o lumineze.

Trebuie să se știe că luna a fost făcută de Creator *lună plină*, adică așa cum este în a cincisprezecea zi, căci trebuia să fie desăvârșită. După cum am spus, soarele a fost creat în a patra zi deci luna a *luat-o înaintea soarelui cu unsprezece zile*. Căci din ziua a patra până în ziua a cincisprezecea sânt unsprezece zile. Pentru aceea, într-un an cele douăsprezece luni ale lunii au mai puțin cu unsprezece zile decât cele douăsprezece ale Soarelui. Lunile soarelui au 365 de zile și o pătrime. Pentru aceea, adunând această pătrime timp de patru ani, avem o zi; iar anul acela se numește bisect și are 366 de zile. Anii lunii au 354 de zile. Căci luna, după ce s-a născut, adică după ce s-a înnoit, crește până ce ajunge la 14 zile și trei sferturi; apoi începe să scadă până în ziua a douăzeci și noua și jumătate, când ajunge complet neluminată, și iarăși unindu-se cu soarele renaște și se reînnoiește, aducându-i se aminte de învierea noastră. Așadar, în fiecare an dă soarelui pe cele 11 zile. Pentru aceea, la evrei, în al treilea an se întâmplă o adăugire de zile, și anul acela are 13 luni, din adaosul celor 11 zile...

Fazele lunii

Conjunție, când luna se află în același grad în care apune soarele; naștere, când se depărtează de soare 15 grade; răsărit când apare; în formă de secere, de două ori, când se depărtează 60 de grade; pe jumătate de două ori, când se depărtează 90 de grade, la primul pătrar, de două ori, când se depărtează 120 de grade; aproape plină și aproape complet strălucitoare, de două ori, când se depărtează 150 de grade; lună plină, când se depărtează 180 de grade. Am spus „de două ori”, odată cu

creșterea lunii, altă dată cu descreșterea lunii. În două zile și jumătate, luna străbate fiecare zodie”. (Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*)

Să mai adăugăm la acestea și faptul că luna se rotește în jurul pământului în timp *de 24 de ore și nu în 29½ de zile*, cum suntem învățați. Ea se mișcă (rotește):

- în jurul pământului (circulară) (aprox.) 24 h;
- pe traseul zodiacal complet (rectilie de urcare-coborâre) în (aprox.) 29½ de zile;

Această mișcare din urmă face ca luna să privească spre pământ totdeauna cu aceeași față, numită și „fața văzută a lunii”, cealaltă rămânând permanent întoarsă. Se poate observa aici un respect al acestei planete atât de importante, luminătorul cel mic, al doilea ca importanță după soare, ce nu întoarce niciodată spatele spre pământul din centru, viețuit, unde se află omul, cununa creației, și unde S-a întrupat Hristos. Același lucru îl fac și restul planetelor în rotația lor legată de sfera (cerul) respectivă.

***Tot cerul și toate corpurile cerești:
planetele (inclusiv soarele, una dintre ele!),
stelele se învârtesc în jurul pământului***

Pe cât era de clar oamenilor că pământul se află în mijlocul lumii (universului), tot atât de clar era și faptul că *soarele și luna* se învârt în jurul lui, ca niște sateliți. Și nu numai ele ci și tot cerul, cu stelele constelațiile și zodiile lui. Aceasta este *perspectiva biblică*, și nu cea inventată de Claudiu Ptolemeu sau alți „geocentriști”.

Simțurile noastre ne spun exact același lucru când vedem pe cer mersul diurn al soarelui (lăsăm deocamdată luna deoparte) de la răsărit la apus. Dar, poate vor zice unii că simțurile ne pot înșela: iluzii optice, mișcări aparente, distorsiuni, halouri, paralaxe, aberații de tot felul. Și nu numai unii, ci chiar și Sfinții ne atrag atenția asupra acestui fapt.

Revenind la „oile noastre”, relativiștii concilianți spun astfel: totul depinde de punctul de referință. Dacă privești de pe pământ, atunci te afli în centrul universului nemișcat și totul se mișcă în jurul tău. Dar același lucru se întâmplă și dacă te afli într-o navetă spațială, ce devine ea centrul de referință.

Aparenta logică înșeală astăzi cu enormă ușurință mințile

noastre slăbite și otrăvite de duhurile secularizării, necredinței în Biserică și Scripturi, și încrederii cvasi totale în capacitățile savanților și tehnicienilor. Doar, ni se spune, „cine a trimis nave spațiale, și a elaborat o așa de avansată tehnologie spațială, Sfinții Părinți sau savanții (americani, sovietici, japonezi, etc.)? Deci cine se pricepe mai bine la astronomie?”

*

Cosmologia scripturistică și patristică

Micul nostru studiu nu are ambiția de a realiza integral acest lucru, ci doar de a da niște impulsuri spre o cercetare ulterioară mai amănunțită. Vom prezenta totuși, fragmente reprezentative ce ne vor descrie modul în care trata Sf. Tradiție problemele astronomice:

„Întrucât [luna] se mișcă mai repede în spațiul său de mișcare, ea străbate de douăsprezece ori orbita sa *până când soarele a parcurs o singură dată drumul său*. Și iată de ce luna nu este totdeauna luminată în întregime: din pricina deseori învârtiri pe cercul său, ea nu rămâne tot timpul față în față cu soarele, *căci acesta face înconjurul drumului său într-un timp mai lung*.

„Întrucât cerul cuprinde totul la sânul său, fiind nemărginit și adunat în sine, și că pământul și împrejurimea lui plutește în mijloc și că toate corpurile se rotesc în jurul unui punct stabil și solid, atunci trebuie neapărat ca elementele care se află deasupra pământului să se afle și dedesubtul lui, căci una și aceeași substanță dă roată masei globului pământesc...”. (Sf. Grigore de Nyssa, *Despre suflet și înviere*)

„Dar desigur e bine a privi și cauza, de ce ni s-a ordonat a serba Paștele după echinocțiul de primăvară; deci când Dumnezeu a adus lumea din neființă întru ființă, apoi *dela ziua întâia și până la a șaptea a fost echinocțiu deplin*, încât nici ziua, nici noaptea nu întrecea nici cât de puțin una pre alta; căci dacă și ziua a patra se bucura de vederea facerii luminătorilor, *totuși acestora nu le era îngăduit ca acuma de a plana și pe partea cea opusă a universului; căci soarele întrând îndată în secțiunea primă echinocțială a zodiacului se așează în gradul prim al berbecelui*; iar luna se puse îndată în distanță de acesta pe locul ce este lui opus diametral, trecând și ea prin secțiunea echinocțială de toamnă, prin cumpănă, nici cât de puțin precipitându-se înaintea soarelui, precum îndătează să alerge cel puțin în timpul de acuma, pentru că în

alt mod nu era cu putință să i se susție cu strictețe lumina cea plină, *arătându-ne Dumnezeu că n-a făcut la început nimic nedeplin*, dacă și toată partea lunii cea întoarsă către soare fiind luminată de-a întregul ne arată prin deosebirea mișcării formele cele variate ale luminilor.

Drept aceea ambii luminători se și mișcau împreună de o potrivă sau mai vârtos nevariât de-odată cu universul ca și cum ar fi fost așteptând finitul creării universului, iar în ziua a șasea se formează omul prin mâinile lui Dumnezeu, înflorind încă frumos echinocțiul și fiind luna mai că asemenea cu soarele în abundența splendorii; căci nu era cu cale, nici ca omul cel dintâi, care pentru multa sa înrudire cu lumina s-a numit și de către cei înstrăinați de lumina religiei cu drept cuvânt lumină, să se facă înainte de echinocțiu, când toate erau acoperite cu întuneric, nici ca (să se facă înainte de acel timp) luminătorii lumii, ai aceleia ce trebuia să fie supusă (omului), *înconjurând ei acuma pentru prima oară ca niște sateliți pre acela ce avea să împărasească asupra creațiunii; de altminteri având încă a se crea și timpul trebuiau nesmintit ziua și noaptea ce erau acuma prezente să înceapă dela egalitate*, pentru că aceasta și este firesc de mai nainte, decât neegalitatea, precum și averile de mai nainte, decât pierderile, învățându-ne de aicea Dumnezeu a pune legea egalității, în care stă ființa virtuților, înaintea a toată peste măsura și nepotrivirea; apoi așa *după ziua a șaptea* începând luminătorii să alerge ca din bariere deschise și nefiind făcuți a se mișca asemenea de iute *s-a introdus anomalia*. Deci deoarece Domnul a binevoit să îndrepte căderea omului cea din păcat, era cuviincios, ca la începutul echinocțial al timpului, în care omul a primit întâia formare, să se facă și economia reformării lui, și deoarece (de atunci înainte) lumina cucernicieii avea să crească și întunericul necredinței să scadă, se prăznuiesc Paștele cele mântuitoare nu fără de temeii după echinocțiu, când lumina zilei se adaugă, iar întunericul nopții se micșorează” (Matei Vlastar – sec. XIV- *Sintagma, Litera P: Despre Sfintele Paști*)

„Iar când s-au împlinit de la Facerea lumii ani 532 atunci s-a săvârșit întâia asemănare a crugurilor cerești, care nu deasemenea aleargă și întoarcerea spre întâia rânduială a alergării. Căci ca în cinci sute și treizeci și doi de ani (532) crugurile Soarelui care câte douăzeci și opt de ani (28) întru sine având, de nouăsprezece (19) ori întorcându-se. Iar crugurile lunii câte nouăsprezece ani într-o cuprinzând, de douăzeci

și opt de ori întoarcerea sa făcându-și. Iarăși soarele și luna întru alergarea crugurilor lor se aseamănă, *precum au fost din începutul zidirii lor și aleargă* cu rânduiala lor până la împlinirea numărului anilor acelora, după al cărora număr și ciclul Pascaliei după aceia s-a alcătuit cu literele slavonești”. (*Hronograful: Faptele anilor de la suta a șasea*)

De fapt avem două mișcări, ale cerului înstelat, și – să zicem – a planetei soare – care se produc cu viteze și raze diferite. Și atunci pentru observatorul de pe pământ, senzația este că soarele a rămas în urmă, (sau cerul a venit înainte) ceea ce se traduce spațial printr-o deplasare inversă a soarelui, deci invers acelor de ceasornic (trigonometrică), lăsând impresia mișcării inverse, retrograde.

Și atunci cum rămâne cu afirmațiile Sfinților Ioan Damaschin și Grigore Palama? Se mișcă oare planetele în sens contrar cerului sau nu? Întrucât soarele este și pentru Sfinți o planetă, ar urma ca și el să se miște de la apus la răsărit, lucru absurd și pe care nimeni nu l-a susținut. Revenind la mișcarea aparentă, și chiar relativă. Dacă avem două cercuri sau roți sau sfere de mărimi diferite ce se mișcă una într-alta (cum ar fi cerul și soarele), în aceeași direcție cu viteze diferite, într-un sens relativ față de cel cu viteză mai mare, cel mai mic și mai lent se va mișca în sens diferit. Întrucât pământul este tot timpul un centru de referință fix și stabil la modul absolut, față de el și soarele și cerul se mișcă doar într-o direcție: de la răsărit la apus. Dar dacă reperul este cerul – un reper mobil și relativ! – soarele – și toate celelalte planete – se mișcă în sens contrar. (Anexa 5)

Și pentru ca să ne fie încăodată clar că există doar șapte planete și nu mai multe, să ne reamintim numele zilelor săptămânii, legate în totalitate de chiar aceste planete: luni (Luna); marți (Marte); miercuri (Mercur); joi (Jupiter); vineri (Venus); sâmbătă (Saturn), duminică (Soarele). Este drept că la noi „duminică” s-a rupt de soare, dar regăsim legătura în limbile germanice (Sunday, Sonntag, Söndag)

Contestarea revelației Duhului Sfânt de către gânditorii umaniști

Vom vedea limpede același motiv real ce i-a determinat pe Copernic, Brache, Galilei, Kepler, și chiar Newton, să iscodească

mișcările cerești în cele mai mici detalii, prin observații amănunțite asupra pozițiilor și mișcărilor cerești reale și aparente, stabilirii efemeridelor, etc.: *astrologia*. Aceste observații se încadrează de Părinți astfel:

„Că geometriile, adică (măsurările de pământ) și meșteșugurile cele aritmeticești, și iscodirile cele pentru cele tari și mult vestita (lăudăroasa) *astronomie*¹ - *deșertăciunea cea cu multă îndeletnicire*, - *spre ce fel de sfârșit s-au răzvrătit...* «Ci se făcură în deșert întru gândurile lor și se întunecă cea fără înțelegere a lor inimă. Zicând a fi înțelepți nebunit-au.» (Sf. Vasile cel Mare)

Sfinții Părinți ne-au arătat care este soarta tuturor celor ce se bazează pe propriile puteri, și se apucă să emită păreri și terorii „științifice” sau filosofice:

„Multe pentru fire au scris înțelepții elinilor, și nici un cuvânt al lor nu a stăut nemișcat și neclintit, de vreme ce pururea cel de apoi pe cel mai dinainte de el îl surpă. Drept aceea noi nu avem nici o trebuință a vădi și a surpa pe ale acelora, pentru că *din destul sânt ei între dânșii spre a loruși răsturnare*”. (Sf. Vasile cel Mare)

Iată, spre exemplificare, rânduri zdrobitoare ce risipesc ca fumul neghiobiile copernicane:

«Și puse pre dânșii [pe luminători] *Dumnezeu întru întăritura cerului*».

- Ce înseamnă: «și puse»? Că ar putea spune cineva că i-a fixat!

- *Doamne ferește!* Că-i vedem într-o clipită de vreme *mergând multă cale*, că *nu stau niciodată într-un singur loc*, *ci-și îndeplinesc drumul care li s-a poruncit de către Stăpân să-l facă*.

- Atunci ce înseamnă «și puse»?

- Cuvintele acestea sânt în locul cuvintelor: «Le-a poruncit să fie în cer.» Și ai să vezi mai departe în Scriptură că spune: «Și a pus pe Adam în rai»; asta nu înseamnă că l-a fixat în rai, ci că a poruncit să fie în rai. În același timp putem spune și despre stele, că Dumnezeu a poruncit să fie în tăria cerului, ca să trimită lumina lor pe pământ... După cum nu poți vedea ziua *stelele mergând pe cer* – că lumina soarelui prin marea sa strălucire, le acoperă rostul lor... *Fiecare dintre stihii își păstrează drumul său și nu-și depășește propria măsură;* *ascultă de porunca Stăpânului și-*

și împlinește lucrarea ei”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*)

Să-l supunem pe ereticul Copernic și „filosofării” sale nesăbuite despre cer, care a deschis o adevărată „Cutie a Pandorei”, dar acelor „daruri” venite de la necuratul, ce au început cu geocentrismul, apoi au continuat pe același fir cu teoria gravitației, ipotezele cosmologice alternative (Kant-Laplace, Lomonosov, etc.), evoluționismul darwinist sau teist, teoriile marxiste, nihilismul nitscheian, psihanaliza freudiană, relativitatea einsteiniană, Ozn-urile (ufologia):

„Nimeni să nu compare duhovniceasca noastră învățătură, care este simplă și nemeșteșugită, cu *curiozitățile celor ce au filosofat despre cer*. Pe cât de frumoasă este frumusețea femeilor cinstite față de a curtezanelor, pe *atât de mare este și deosebirea dintre învățăturile noastre și învățăturile filosofilor profani*. Aceștia prezintă în învățăturile lor *probabilități siluite*; aici, în Scriptură, adevărul stă de față, lipsit de cuvinte meșteșugite. Și pentru ce să ne ostenim noi *să combatem minciuna lor*, când e destul să punem cărțile lor față în față și să asistăm în liniște la războiul dintre ei?...

Filosofii aceștia se depărtează însă de adevăr și nu fac altceva decât *să taie drumuri greșite, care-i duc la învățături false*”. (Sf. Vasile cel Mare, *Hexaameron*)

Reacții anticopernicane

Noi ortodocșii nu suntem adepții scolasticei medievale papistașe, cu bazele ei aristotelice, și nici adepții lui Ptolemeu. Dar frazele de mai sus, pe lângă „consensul bunului-simț” întrunesc două consensuri cu mult mai importante: *consensus Patrum* și *consensus Ecclesiae*! Așa ar fi grăit și Sfinții Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Maxim Mărturisitorul, Ioan Damaschin, Grigore Palama...

Se spune, ca un loc comun, că Sfinții Părinți se foloseau de știința vremii lor. Nu e rău, dar trebuie afirmat cu tărie că, deși am văzut că ei se foloseau de Aristotel și Ptolemeu, teologia lor nu depindea câtuși de puțin de cercetările științei, fie antice fie contemporane (Sf. Vasile a trăit în sec. IV iar Matei Vlastare în sec. XIV), și nu numai că nu depindea, dar nici nu s-ar fi modificat în tâlcuirile lor în funcție de cine știe ce noi descoperiri sau ipoteze științifice, trecătoare și supuse înșelării și

modificării. Și atunci nu putem să-i combatem pe Aristotel și pe Ptolemeu, fără ca în același timp să-i combatem pe Părinții care în consens le-au primit acelora concepțiile fizice și cosmologice.

Sf. Ioan Damaschin a trăit în secolul al VIII-lea, iar Matei Vlastare în prima jumătate a secolului al XIV-lea, deci Galilei ar fi putut fără nici o problemă să-i consulte, mai ales în probleme astronomice ce aveau directă legătură cu Scriptura. Cât despre „problemele fizice” puse în discuție, ele fac parte exact din domeniul credinței: facerea lumii, a pământului, soarelui, lunii, stelelor, cerului etc. sânt *dogme revelate* de Duhul Sfânt prin prooroci, și *constituie fără nici o îndoială articole de credință și de mântuire*. Încă odată, *anatema celor ce nu cred întocmai cuvintele Scripturii și propovăduiesc (fie și ca ipoteză de lucru) altceva, diferit, sau, și mai rău, potrivit*. Sfinții Părinți nu au făcut nimic de acest fel, care să fi fost primit de Biserică!

*

Și pentru acei ce se pot întreba: „Dar oare Biserica Ortodoxă a luat vre-o poziție în problema heliocentrismului? A osândit acest sistem ca eretic, după cum a făcut-o închiziția catolică?”, reluăm pasajul din „Dogmatica” Sf. Atanasie de Paros:

„Și oarecare cuprindere împrejur este cerul a tuturor zidirilor celor văzute și nevăzute. Că înlăuntrul lui se cuprind și puterile îngerilor cele înțelegătoare și toate cele simțite, stelele și toate celelalte, împreună cu care și însuși pământul, *care este ca un punct și centru către toată lumea*. ... Căci cu adevărat, sau sferă, sau în chipul sferei, întru care se zice că este și petrecerea fericiților. A căruia partea cea mai de sus este rotocolul lui cel despre toate părțile, iar cea mai de jos este mijlocul, unde cum că și *pământul ca un centru șade nemișcat, și înțelepții cei de afară de demult învață și Dumnezeiasca Scriptură de asemenea. Iar acum filozofi cei mai noi ai Europei, ai socotelii celei împotriva și s-au făcut și sunt, centru punându-l ei pe soare, iar planetă (adică rătăcit) împrejurul soarelui pe pământ adică pe toată sfera cea rotundă*”.

*

Să vedem acum ce spune Scriptura:

„Atunci a grăit Iisus către Domnul în ziua, în care au dat Dumnezeu pre amoreu supus fiilor lui Israil, când i-au bătut pre ei la Gavaon, și s-au surpat dela fața fiilor lui Israil; și a zis Isus: *să stea*

soarele spre Gavaon și luna despre valea Aialonului. Și au stătut soarele și luna, cu starea până când au făcut Dumnezeu izbândă asupra vrăjmașilor lor. Au nu este aceasta scrisă în Cartea dreptului? Și a stătut soarele în mijlocul cerului, și n-a mers către apus cu sfârșitul unei zile. Și nici mai înainte, nici după aceea n-a fost zi ca aceasta ca să asculte Domnul de cuvântul omului...” (Iisus Navi, X, 12-14).

„Auzit-a Domnul Dumnezeu pe Isus al lui Navi rugându-se și a poruncit soarelui *de a stat* până ce a biruit pe vrăjmașii lui”. (Acatistul Acoperământului Maicii Domnului)

„Iar să vedeți și alta, lucru mai minunat acestor mici. Au rămas toată zidirea uimită *când Iisus al lui Navi au poruncit soarelui să stea pre cer nemișcat, până va birui pre vrăjmașii lui*; dar cu cât mai vârtos socotiți că s-ar minuna când acestaș Iisus ar zice soarelui, nu să stea nemișcat pre cer, ci să se pogoare din cer pre pământ”. (Sf. Antim Ivireanul, *Didahii*)

Soarele nu numai că se poate opri, ci chiar poate merge în chip minunat *înapoi* la cererea sfinților:

„Și a zis Ezechia către Isaia: «Ce semn este că mă va însănătoși Domnul, și mă voi sui în Casa Domnului în ziua a treia?» Și a zis Isaia: «Acest semn va fi ție de la Domnul, că va face Domnul cuvântul, care au grăit: vrei să meargă umbra zece trepte înainte, au să se întoarcă *zece trepte înapoi*?» Și a zis Ezechia: «ușor este a abate umbra zece trepte, nu așa, ci să se *întoarcă umbra zece trepte înapoi*». Și a strigat Isaia proorocul către Domnul, și *s-a întors umbra de la semn înapoi zece trepte*”. (4 Împărați XX, 9-11)

Iarăși: se poate obiecta că:

- 1) doar umbra s-a dat înapoi;
- 2) poate s-o fi întors pământul (că doar el se învâртеște, nu?)
- 3) și aici totul e chestie de relativitate, depinde de punctul de referință (observație).

Aceste obiecții sânt însă pulberate de reluarea întâmplării

în cartea proorocului Isaia:

„Și acesta va fi ție semn dela Domnul, că va face Dumnezeu cuvântul acesta, precum au grăit: «Iată, Eu voi întoarce umbra treptelor pre care s-a pogorât soarele cu zece trepte în casa tatălui tău, *întoarce-voi soarele cu zece trepte*, pre care s-a pogorât umbra», și s-a *suit soarele* cele zece trepte, pre care s-a pogorât umbra”. (Isaia XXXVIII, 7-8)

Ambele minuni sânt cu totul *incompatibile cu referatul Scripturii* și *de neacceptat* dacă pământul se învârtiște în jurul soarelui!

Nu numai atât, dar se vorbește aici și de faptul că și luna s-a oprit pe cer!: „să stea soarele spre Gavaon și luna despre valea Aialonului”. Cum este cu puțință să se întâmple acest lucru, și ca cele două corpuri să se vadă în același timp pe cer la o distanță nu prea mare? Dacă pământul se rotește în jurul soarelui și luna se rotește în jurul pământului înseamnă că s-a oprit și luna. Luna are o mișcare incontestabilă, și Scriptura ne spune în *același verset* „să stea”, adică atât soarele cât și luna. Cum se poate explica atâta incoerență, același verb pentru un corp static și unul mobil? Desigur că este absurd, ci rezultă limpede că *ambele corpuri se mișcă și au stat*. Vezi pentru aceasta și Avacum III, 10: „Soarele și luna *stătu* întru rânduiala ei”.

*

„La tot pământul ieși răspunsul lor și la marginile lumii cuvintele lor. În soare au pus lăcașul lui; și el ca un ginere ieșind din cămara lui. Bucura-se-va ca un uriaș *să alerge cale; din marginea cerului ieșirea lui. Și istovul² lui până la marginea cerului*, și nu este cel ce să va ascunde de căldura lui”. (Psalm 18, 4-6)

La care Sf. Ioan Gură de Aur comentează: „Prin cuvintele: «*din marginea cerului ieșirea lui. Și istovul lui până la marginea cerului*», ne-a arătat că într-o *clipă de vreme străbate întreaga lume*, că-și sloboade razele sale de la o margine la alta a pământului și că aduce mare folos”.

Iar Fer. Teodoret al Cirului: „Aceasta a zis-o și dumnezeiescul David: Și pus locașul Său în soare, ca el să se asemene, după frumusețe, cu mirele ce iese din cămară cu multă bună cuviință, iar după

grăbnie - cu un uriaș ce aleargă cu multă putere și tărie, nimeni stându-i spre împiedicare și ispitindu-se să-l oprească despre mergerea înainte. Așa și acesta: răsare de la răsărit, și într-o zi trece cerul și ajunge la apus, împărțând toată jivina de a sa fierbințeală”.

Sf. Tradiție: „Cel ce ești mir preascump și cu bună mireasmă, nu te scârbi de învinovățirea mea, nu te depărta de la mine până în sfârșit, ci fii mie păzitor nedepărtat pururi, că și *soarele trecând peste locurile cele spurcate nu se spurcă*”. (Canon de rugăciune către Îngerul păzitor, Cânt. a 6-a)

„Ci și după cei minunați și înțelepți cititori și văzători de stele, după *Marele Ptolemeu și alții*, greșite acestea se află ca în 300 de ani, acei, și ceva mai mult zic, că o zi se adună, arătând și aceasta, nu *de la a soarelui mișcare adică – că liniștită își face mișcarea și neschimbată – ci, după măsurarea zilelor anului*”. (Hotărârea Sinodului din Constantinopol, 1583)

Și atunci, iată următorul dialog:

- Galilei (umaniștii, liber cugetătorii, atei, știința, filosofia...):
„E pur si muove”
- DUMNEZEU (Biserica, Proorocii, Sfinții Părinți):
„IACA STĂ!” („și pământul în veac stă”.)

„Iar Duhul arătat grăiește că în vremile de apoi se vor depărta unii de la credință, luând aminte la *duhurile cele înșelătoare și la învățăturile cele drăcești*. Ale celor ce întru fățarie grăiesc minciuni, fiind arși³ la a lor știință”. (1 Timotei, IV, 1-2)

Biserica Ortodoxă nu trebuie să fie considerată în rând cu inchiziția papistașă, dar nici ca fiind incapabilă să decidă cu hotărâre într-o problemă de acest tip, în care învățătura de credință este atacată din partea filosofiei sau științei omenești căzute.

Tot în acest sens, reluăm pasajul din „Dogmatica” Sf. Atanasie de Paros:

„Și oarecare cuprindere împrejur este cerul a tuturor

zidirilor celor văzute și nevăzute. Că înlăuntrul lui se cuprind și puterile îngerilor cele înțeleghătoare și toate cele simțite, stelele și toate celelalte, împreună cu care și însuși pământul, *care este ca un punct și centru către toată lumea*. ...Căci cu adevărat, sau sferă, sau în chipul sferei, întru care se zice că este și petrecerea fericitorilor. A căruia partea cea mai de sus este rotocolul lui cel despre toate părțile, iar cea mai de jos este mijlocul, unde cum că și *pământul ca un centru șade nemișcat, și înțelepții cei de afară de demult învață și Dumnezeiasca Scriptură de asemenea. Iar acum filozofi cei mai noi ai Europei, ai socotelii celei împotrivă și s-au făcut și sunt, centru punându-l ei pe soare, iar planetă (adică rătăcit) împrejurul soarelui pe pământ adică pe toată sfera cea rotundă*”.

„Filosofii cei mai noi ai Europei” sânt exact Copernic, Kepler, Galilei, Newton și urmașii lor, iluminiștii sec. al XVIII-lea contemporani Sfântului. Sfântul Atanasie de Paros este socotit împreună cu Sf. Nicodim Aghioritul și alți părinți atoniți (Sf. Marcu al Corintului, Neofit Capsocalivitul, ieromonahul Agapit) ca făcând parte din gruparea „colivarilor”, o mișcare de reînviere a tradiției ortodoxe ce se opunea modernismelor și abaterilor tipiconale ale vremii. Sfântul Atanasie a combătut cu toată puterea aceste manifestări ce încercau să penetreze în Grecia sec. XVIII.

În lipsa unor răspunsuri „oficiale” date de sinoade locale sau pan-ortodoxe să menționăm totuși o opinie duhovnicească autorizată a Sf. Teofan Zăvorâtul:

„În prezent⁴, există o proliferare de nihiliști, spiritiști și alți isteți în vicleșuguri care sânt rătăciți de falșii învățători ai Apusului. Chiar credeți că Sfânta noastră Biserică ar trebui să tacă și să nu își ridice glasul pentru a-i osândi și anatematiza, dacă învățăturile lor distrugătoare ar fi ceva nou? Nici într-un caz. Ar trebui ținut un sinod, și în sinod toți aceștia împreună cu învățăturile lor ar fi dați anatemei, și la actualul Sinodicon al Ortodoxiei s-ar adăuga următoarele: «Lui Büchner, Feuerbach, Darwin, Renan, Cardec și tuturor următorilor lor - anatema». Dar nici nu este de trebuință un astfel de sinod, și de o astfel de adăogire. Toate învățăturile lor mincinoase deja au fost anatematizate de dinainte în acele puncte în care se pronunța anatema celor ce neagă existența lui Dumnezeu, spiritualitatea și nemurirea sufletului, învățăturilor privind Preasfânta Treime și dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos. Nu vedeți ce

înțelepciune și înainte vedere are Sfânta Biserică atunci când ne face să slujim actualul Sinodicon și să-l ascultăm? Și totuși se aude: «Așa ceva e depășit.» Tocmai acum este de trebuință. Poate că acum 100 de ani n-ar fi fost așa de relevant. Dar în timpurile noastre se poate spune că dacă Sinodiconul Ortodoxiei nu ar exista încă, *ar fi de trebuință să fie alcătuit, și să fie spus nu numai în metropole ci și în toate locurile și bisericile: pentru a aduna toate relele învățături ce se împotrivesc Cuvântului lui Dumnezeu, și să le aducem la cunoștința tuturor, ca toți să știe ce trebui e să păstreze și ce învățături să lepede. Mulți au mințile stălcite numai datorit neștiinței, iar o osândire de obște a învățăturilor pierzătoare i-ar mântui de la pieire...*

Dacă cineva se teme de anatemizare, trebuie să se păzească de învățăturile ce îl duc să cadă sub ea. Dacă cineva se teme pentru alții, să-i aducă la dreapta învățătură. Dacă ești ortodox și totuși nu ești încă dispus să faci acest lucru, te găsești în autocontrazicere. Dar dacă deja ai părăsit dreapta învățătură, atunci ce-ți mai pasă ce fac în Biserică cei ce o păstrează? Prin simplul fapt că ai conceput o concepție diferită decât cea păstrată de Biserică, te-ai despărțit deja de ea. Nu înscrierea în registrul baptismal te face mădular al Bisericii, ci duhul și conținutul părerilor tale. Fie că învăătura sau numele tău sânt pronunțate ca fiind sub anatema sau nu, deja ai căzut sub ea când părerile tale sânt contrare celor ale Bisericii, și când persiști în ele. Anatema este înfricoșată. Părăsește toate părerile tale cele rele. Amin”.

*

Rezultatele cercetării Părinților arătau smerenie, asceză, cunoașterea Scripturii și multă rugăciune și post. Și chiar și atunci când emiteau anumite păreri sau preluau concepțiile anticilor păgâni (Ptolomeu, Aristotel), ei le supuneau celor două criterii bisericești ale infailibilității: *consensus Patrum și consensus ecclesiae*, în care este desigur implicit *consensus Scripturae*. Dacă părerile și învățăturile lor întruneau aceste consensuri, atunci învăătura lor purta pecetea negreșniciei.

Mărturisind că pământul nu corespunde acestor criterii de mai sus, creștinii ar trebui să înceteze pe dată a-l mai numi planetă! Dogmatica noastră ne spune despre planete:

„Au numit pe acestea planete, *pentru că se mișcă contrar mișcării cerului: cerul și celelalte stele se mișcă dela răsărit la apus, dar numai acestea se mișcă dela* apus la răsărit”. (Sf. Ioan

Damaschin, *Dogmatica*)

„Întrucât cerul cuprinde totul la sânul său, fiind nemărginit și adunat în sine, și că pământul și împrejurimea lui plutește în mijloc și că toate corpurile se rotesc în jurul unui punct stabil și solid, atunci trebuie neapărat ca elementele care se află deasupra pământului să se afle și dedesubtul lui, căci una și aceeași substanță dă roată masei globului pământesc.” (Sf. Grigore de Niza, *Despre suflet și înviere*)

Legat de aparentele mișcări descrise în astronomia curentă: rotația pământului în jurul axei sale și mișcarea de revoluție a pământului în jurul soarelui, să menționăm și o observație pertinentă a lui Nae Ionescu:

„Lăsăm la o parte faptul că mișcările de care s-a vorbit mai sus nu sânt *fapte rele*, constatabile prin simțuri, ci *ipoteze interpretative* ale faptelor reale, făcute cu unicul scop de a pune oarecare coerență logică între fapte, ipoteze posibile și probabile, însă, *metafizicește, discutabile*. Fapte reale, dacă prin fapt real înțelegem ceea ce e controlat prin *simțuri* – cum vor adversarii noștri, sunt:

- 1) mișcarea *așa-zisă aparentă a soarelui* în jurul pământului, peste orizont;
- 2) mișcarea și fazele lunii pe cer...” (Nae Ionescu, *Teologia*)

Scriptura confirmă acest lucru:

„Neam merge și neam vine, și pământul în veac stă. Și răsare soarele, și apune soarele, și la locul lui trage el răsărind, *iese către austru și înconjoară către crivăț, înconjoară înconjurând*” (Ecleziastul, I, 4-6)

În acest sens se desprinde de la sine și următoarea observație: așa-numitul sistem solar *pur și simplu nu există!* Nu primim decât existența acelor șapte planete tradiționale, iar de sateliți nu vrem a ști, luna nu este nici ea „satelitul natural al pământului”, ci chiar prima planetă. De altfel, în modelul nostru bisericesc ea se învâртеște în jurul pământului în timp de aprox. 24 de ore, cu totul deosebit de rotația de aprox 28 de zile furnizată de către modelul helio-

centric.

De asemenea respingem și înclinația de $23^{\circ} \frac{1}{2}$ a pământului, turtirea sa la poli și celelalte băsmuii științifice.

În general vorbind, toate elucubrațiile astronomice, începând chiar cu cele ale lui Ptolomeu însuși au apărut în momentul în care, în loc să se limiteze la cunoștințele de clară trebuință, cum ar fi cele ale mișcărilor lunii, soarelui și zodiacului, oamenii s-au străduit să urmărească parcursul tuturor planetelor. Desigur că și ele își au rostul și sensul lor în iconomia cosmică, Dumnezeu nu face nimic zadarnic și absurd. Dar, să spunem că nouă nu ne este de folos a cunoaște mișcările complexe ale planetelor, ci numai în cazul păcătos când astronomii sânt în același timp și astrologi, cum a fost de fapt cazul *tuturor*, de la Ptolomeu până la Newton cel puțin. Și atunci înțelegem de ce trebuiau cunoscute în detaliu acele mișcări, pentru a stabili efemeride și predicții astrologice. Descoperirea lunetei și telescopului a complicat și mai mult lucrurile, oamenilor li s-a părut că văd tot felul de sateliți, mișcări ciudate retrograde, mai nou se descoperă noi planete, galaxii, ca să nu mai vorbim de ipotezele de tip SF ca big-bang, găuri negre, universuri paralele, etc. Poate că aceste aberații și erezii nu ar fi apărut dacă observațiile s-ar fi limitat la mișcările celor trei: luna, soarele și zodiacul, pământul fiind cum am mai mărturisit, în centru și nemișcat.

Nu încetăm a ne minuna și întrista cum a fost cu puțință ca omenirea întreagă, inclusiv cei din răsăritul ortodox, să renunțe la imaginea tradițională (**pământul în centru, soarele se învârtește în jurul lui, ca și bolta cerului, vechimea de 7500 de ani, zilele creației de 24 de ore** etc.) și să adopte paradigma umanistă atee! Desigur, cei 40 de ani de comunism ateu au form(at-)at generații de oameni în acest calapod de gândire scientist și evoluționist, din care cu greu se mai poate ieși. Ce este cel mai grav, este faptul că din rândurile acestora provin clericii și monahii, ce gândesc, cu excepțiile de rigoare, *în aceleași tipare!*

În cazurile în care conflictele între cele două învățături au devenit flagrante și acute, s-a căutat o armonizare de compromis a lor, compromisul venind *exclusiv* din partea Bisericii. Rezultatele sânt hibrizi odioși de genul „evoluționismului teist”, sau alte teorii (zilele = ere geologice, etc.), ce nu au fost sancționate cum se cuvine (osândire, anatemă) de către cei în drept să o facă. Mai mult, se consideră că acestea sânt probleme relative și secundare, ce nu afectează în vreun fel dogmele, evlavia și mântuirea.

Cât privește anatema, avem această poruncă (nu numai dreptul!) de la Însuși Sfântul Duh prin gura Sf. Apostol Pavel:

„Mă mir că așa degrabă vă mutați de la cela ce v-a chemat pe voi, cu darul lui Hristos, la *altă Evanghelie*. Care nu este alta, fără numai sânt oarecari, cari turbură pe voi și vrând să mute Evanghelia lui Hristos. Ci măcar de și noi au înger din cer vă va binevesti vouă afară din ceea ce am vestit vouă, *anatema să fie!* Cum am și zis mai înainte, și acum iarăși zic: *Oricine* spre voi binevestește, afară din ce ați luat, *anatema să fie!*” (Galateni I, 6-9)

Desigur că aici nu este vorba numai de „Evanghelie” în sensul restrâns de una din cele 4 canonice, ci în sens mai larg de toată Scriptura. Așa că toate aceste învățături sânt deja sub blestem, fie că nu a fost pronunțat prin vreun „purător de cuvânt” oficial.

În acest caz, este adevărat că în Cartea Facerii nu se vorbește *explicit de rotația soarelui în jurul pământului*, dar Scriptura continuă și cu celelalte pasaje indicate mai sus.

Legând însă alte fragmente din aceeași lucrare, și mai presus de aceasta afirmațiile scripturistice și credința *consensus Patrum* și *consensus ecclesiae*, se impune concluzia că pământul se credea de către zdrobitoarea majoritate *a fi în centrul universului, nemișcat* și că soarele și luna, create în a patra zi *se învârtesc în jurul pământului*. Oare toți Părinții indicați ar fi îndrăznit să contrazică revelația Scripturii, fie și prin speculații?

La aceasta adăugăm că, deși textul normativ de plecare este și rămâne Sf. Scriptură, ea nu este nicidecum în ortodoxie *unica autoritate!* Ci, ne sânt totdeauna de mare trebuință și tâlcuirile Sfinților Părinți.

*

Erezia heliocentristă/acentristă poate fi pe drept cuvânt socotită a fi un „cal troian” pătruns în sec. al XIX-lea în cetatea Bisericii Ortodoxe a Răsăritului. Această învățătură este venită din partea școlii lumii acesteia căzute și vrăjmașe lui Dumnezeu, Bisericii și dogmelor Sale. E drept, ea nu a fost impusă cu forța, ci doar s-a strecurat discret mai întâi în mediile intelectuale universitare de influență apuseană (franceză și germană). Apoi, treptat-treptat, pe la sfârșitul secolului XIX și începutul sec. XX, odată cu preluarea de către stat a învățământului de toate gradele,

până la cel primar, și chiar pătrunzând în același timp și în învățământul teologic, la nivel de seminar și facultate, această erezie a devenit în sec. al XX-lea, și în prezent, normativă și cu caracter quasi dogmatic. Desigur că nu în sens duhovnicesc și bisericesc. Nicăieri nu este prevăzut un horos dogmatic sau vreun canon care să spună ceva în genul:

„Dacă cineva *nu* va crede că:

- pământul se învâртеște anual pe orbită în jurul soarelui, el fiind astfel o planetă din sistemul solar; la această mișcare se adaugă și una de rotație zilnică în jurul axei sale (care este și înclinată cu atâtea grade); și că pământul nicidecum nu se află nemișcat în centrul universului, ci este un punct rătăcitor în hăurile cosmice;

- universul este în expansiune, apărând din așa numitul big bang și a atins uriașa dimensiune de atâtea miliarde ani lumină etc. etc., atunci clericul să se caterisească iar mireanul să se afurisească”.

Biserica, slavă Domnului, nu a emis astfel de pedepse în cadrul ei. Cei ce vor penaliza aceste „abateri” vor fi *statul și societatea*. Acum, în acești ani, desigur că nu sânt prevăzute nici aici sancțiuni în codul penal, ci doar notele proaste date la astronomie, geografie etc.

Analogia cu acel „cal troian” nu a fost deloc întâmplătoare. Vom vedea consecințele primirii acestei învățături în dezvoltarea ei, și anume în primirea, pe aceleași căi (canale): evoluționismul. Și atunci, dacă cele scrise până acum se arată fi chiar învățătura Duhului Sfânt prin Scriptură și Sfinți Părinți, îndrăznim a adresa acest apel:

Dreptslăvitori creștini!

„Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mânilor Lui o vestește tăria”.

Și:

„Dacă noi vom tăcea, pietrele vor striga”.

Cine să mai mărturisească dreapta credință a cosmologiei lui Dumnezeu? Cine este „sarea pământului” care dacă se strică se va arunca?

Pentru numele lui Dumnezeu, înainte de a spune că:

- religia și știința sânt și au fost cei mai buni prieteni, că se completează de minune și stau într-un dialog al fraților;
- de a-l plânge pe unul ca Giordano Bruno ca pe un

- martir nevinovat „prigonit pentru dreptate” pe nedrept;
- de a-i ridica în slăvi pe unii ca: Copernic, Galilei, Einstein etc. ca pe niște minți geniale aflate în slujba progresului cunoașterii. ...suntem siguri că știm ce au crezut, susținut și propovăduit aceștia?

Acum, părinți și frați creștini, să punem învățăturile astronomilor și savanților post-copernicani în fața Scripturii și a Părinților și să vedem cum arată? Sânt la fel sau se opun? Și dacă se opun oare nu se cuvine a fi descoperite și date anatemei? Ereziile dintotdeauna și de orice natură ar fi fost au prezentat un mare pericol pentru mântuirea personală și viața comunitară bisericească.

Dacă, de pildă, am fi chemați să arbitram procesul lui Galilei, cum vom putea afirma că el avea dreptate și cenzura bisericii se înșela, așa cum o fac papistașii contemporani, și acoliții și ucenicii acestora dintre ortodocși? Sau ne vom eschiva în mod laș spunând ca rabinul că ambii au dreptate, sau că nu se poate ști cu siguranță ceva în acest sens?

Nu putem sluji la doi stăpâni!

Concluzii

În ce privește cosmologia, cea mai înaltă autoritate cu putință rămâne Duhul Sfânt, Carele a grăit prin Prooroci, Apostoli și Sfinți Părinți. El nu a binevoit să descopere tainele sale filosofilor, astrologilor și astronomilor profani, căzuți și opaci harului. Învățăturile lor pleacă de la diverse ipoteze de lucru, Duhul nu are ipoteze!

Așa stând lucrurile mărturisim și noi la rândul nostru într-un glas (cor) cu cei dintâi aleși ai Domnului că:

- La început au fost cerul și pământul;
- Pământul se află *în centrul universului și nu se mișcă*;
- Cerul se mișcă în jurul pământului de la răsărit la apus;
- În ziua a patra au fost făcute toate celelalte corpuri cerești: luminătorii, planetele, stelele (constelații etc.)

- Toate acestea se învârtesc în jurul pământului fix de la răsărit la apus;

- Mișcarea unora de la apus la răsărit este aparentă: ea se datorează vitezelor diferite de rotație;

- Pământul *nu este o planetă*;

- Soarele și luna *sânt planete*;

- Nu există sistem solar;

- Singurul corp viețuit în univers (de ființe tridimensionale, „cu trup”) este pământul;

- Pământul este unic în cosmos pentru că: este singurul centru; este singurul nemișcat; este singurul purtător de viață; prin aceasta el se deosebește radical de toate celelalte corpuri cerești;

Orice învățătură ce contrazice cele de mai sus este potrivnică Bisericii, deci Duhului Sfânt. Cei ce au luat cunoștință acum de învățătura Scripturii și a Sf. Tradiții nu mai au cuvânt de apărare...

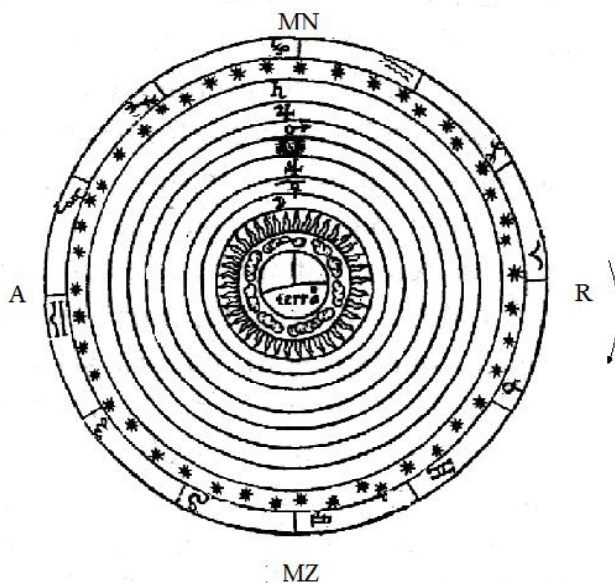
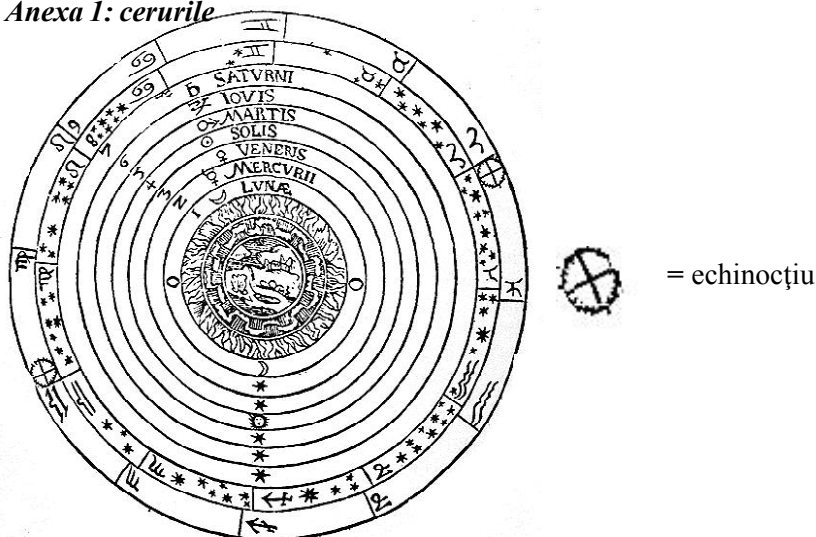
¹ Aici, Sfântul înțelege implicit astrologia, la acea vreme și chiar până în sec. al XVIII-lea nedespărțită de astronomie cu care făcea practic un corp comun.

² Oprirea

³ Înfierăți (în cugetul lor).

⁴ Sec. XIX

Anexa 1: cerurile

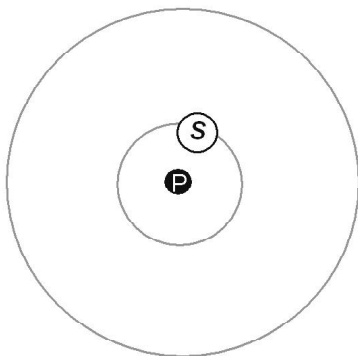
Explicația diagramei de mai sus: cele 9 ceruri se mișcă circular în jurul pământului de la R (răsărit) la A (apus). În modelul spațial de mai sus, MZ reprezintă „miazăzi”, adică punctul cel mai înalt al soarelui față de orizont, ce corespunde zodiei racului. Pentru a reda didactic

mersul tuturor cerurilor într-o singură direcție est-vest, în sensul *acelor de ceasornic*, a trebuit să plasăm acest punct la locul său (corespunzător punctului cardinal Sud), și prin urmare să plasăm acolo zodia racului. Același lucru și pentru MN = „miazănoapte”, cu zodia respectivă capricorn. Săgeata indică sensul mișcării circulare (de rotație), *reală*, a acestor ceruri. Însă aceste mișcări de rotație se produc cu viteze diferite.

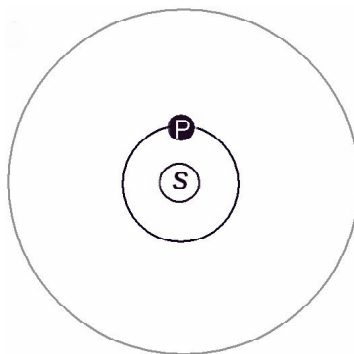

**Anexa 2 : minunea lui
Isus Navi**

A. Bisericesc (Scripturisc + patristic)
geocentric

B. *heliocentric*

Să fim oameni și să știm ai cui suntem!

Badea Vasile Șut

Fiul Risipitor

Să luăm aminte, din Sfânta Evanghelie, pilda cu fiul răătăcit sau fiul pierdut. Domnul Iisus ne spune în pildă că împărăția lui Dumnezeu se aseamănă cu un tată care avea doi fii, și unul dintre ei i-a cerut ca să-i dea partea lui de avere, să se ducă cu ea unde vrea el. Tatăl i-a dat, pentru că, după cum înțelegem, tatăl este nemărginit de bun. El ne dă ceea ce voim noi, adică ne dă o libertate în lumea asta, unde vrem să mergem, unde vrem să tragem. Dacă vrem să rămânem cu El și asta trebuie să știm. Și astfel, fiul cere partea de avere să se ducă în lume. Dar, mai întâi ar trebui să știm cine este tatăl, cine sunt cei doi fii, ce fel de avere i-a dat tatăl, și mai departe...cum și-o cheltuit viața cu averea pe care i-a dat-o tatăl, și cum de a ajuns de a venit iar înapoi și cum tatăl l-o primit în loc să-l alunge și să zică: „Tu nu ai stat cu mine, nu ai lucrat nimic. Nu ești vrednic să vii pe lângă casa mea, că te-ai dus”.

Trebuie să știm, mai întâi și mai întâi, cine este tatăl? Tatăl este cel care ne-a făcut, ne-o zidit, o zidit cerul și pământul, și s-o sfătuit Tatăl cu Cuvântul Lui și cu Duhul Sfânt și o zis să-l facem pe om după chipul și asemănarea Noastră.

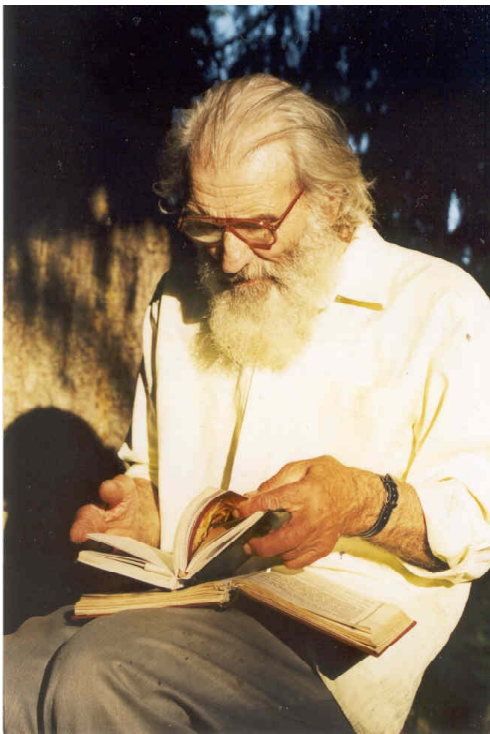
Cei doi fii sunt cele doua feluri de oameni. Tatăl avea doi fii de la început. Unul era credincios și unul era răutăcios, precum Cain și Abel. Și dintre acei doi oameni de la început s-o ales...din Cain - fiii oamenilor și din Abel - fiii lui Dumnezeu. Aceste două tabere sunt și astăzi, și vor fi până va fi lumea.

Deci, Tatăl îi dă partea de avere să se ducă. Tatăl nu oprește nimic din voințele noastre. Deci, să ne punem întrebarea să știm oare ce i-o dat. I-o dat ceva în traistă să se ducă? Ce i-o dat: aur, argint, pietre scumpe, bani? Poate i-o dat un sac de pâine uscată, poate i-o dat și vreun aparat de radio, poate vreun telefon în buzunar... Nu i-o dat dintre

acestea, din lume. Dumnezeu-Tatăl i-o dat cea mai scumpă avere. I-o dat înțelepciune. I-o dat sănătate și picioare. I-o dat cele cinci simțuri: auz, urechi, vedere... Dacă numai una dintre averi nu i-ar fi dat, s-ar fi dus în lume? Cred că nu. Tot ce e mai scump ne dă tatăl. Tot ce avem noi aici ne este pregătit înainte de a lua noi ființă pe pământ.

Deci, se duce fiul în lume. Mulți or zice: apăi tatăl nu-l va mai primi dacă nu s-a ajutat cu el. Dar tatăl este nemărginit de bun și îi pare rău că s-o dus. Îi pare rău că și-o cheltuit averea. Îi pare rău și îl așteaptă să vie, îl așteaptă. Pe toți ne așteaptă,

nu numai pe fiul. Toți suntem rătăciți, toți trebuie să ne întoarcem înapoi. Și când îl vede, îi iese înainte și îl îmbrățișează și îl primește și îi dă iarăși inelul legământului sfânt. Îi dă haina sufletului, aceea curată, care a avut-o înainte. Îi dă iară încălțăminte în picioare. Dă porunca să taie vițelul cel gras. Dar celalalt fiu, când vine, aude tămbălău și veselie (se pornesc să joace, să cânte toți). „Apoi cum, mie nu mi-ai dat un ied să mă petrec și eu cu prietenii”. Așa zicem și noi, cei de astăzi atunci când vedem ca se întoarce un rătăcit de pe calea pierzării. Ce om rău și bețiv o fost și cutare. Cum de se întoarce? Iată, aici ne arată Dumnezeu bunătatea Lui nemărginită, ne primește. Dumnezeu, în bunătatea Lui nemărginită, îl primește pe om, pe cel mai păcătos, și îl ajută să ajungă sfânt, dacă este cu puțință. Și îi e milă lui Dumnezeu-Tatăl mai mult de un păcătos care se întoarce, decât unul care a trăit în sfințenie. Este mai mare lucru să te întorci la Dumnezeu de pe calea pierzării decât să trăiești undeva în pustietate și știi numai să te rogi și atâta tot. Dar cel care se cunoaște pe el însuși, care știe să își recunoască greșelile, acela este fiul rătăcit

care se întoarce la Tatăl.

Dragii mei copii, porniți pe drumul vostru, acela ce l-ați ales, pe calea care ne-o poruncit Mântuitorul și nu dați înapoi o clipă; și lupte bune vă luptați și când sosi-v-ar Domnul, în slujba Lui să vă aflați.

Tatăl nostru

Vorbirea cu Dumnezeu se poate face și în gând. Ai zis o dată „Doamne miluiește” și de aici zici într-una; nu știe nimeni ce zici tu pe drum. Aceea-i rugăciunea cea mai primită, când te rogi în gând. Dumnezeu ne aude ce gândim, doar El știe de ce avem trebuință înainte de a cere. Acest lucru l-am găsit și în Psaltire. Acolo sunt niște taine scrise, că Dumnezeu a vorbit prin David. Împăratului și Proorocului David i-a îngăduit Dumnezeu să guste păcatul, și tocmai de aceea a făcut și rugăciunile acestea, după psalmul 50 și mai încolo, așa de pătrunzătoare.

Sunt oameni bătrâni care spun rugăciunea „Tatăl nostru” ca pe o poezie. Dar „Tatăl nostru” nu-i poezie, că-i rugăciunea și vorbirea cu Dumnezeu. Când lui Dumnezeu îi zicem Tată, mai întâi să ne gândim oare suntem fiii Lui? Și trebuie să dăm dovadă că suntem fiii Lui ca să ne audă. Că dacă o zicem doar ca o poezie și nu ne aducem aminte ce am zis...

Ce înseamnă: „*Tatăl nostru care ești în ceruri*”? Nu în cer, ci „în ceruri”. Deci, Dumnezeu este marele Tot peste tot. Ce înseamnă sfințenia? Ce este sfințenia? Sfințenia este autoritatea dumnezeiască, precum pe pământ este autoritate, tot sub paza lui Dumnezeu. Dacă n-ar fi autoritate pe pământ ce-ar face oamenii? S-ar omori unul pe altul și unul care ar fi mai tare ar mai trăi un pic până ar veni altul asupra lui. Dar oare are Dumnezeu grijă de autoritatea asta? Are! Fără Dumnezeu nu-i nimic!

„*Sfințească-se numele Tău*” este cu temei în Sfânta Scriptură. Evreii au fost un popor muncitor pe unde au fost în robie și erau învățați să mănânce mâncare bună, în special carne, nu s-au mulțumit cu mana pe care le-a dat-o Dumnezeu. Dacă au dorit să mănânce carne, Dumnezeu a auzit ce doresc ei și a trimis atâtea păsări. Și a ajuns Dumnezeu de s-a plâns la robul Lui, Moise, căci zice: fiind ei cu mâncarea în gură pe Mine nu M-au sfințit. Și se zice că aceia care au apucat de au mâncat întâi aceia au murit. Deci, ce înseamnă sfințenia? Ne-am așezat la masă

și am cerut de la Dumnezeu să ne sfințească și pe noi și cele de pe masă căci toate de la El sunt. Dumnezeu Însuși este izvorul sfințeniei. Nouă nu ne lipsește decât să-L onorăm (cinstim) cu sfințenia, să încercăm să fim ca fiii ai Lui. Știți ce înseamnă rugăciunea la masă? A mulțumi lui Dumnezeu. Am făcut noi ceva? Am făcut un grăunte măcar? N-am făcut!

„*Vie împărăția Ta*”: Împărăția lui Dumnezeu să vie peste noi, nu a lui satan. Pe noi Dumnezeu ne pregătește ca să fim ai Lui și să fim în Împărăția Lui. Dar ce face diavolul? Ce a făcut și cu Adam și Eva. S-a dus și i-a mințit, ei l-au crezut și au căzut din Împărăția lui Dumnezeu și tot neamul lui Adam a ajuns în iad. Deci, Dumnezeu Tatăl și cu Fiul și cu Duhul Sfânt, a făcut toate cele văzute și nevăzute, cerul și pământul. El vede plângerea noastră și a părinților noștri. Iată că Cuvântul Tatălui S-a îmbrăcat în chip de Om și s-a jertfit pentru păcatele noastre. Iată Mielul din seminția lui David a ridicat păcatul lumii. Așteptăm Împărăția lui Dumnezeu dar *trebuie să ne pregătim* de sărbătoare. Nimic ce-i spurcat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu. Dacă și cămașa de pe noi trebuie să fie curată, atunci sufletul oare cum trebuie să fie, dacă așteptăm Împărăția lui Dumnezeu? Căința adevărată e secretul mântuirii. Părintele Arsenie Boca a zis către unul (că pe toți îi spovedise, dar pe el nu): „Tu ai omorât pe omul acela, îți pare rău?”. „Nu-mi pare”. „Atunci de

ce ai venit la mine?”. Căința trebuie să fie desăvârșită, să plângi ca ai supărat pe Dumnezeu cu păcatul.

Toate nenorocirile ce se întâmplă în natură sunt războiul mâniei lui Dumnezeu care-i proorocit la sfârșitul veacurilor. Deci, până la 2000 a fost bine au fost toate în rând, a fost Dumnezeu cu noi. Vedem femei în pielea goală mergând la târg. E frumos? Câte le vedem, dar sunt care nu le vedem. Le vede Dumnezeu pe toate.

Ce este mai frumos pe pământ și înaintea lui Dumnezeu și ce grad și rang este mai mare decât gradul și rangul de om? Însuși Fiul lui Dumnezeu s-a coborât până la rangul de om și ne-a arătat cum trebuie să fie omul ca să-și păzească gradul acela mare. Este o vorbă prin popor: „nu toți sunt oameni”. După ce ți-ai pierdut „gradul” de om nu mai ești om nici înaintea lui Dumnezeu.

Păcatul este un rău fără de margini. Mai rău decât păcatul nu este nimic înaintea lui Dumnezeu. Prin păcat am câștigat osânda cea nemărginită. Taina Spovedaniei e stabilită sub puterea Duhului Sfânt. Un preot are puterea aceasta dată ca un dar de la Dumnezeu.

„*Facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ*”. Să facem voia lui Dumnezeu. Precum îngerii în cer ascultă de Dumnezeu și oamenii pe pământ trebuie să asculte de El și să facă voia Lui.

„*Pâinea noastră cea de toate zilele*”: Domnul Iisus a zis: Eu sunt Pâinea, cel ce va mânca această pâine nu va flămânzi în veac. „Dă-ne-o astăzi”.

„*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri*”: a ierta e cel mai mare lucru între noi. De aici nu mai avem unde fugi. N-am iertat, nu suntem iertați. Dumnezeu ne-a poruncit să ne iertăm și să ne iubim unul pe altul. El Însuși ne-a arătat iubirea. El, din dragostea Lui cea nemărginită, Și-a vărsat Sângele Lui pe calvar și a spălat păcatul lumii. El a ascultat de Tatăl; oare noi să nu ascultăm? Ca să ne putem numi fii ai Lui.

„*Nu ne duce în ispită, ci ne izbăvește de cel rău*” sau „scapă-ne de ispită”. Noi ne rugăm lui Dumnezeu, dar și trebuie să ne păzim. Să nu iubim ceva mai mult ca pe Dumnezeu că atunci am căzut în ispită: hainele, o casă, o avere. Nimic să nu iubim noi în lumea asta, că toate sunt de la Dumnezeu. Ispita vine prin neascultare. Nu ascultăm: am căzut în ispită și în păcat. De aceea plângem pentru că am greșit înaintea lui Dumnezeu și trebuie să plângem până când închidem ochii, căci numai așa ne

putem mântui. Să ne pară rău că am supărat pe Dumnezeu Cel nemărginit de bun.

Să fim oameni! Să fim creștini!

Dacă suntem creștini trebuie să dăm dovadă cu ceva că suntem creștini, ori că suntem oameni. Purtăm numai nume de om, dar trebuie să fim și oameni. Însuși Dumnezeu Cuvântul S-a coborât din slava Lui cea nemărginită și dumnezeiască și a venit pe pământ, S-a îmbrăcat în chip de Om, a coborât până la gradul de om. Tot El ne învață cum să ne purtăm ca oameni, ca să fim oameni adevărați. Ne-a arătat nouă să avem în noi bunătate, dragoste. Chiar când era pe Cruce răstignit, ce a arătat mai sfânt? Dragostea cea nemărginită și dumnezeiască, că prin răstignirea Lui a spălat păcatul lumii. Că-n loc să-i blesteme a zis: „Iartă-i, că nu știu ce fac!”. Deci, noi, dacă nu iertăm, nu suntem oameni, nu suntem creștini.

Sunt doi domni. Este Dumnezeu dragostei – iar cel ce trăiește în dragoste este fiul Dumnezeului dragostei, și este domnul urii - iar cel ce trăiește în ură este al domnului urii. Dacă trăim în ură nu suntem cu Dumnezeu, nu suntem nimeni, nu suntem nimic. Trebuie să ne cunoaștem pe noi ca oameni, întâi, și ai cui suntem. Puțini suntem dintre aceia ce purtăm cu adevărat nume de om. Fiul Tatălui a dat dovadă că este Fiul Tatălui și Fiul Omului. Și noi trebuie să dăm dovadă! Prin ce? Prin purtarea noastră. Gândul nostru să nu fie la lume, să fie depărtat de cele lumești, că nu putem fi și lumești și duhovnicești. Trăim în lume, dar să nu folosim cele lumești. De asta cădem în păcat. Ne îmbrăcăm mai frumos decât alții, te mândrești că ai bani, că ai avere. De unde ți-au venit ție, de unde ai toate? Numai ne-am gândit și Tatăl a auzit. Gradul de om este cel mai mare grad. Când mi-a zis cineva „bună ziua” și n-am zis nimic, am căzut din gradul de om.

Dorim să facem un lucru bun, dar nu știm cum să-l facem. Dar dacă nu suntem cu Dumnezeu, atunci vine cel rău și ne spune un gând rău. Băgați de seamă că sunt „oameni” care nu-L cunosc pe Dumnezeu și nici nu vor să-L cunoască (a fi teolog înseamnă a cunoaște pe Dumnezeu; a fi preot înseamnă a cunoaște și a face cunoscut pe Dumnezeu). Și aceia au gânduri rele. Dumnezeu l-a făcut pe om și i-a pus nume *om*. Omul trebuie să-și păstreze gradul acesta. Cel mai mare grad, dragii mei, este gradul de om. Dacă noi nu credem atunci nu suntem oameni.

La vindecarea paralticului adus de cei 4 oameni, Fiul Omului a dat 3 dovezi, una după alta, că este și Fiul lui Dumnezeu: că-s iertate păcatele tale (iertarea), vindecarea și că a auzit ce-au gândit. Și tot au rămas necredincioși!

...Atâta suntem cineva, până avem gradul de om. De l-am mântit, de l-am pierdut, nu-l mai avem. Dar dacă, totuși, ne întoarcem, ne pocăim, ne rugăm, bunătatea lui Dumnezeu se arată nemărginită. Ceara iese din plângerea albinelor. Omul, când se roagă lui Dumnezeu și plânge, aceea-i rugăciune adevărată.

*

„Într-o zi frumoasă de iarnă am petrecut câteva clipe în casa bunilor creștini Vasile și Paraschiva. Doamne, revarsă peste robii tăi aceștia har, pace și multă milă. Cu binecuvântare, episcop Irineu Bistrițeanul”. (3 ianuarie 2003, la casa lor de la munte, în Tihuța).

Badea Vasile, un sfânt printre oameni

Fiica sa, Paraschiva, căsătorită Nemeș (Tiha Bârgăului, 2006): Vasile Șut, născut la 9 iulie 1921 din părinții: Ion și Varvara, având frații: Ion, Toader, Ileana, George; a făcut școala primară la Prundul Bârgăului (a rămas cu atât). În 1943 face stagiul militar de 1 an și 4 luni, apoi în Budapesta 1 an în campania de lucru. Pleacă pe front din mai până toamna, prins de ruși și dus în lagăre 2 ani la Samburg, Soiva, Novisamburg, Starisamburg. În 1949 se căsătorește cu tânăra Hangan Paraschiva și au 2 fete: Paraschiva și Mărioara-Doina. Neajutați de părinți și de nimeni, reușesc să-și cioplească din bardă o căsuță în vârful muntelui, izolată între brazi, la Tihuța. Și de acolo, din agoniseala lor, reușesc să-și trimită fetele la școală pentru a face carte (ceea ce și-ar fi dorit să facă și ei în tinerețe, dar n-au fost condiții). Pe lângă puțina zestre materială, le oferă copiilor, iar mai târziu nepoților, o educație aleasă, a cinstirii școlii vieții și, mai presus, o credință puternică în Dumnezeu. Eu zic că n-a fost om pe care să nu-l fi ajutat badea Vasile, când s-a putut, când a avut ocazia și să nu-l îndemne să creadă în Dumnezeu și să se roage. Deși pregătirea lui era de țăran simplu, întotdeauna a prețuit cartea, dar mai ales pe cea de rugăciune pe care a știut să o citească, interpreteze și să o trăiască până în ultimele clipe ale vieții. Cea mai mare dragoste, după Dumnezeu,

au fost nepoții, pe care, de la primii pași, i-a învățat să fie oameni. Adeseori zicea: „cel mai mare lucru e să fii OM, dragii tătuțului”.

Își ia rămas bun de la „dragii tatii” – studenții ASCOR-iști de la Cluj, care l-au căutat de atâtea ori și cu atâtea dragoste.

Îți mulțumesc ție, celui ce mi-ai adus cățuia din care s-a ridicat mireasma binemirositoare către Dumnezeu în timpul rugăciunilor mele. Vă mulțumesc vouă, celor ce m-ați căutat când am fost singur. Vă mulțumesc vouă insecte mici și dragi (albinele) lăsate de Dumnezeu să culegeți polenul florilor și să îndulciți gura și sufletul copiilor mei. Mi-ați dat ceara sfântă și cu mâinile mele am făcut lumânări spre slava lui Dumnezeu. (1 ianuarie 2005- Tiha Bârgăului)

Părintele Gavril de la Mănăstirea Piatra Fântânele: Iubiți credincioși, ca preot la Piatra Fântânele, unde badea Vasile a petrecut cel mai mult timp din viața sa, părintele stareț m-a însărcinat să spun eu cuvântul de rămas bun. Înainte de aceasta aș spune câteva cuvinte despre badea Vasile. S-a născut la 9 iulie 1921 – și, întotdeauna când venea la Piatra Fântânele, îi spuneam: bade Vasile, dumneata ești dintr-un an cu PS Bartolomeu, și se bucura că e de o vârstă cu un om așa de plăcut înaintea lui Dumnezeu.

Prima oară când am urcat la Tihuța de m-am dus să-l spovedesc pe badea Vasile, prima oară când m-a văzut la față, a venit și a zis așa: „Vai, părinte, demult te-așteptăm!”. Și i-am zis: „Cum mă așteptai, de unde mă cunoști?” Zice: „Nu știu; am visat că Dumnezeu ne va trimite un preot”. Vă mărturisesc că nici nu mă gândeam atunci că o să ajung preot la Piatra Fântânele. Și mă și gândeam că n-o să mă lase ușor de la Nicula. Dar, vedeți, că a rânduit Dumnezeu, cum a visat badea Vasile. Atunci îmi ziceam: omul acesta ori e rătăcit, ori e om mare înaintea lui Dumnezeu. Poate că avea câteodată niște exagerări, dar să știți că era omul lui Dumnezeu. Și atunci, eu cred și am nădejdea asta, că Dumnezeu l-a primit. Să aveți nădejdea asta și să nu uitați niciodată, fetele și nepoții, sfaturile bune pe care vi le-a dat. Acum, uitându-ne în urma vieții lui, ne putem gândi cu câtă trudă le-a făcut el pe toate. El și-a cioplit acolo casa (a fost și tâmplar), a crescut albinele care i-au fost atât de dragi. A dat întotdeauna exemplu de hărnicie, de unitate, de dragoste, de modestie.

Cu dânsul puteam să discut și din Filocalie, și din Pateric, și din Sfânta Scriptură și din alte cărți de o ținută duhovnicească

deosebită, de parcă ar fi terminat facultatea de teologie sau alte studii universitare.

Mereu era mâhnit dacă apărea vreo problemă cu una din fiice sau cu careva din nepoți și-mi spunea să mă rog pentru ei ca să poată trece peste probleme.

Eu cred și mărturisesc că, de când îl cunosc, niciodată n-a făcut vreo greșeală cu intenție. Dacă a făcut vreo greșeală, a făcut-o fără să-și dea seama.

Părintele paroh din Tiha Bârgăului: În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Preacuvioase, îndoliată familie, triști ascultători, am poposit pentru câteva minute ca să facem rugăciunea de prohod a celui cunoscut de dumneavoastră și de noi, Vasile Șut, zis al Diacului, unul dintre cei mai înțelepți oameni ai satului, priceput întru toate, dar, mai presus de orice, unul dintre cei mai buni rugători către Dumnezeu și în același timp străduitor pentru a împlini rugăciunea lui în viața și în simțirea lui. Așa l-am cunoscut de multă vreme, dar mai cu seamă, acum, în ultima parte a vieții lui, mereu străduindu-se ca, din ceea ce a citit în cărți, din ceea ce a auzit de la preoți, tot din cărți, să pună în viața lui, cât a fost cu putință, și mai cu seamă, să învețe și el pe alții. Prețul lui cel mai mare a fost că s-a gândit mereu la sfârșitul vieții, și de nenumărate ori spunea această rugăciune, pe care noi o zicem ca ectenie în cadrul Sfintei Liturghii: „*Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșata judecată a lui Hristos, să cerem*”. Acest lucru l-a cerut întotdeauna badea Vasile ca să aibă un sfârșit creștinesc, să fie neînfruntat, în pace și să aibă răspuns bun la judecata lui Dumnezeu. Și noi, cei care viețuim pe această lume și am încerca să ne gândim la sfârșitul vieții noastre tot mai des, am înțelege că viața are un sfârșit și că acest sfârșit vine cândva și trebuie să ne găsească pregătiți, nu numai pentru această viață, dar și pentru veșnicie. Ca preot, care în ultima vreme am fost duhovnicul lui badea Vasile, am înțeles că el s-a luptat mărturisindu-și păcatele până la cele mai mici amănunte și a încercat să-și ducă viața lui în ultima parte cu sfințenie și cu răbdare, înconjurat de cei dragi ai lui, și astfel, s-a stins ca o lumânare. Voi, îndoliată familie, să fiți încredințați, căci o moarte ca a lui ar vrea să aibă oricine, fără să sufere, fără să obosească și fără să măhnească pe nimeni, ci să ne

provoace pe toți, spunând: Dumnezeu să-l ierte, Dumnezeu să-l odihnească și să-i facă parte de o fericire cerească, așa cum și-a dorit-o.

Fabian Seiche (ASCOR Cluj): Puțini sunt oamenii de astăzi care să aibă trăirea bineplăcutului lui Dumnezeu Vasile Șut sau Vasile al Diacului (născut în 1921, mort la 21 martie 2006), unul din oamenii adevărați ai poporului român, exponent al unei generații majoritar cuminte și evlavioase de oameni simpli. Ca el vor fi fost mii, sute de mii și nu era nimic neobișnuit acum 50-60 de ani să fii ca el. Astăzi ne-au mai rămas doar „mostre” pe cale de dispariție, pentru noi, cei schimonosiți, cu o viață în păcate și plăceri, în necredință și indiferentism, în comoditate și lipsa jertfei. Putem spune că parcă l-am cunoscut de când lumea, deși sunt de atunci doar 5 ani (iulie 2001). Întâlnirile cu dânsul și soția sa, Paraschiva (plecată cu trupul de Sfintele Paști ale anului 2004) și cu viața la țară, ne-au prilejuit explozii de delectare, de la căpșunii și fragii din pădure, la peisajele minunate dintr-un colț de rai, la cuvintele profunde ale unui om înduhovnicit.

Mulțumim Domnului că ne-a învrednicit a-l cunoaște și-l rugăm să ne pomenească de acolo de unde este. Atâta timp cât lumea aceasta are oameni ca el, poate fi nădejde că Dumnezeu „nu va pierde cetatea pentru 5 drepti”. Sau cum spune un Sfânt Părinte: „Până mai sunt sfinți pe pământ încă nu e sfârșitul lumii”. Iar sfârșitul va fi când „nu va mai fi cărare de la om la om”.

Dumnezeu să-i ferească pe ei și să ne ierte pe noi!

Cultura muzicală bisericească la români

(II)

Prof. Drd. Gheorghe Malene

Originea și istoria cântării religioase

Religia creștină apare în lume “*grăind măririle lui Dumnezeu*” (F.Ap. 2, 11) și “*lăudând pe Dumnezeu*” (F. Ap. 2, 47), ceea ce nu exclude sensul unei cântări religioase. Ca toate elementele religiei creștine, și muzica s-a născut în acele părți ale Orientului de Mijloc, considerate leagănul noii religii, bazate pe învățătura evanghelică.

Demonstrațiile lui Gheorghe Ciobanu, precedate de cele ale lui I. D. Petrescu și dezvoltate de George Breazu, în lucrarea-manuscris: “*Muzica primelor veacuri ale creștinismului*”, indică ***trei izvoare ale muzicii creștine***¹:

- a) muzica templelor iudaice și a sinagogilor
- b) antichitatea muzicală romană și elenă
- c) instinctul muzical al poporului care primea botezul

a) Muzica templelor iudaice și a sinagogilor:

Dacă urmărim drumul muzicii creștine, într-adevăr deducem că originea sa se află mai întâi în practica ebraică. Petre Vintilescu, demonstrează originea cultului creștin ca izvorând din tradiția iudaică, aducând următoarele argumente:

- existența cultului mixt iudeo-creștin, generat de faptul că întrucât primii creștini au fost iudei care n-au renunțat la cultul național strămoșesc².
- liturghia catehumenilor se constituie din elementele specifice serviciului sinagogal, fiind “*o formă creștinizată a vechiului serviciu al sinagogii*”³.
- ceasurile liturgice - ca structură și timp de oficiere - nu sunt altceva decât practica pietății ierusalimitene (a iudeilor)⁴.
- cântările religioase nu erau depărtate de forma în care ele au fost întrebuințate de creștini pe când erau numai membrii ai sinagogilor⁵.

Așadar, odată cu însușirea cultului iudeu, are loc și preluarea muzicii sinagogale în cultul creștin al primelor secole, fapt confirmat de mulți istorici ai vieții creștine, liturgiști și muzicieni. Bizantinologul danez, Carsten Hoëg, afirmă: “*Și*

*creștine ne lasă să întrevădem că muzica ebraică a constituit un element important al muzicii creștine din primele secole*⁶.

Tot mai mulți cercetători înclină să identifice izvoarele noii muzici în cea a sinagogii ebraice. Astfel, din muzica ebraică provin:

- în primul rând **psalmii**, dar mai ales stilul specific de cântare a acestora, cunoscut sub numele de *stilul psalmodic*. Așa cum au fost preluate psalmii, ca text și melodie psalmodică din sinagogă, se poate emite ipoteza că în comunitățile creștine, în timpul slujbei, se cântau vechi melodii păgâne la care se adaptase doar noul text creștin⁷.
- **Recitativul liturgic**, întâlnit în citirea Evangheliei și a Apostolului, este izvorât tot din muzica ebraică, dar în care se vor aduna și experiențe orientale.
- Tot din cultul ebraic se crede că provin și **formele primitive melismatice**, legate în special de cuvântul *aleluia*, provenit din vechiul cult, determinându-i o lărgire, extinsă ulterior și pentru altele. Aici își găsesc sorgintea viitoare jubilații, improvizatii libere ale cântărețului, în care muzica trecea în prin plan, textul neavând aceeași importanță. Aceste vocalize s-au numit aleluie.
- Liturgia creștină își are originea, în cea mai mare parte, în cea mozaică și forma psalmodică se va păstra chiar și după despărțirea Bisericii Romano-Catolice de cea Ortodoxă, în ambele culturi.
- Se crede că și **cântarea în comun** s-ar fi transferat în cultul creștin tot din cel mozaic, deși un asemenea procedeu de cântare trebuie să fi fost mult mai extins.
- **Cântul responsorial**, provine și el din cel mozaic.

Formele primare de psalmodii, imnuri și cântece spirituale, nelimitate între ele, sunt dublate de diversele *tipuri de cântare*: **solo psalmodic**, **cântarea responsorială** (solo și cor), **cântarea corală antifonică**. Evident este vorba de *un sistem monodic vocal sau omofon*, la care participă două grupuri corale.

Deși de origine ebraică, muzica creștină ajunge în curând în Imperiul Roman și în Grecia, care din anul 146 fusese transformată în provincie romană. Aici, psalmii, imnurile și cântecele de origine ebraică cunosc redimensionarea filtrată prin prisma muzicalității și tradiției grecești, respectiv romane⁸.

b) antichitatea muzicală romană și elenă:

Preluărilor directe din practica de cult iudaică se vor

adăuga cele din cultul roman și elen. După oficializarea religiei creștine în Imperiul Roman prin Edictul de la Milan, din 313, când, în virtutea libertății constantiniene, *creștinismul este transformat într-o doctrină aflată în slujba intereselor Romei*. Religia se răspândește rapid în toate mediile și localitățile dace, într-o formă care pare să fi contribuit masiv atât la adoptarea noii credințe cât și la însușirea limbii latine, înfăptuind și contribuind decisiv la opera de romanizare a populației autohtone.

Dualitatea creștinismului, filolatin și filogrec, existent încă din faza precreștină sau a creștinismului ilegal, se rezolvă în favoarea primului, mărturie fiind, în primul rând, terminologia de specialitate pe care o vehiculează limba română⁹.

Cântecele latine de cult s-au răspândit, influențând nu numai modul cântării religioase ci și melosul popular, fapt ce explică *înruirile* dintre vechea muzică romană cultică și creația folclorică românească, îndeosebi colindele.

Din punct de vedere al cântării bisericești, s-au *efectuat legături strânse cu ritul latin*¹⁰, ceea ce înseamnă că s-au adoptat genuri și formule melodice cântate în limba latină sau în latina vulgară. Mai ales când *improvizația* este principiul care hotărăște producția cântărilor necesare pentru săvârșirea cultului divin, o bogată eflorescență muzicală daco-romană trebuie să se fi înscris în istoria începuturilor creștinătății românești¹¹.

Anii de maximă înflorire ai acestei filiații se circumscriu către sfârșitul secolului al IV-lea, după care, slăbind legătura cu Imperiul, cântările înregistrează o traiectorie descendentă, mergând până la o totală estompere, datorită *fuziunii tot mai strânse cu cultura creștină de orientare grecească, bizantină*.

Așadar, curentul muzicii eclesiastice de origine greacă va exercita o influență puternică asupra muzicii de cult de la nordul Dunării, concurând din ce în ce mai primejdios cântarea creștină de filieră latină.

Focarul noii influențe se mută de la Roma la Constantinopol, denumit anterior Bizantium, locul unde se împletesc cele mai diverse idei și tendințe, provenind din ținuturile Palestinei, Siriei, Iranului, Libanului, Greciei, Romei. Aici se armonizează cele mai vechi și noi concepții ale Orientului și Occidentului¹². Statutul Bisericii orientale se bucura de o temeinică organizare sub a cărei influență se înființează episcopii în sudul Dunării, cu rază de acțiune asupra nordului.

Așadar, începuturile și practicarea muzicii bisericești la români sunt strâns legate de răspândirea creștinismului pe aceste meleaguri, mai întâi prin filieră latină, apoi prin cea greacă (bizantină), consemnate încă din primele veacuri creștine.

c) *instinctul muzical al poporului care primea botezul* (muzica populară)

Pătrunzând pe teritoriul țării noastre, pe Valea Dunării, venind prin porturile Mării Negre din Grecia și din Peninsula Italică, muzica religioasă va cunoaște o nouă *transfigurare* atunci când se va înscrie în perimetrul danubian. Până la formarea definitivă a stilului particular al muzicii creștine, trebuie să presupunem o *largă contribuție a stilului autohton* al popoarelor care primesc botezul, în ceea ce privește oficierea cultului și edificarea creștină. Populația, care nu cunoștea scrisul și cititul, cerea melodii ușor de reținut. Ctitorii religiei își dau repede seama că, neexistând un sistem de notare a cântărilor religioase, *textele sfinte trebuiesc puse pe melodii deja cunoscute de populația creștinată*, fapt pentru care se recurge la cântece străvechi din repertoriul autohton (popular) sau se împrumută figuri melodice creștine care vor fi prelucrate și simplificate la maximum¹³.

Cei care văd și susțin influențele și împrumuturile numai în sens unic - de la muzica de cult spre cea populară - se vor grăbi să afirme că influența cântării bisericești asupra celei populare este evidentă. Ne alăturăm argumentelor muzicologului Gheorghe Ciobanu, care consideră că lucrurile stau de fapt, exact invers, susținând *influența muzicii populare asupra celei bisericești*¹⁴, considerând melodiile cu cadențare la treapta a cincia din muzica bizantină de origine populară, pătrunse de la populația geto-tracă (în sec. al IV-lea și al VI-lea)¹⁵. Dacă ar fi altfel, ar însemna să întâlnim asemenea melodii, la fel de frecvent, și la celelalte popoare ortodoxe din răsăritul Europei, ceea ce nu se întâmplă.

Pe de altă parte, dată fiind *legătura atât de intimă între cântarea religioasă și stările profunde ale sufletului religios*, e lesne de înțeles că fiecare religie nu poate accepta în cultul său decât o muzică sau o cântare apropiată, o cântare potrivită și corespunzătoare principiilor ei de credință și de morală: *“Din patrimoniul general al artei muzicale umane, cultul fiecărei religii utilizează ceea ce convine caracterului său specific, ceea ce este în măsură a tra-*

duce mai exact fondul său

*religios în direcția postulatelor sale practice și transcendente*¹⁶. Însă, geții și dacii - popoare care locuiau înainte de stăpânirea romană pământurile pe care sunt așezați astăzi românii - erau semînții trace. Or, *“ținând seama de muzicalitatea tracilor, recunoscută în întreaga antichitate, trebuie să admitem că spiritul muzical al geto-dacilor fecundează cântarea creștină, transformându-o și adăugându-i elemente populare*¹⁷. Aceasta este lesne de înțeles, deoarece fiecare popor își are o concepție proprie despre muzică și o formă specifică de interpretare.

De asemenea, melodiile nu erau nu erau încă universal admise de toată biserica și aceasta întrucât liturghia bizantină, care a fost mai târziu impusă bisericii ortodoxe, ia formă definitivă de-abia în veacul al VII-lea. Însă formele melodice locale din cadrul slujbei religioase au rămas în vigoare și după ce, muzica bizantină a fost impusă în slujba creștină¹⁸. Pătrunderea cântului popular în slujba religioasă s-a produs pe mai multe căi: - **oralitatea slujbei**: preoții și diaconii, în cele mai multe cazuri, cunoșteau liturghia doar pe cale orală. Îndată după ce o învățau o puteau interpreta conform tipicului, dar o dată cu trecerea timpului și ca urmare a influenței cântecului popular, s-au infiltrat elemente ale acestuia în cântarea liturgică. Ele s-au menținut până în zilele noastre, la sate, unde cântăreții bisericești și preoții cântă de multe ori în stilul muzical local.

- ereziile au avut o importanță copleșitoare; dintre acestea cea mai importantă este **bogomilismul**, apărut în veacurile X-XIV, care propovăduiește utilizarea limbii naționale. Acum apar în mănăstirile din nordul și sudul Dunării cărți apocrife scrise în limba poporului. Bogomilii au cultivat obiceiurile populare, au introdus în slujba religioasă melodii populare, transferând în cântările creștine vechi cântece de origine păgână¹⁹.

Prin urmare, trecerea de la vechea cultură ebraică, elenă și a “neamurilor” din Orient, unde creștinismul s-a răspândit, la cea nouă, nu a fost bruscă și nici nu se înregistrează o întrerupere, ci doar o reînnoire în spiritul noii religii, o metamorfozare la care contribuie însăși tradiția melodică ancestrală a spiței geto-dace. Din alambicarea melodiilor provenite din cele trei surse menționate, Bizanțul - devenit treptat și centru cultural, nu numai politic, al Imperiului de Răsărit - reușește să realizeze o sinteză: *muzica bizantină*.

Arta muzicală bizantină

***Preliminarii*²⁰ :**

Prin muzica bizantină se înțelege arta muzicală care s-a născut o dată cu cultul creștin și care s-a dezvoltat în timpul și în cuprinsul Imperiului bizantin, căpătând forme și trăsături proprii. Câteva aprecieri ale muzicologului I. D. Petrescu merită enunțate: Muzica bizantină “este muzica ce ne-au lăsat-o părinții Bisericii noastre ortodoxe a Răsăritului. Este haina ce îmbracă producțiile lor literaro-liturgice. Este creația inspirată a marilor poeți ai ortodoxiei. Ea nu este produsul simplu al științei muzicale, ci este produsul darului de sus ce a activat și dirijat știința și dispoziția artistică a scriitorului de cântări. Pentru aceea, noi o iubim, o cinstim după cuviință, și ne sânguim s-o dăm la iveală... Ea nu este producția anonimă a Bisericii, nici producția trufașă a unui scriitor, episcop sau simplu călugăr. Ea poartă în sine pecetea însuflării de sus, având de tată pe Duhul Sfânt și de mamă pe smeritul rânduitor, care și-a însemnat numele în acrostih...”²¹.

Numai cunoașterea ei poate să înlăture anumite confuzii, să restabilească adevărata ei valoare artistico-liturgică, să creeze și să sugereze aceea dispoziție menită să genereze pasiunea cunoașterii și valorificării ei, reconsiderarea valorii ei ca adevărata comoară muzicalo-liturgică a Bisericii noastre ortodoxe. Vechea muzică are foarte puțin de-a face cu actuala muzică bisericească: “Ici, colo, se întâlnesc frânturi din vechile însemnări documentare. Este așa cum într-un chip bătrân, ros de vreme și de patimi, se recunosc, totuși, urmele nobleței și distincției neamului. Până târziu, în secolul al - XVIII-lea, întâlnești în unele cântări urzeala sănătoasă a vechilor cântări, și poți desprinde din noua băteală adaosul, străin și nepotrivit, care denaturează și strică măhrama cea frumoasă, pe care se citea chipul cel adevărat al artei muzicale bizantine”²².

Denumirea de muzică bizantină nu este veche, datând de la sfârșitul sec. al XIX-lea, înainte vreme numindu-se: psaltichie, papadichie, muzică eclesastică etc. Termenul de muzică bizantină s-a generalizat o dată cu dezvoltarea interesului pentru cultura bizantină în general, care și-a făcut apariția în secolul trecut.

Faptul că, timp de câteva secole, s-a vorbit extrem de puțin de muzica bizantină este explicabil prin prisma faptului că notația bizantină era străină occidentalilor, dar și datorită antagonismului dintre patriarhul din Constantinopol și pontiful de la Roma, concretizat în disprețul

apusenilor pentru tot ce venea de la Bizanț.

Despre o muzică bizantină se poate vorbi, nu atât din momentul în care Bizanțul a devenit capitala Imperiului Roman (328, după unii; 330, după alții), ci din momentul în care acest imperiu s-a împărțit în două, la anul 395, în Imperiul Roman de Răsărit, cu capitala la Bizanț, și Imperiul Roman de Apus, cu capitala la Roma. După această perioadă încep să apară unele trăsături particulare ale muzicilor bizantină și gregoriană.

Intervențiile Sfântului Ambrozie, în a doua jumătate a sec. al IV-lea, și apoi cele ale Papei Grigore cel Mare, a doua jumătate a sec. al VI-lea, au contribuit la unificarea practicii muzicale în bisericile occidentale și la raportarea muzicii creștine la modurile antice grecești. Operația nu s-a resimțit în Orient, unde, dimpotrivă, vor apărea și mai puternice tendințe de diversificare. În melodiile gregoriene - după aprecierile lui George Breazul - se simte noțiunea de mod în sensul teoriei apusene, în timp ce în cele sinagogale și creștine primare se simte influența modelului grec, înțeles ca element structural, ca motiv melodic și ritmic specific. În timp ce muzica bizantină va amplifica, cea occidentală va atenua specificul local, alegând melodiile cele mai simple²³.

Orientalizarea Imperiului bizantin, cu consecințe asupra culturii și implicit asupra muzicii, determină o preluare masivă a tendințelor marilor centre din Asia Mică și generalizarea lor în tot imperiul. Deviza lui Iustinian *“imperium romanum et christianum”* se va resimți pe planul cultului. Împăratul devine nu numai principalul apărător al creștinismului, dar și al cântării bizantine. El însuși devine creator de imne, pe care le impune nu numai epocii sale, ci și viitorului. Cupolei mesopotamiene a Sfintei Sofia trebuie să-i corespundă o muzică la fel de pompoasă, dar nedepășind limitele stilistice tradiționale. Desființarea Academiei din Atena echivala cu înlocuirea, fără drept de redresare, a lumii greco-romane cu cea bizantină și Bizanțul devine asiatic, prin preluarea tradițiilor creștine, și european, prin transmiterea acestora, o punte între două lumi înțelese în sens geografic și istoric. Ceea ce ne interesează cel mai mult din acest proces de orientalizare este apariția unor noi genuri muzicale ținând de ceremonial și care vor avea influența lor în diversificarea muzicii bizantine²⁴.

Prin urmare, claritatea spiritului elen, strălucirea spiritului anatolian (Siria și coasta mării anatolice, locuită și stăpânită de

spiritul elen), cultul rafinat al artelor se manifestă în producția artistică a veacurilor de slavă bizantină.

Asupra dăinuirii în timp a acestei muzici, părerile sunt diferite. Specialiștii occidentali spun că această artă își încetează existența o dată cu căderea Bizanțului sub turci, în anul 1453, cântarea ce a urmat decăzând mereu, până în sec. XVIII, când a fost invadată de arta occidentală practică la curtea sultanului. Suntem îndreptățiți să credem însă că muzica bizantină nu și-a încetat existența niciodată, actuala muzică psaltică nefiind decât rezultatul dezvoltării istorice a vechii arte muzicale a Bisericii de Răsărit, reprezentând o ultimă etapă în evoluția acesteia. De altfel, influența muzicii orientale nu s-a manifestat cu aceeași intensitate în toate compartimentele muzicii psaltice, ci îndeosebi în cântările stilului papadic - în care libertatea de improvizație a fost întotdeauna mai mare - în timp ce cântările stihirarice și irmologice și podobiile, s-au păstrat mult mai bine.

Așadar, putem vorbi astăzi de o cultură muzicală bizantină, întrucât sfârșitul imperiului nu trebuie considerat echivalent al sfârșitului culturii muzicale bizantine²⁵, identificată cu cea aparținând lumii muzicale ortodoxe. Nici măcar reforma hrisantică nu echivalează cu sfârșitul muzicii bizantine, care este și astăzi un organism viu, e drept trecut prin multe prefaceri, dar care continuă să existe, prin cultul ortodoxiei în general, în cadrul culturii universale, sub numele *de Bizanț după Bizanț*.

Cântarea bizantină: fizionomia și formele ei²⁶ :

Atributele fundamentale ale muzicii bizantine se definesc prin stilul eminent vocal, având sistemul modal de tonuri, semitonuri și structuri infracromatice netemperate. Cântarea ce se intona de unul sau mai mulți soliști ori de către cor era întotdeauna monodică. Melodicitatea devine în această situație componentul esențial expresiv, asupra căruia, pentru evitarea monotoniei, se exercită o acțiune multiplă din partea parametrilor constitutivi: text, ritm, formule intonaționale, ornamente, metru. În cântările bizantine, fuziunea dintre text și melodie este ideală, admitând însă principiul vocalizării ample a cuvintelor, ceea ce generează o desfășurare melismatică, în care factorului variațional i se conferă un rol constitutiv. Factura melismatică nu are nimic comun cu ceea ce se numește coloratură, deoarece face parte organică din structura sa. Într-un anumit fel, absența procedeeleor armonice, contrapunctice și instrumentale a

obligat autorii de cântece să le suplinească prin dezvoltarea, chiar exacerbarea scriiturii vocale de tip figurativ, în care melismele, ornamentele și ritmurile se desfășoară într-o labilă combinație, după principiul dezvoltării fluide a unor sau mai multe celule primare.

Cântarea bizantină are legile ei componistice ce guvernează o lume sonoră a cărei originalitate este ușor de stabilit la o simplă audiere. Sobrietatea și absența elementelor exterioare în favoarea profunzimii și emoționalității sunt trăsături ce conferă acestei muzici austeritate, interiorizare și monumentalism.

După criteriul istoric, formele muzicii bizantine sunt:

În primele faze ale creștinismului, principalele forme consacrate de cântare, legate în mare măsură de muzica Ierusalimului, au fost: ***psalmul, imnul și cântecul spiritual***. Acestea au circulat în toate părțile unde mișcarea religioasă se afirmase, continuând să dăinuiască mult timp, alături de forme mai noi și mai evolute.

Formele imnografice ale cântării bizantine de după anul 527 și până în sec. X, oferă genuri mai distincte ca: ***troparul, condacul și canonul***. De fapt, psalmul, imnul și cântarea spirituală, dacă ne-am ghida după momentul apariției, nu ar face parte din repertoriul bizantin ci din cel prebizantin. Ținând seama însă de persistența lui în timp, inclusiv până în zilele noastre, formele prebizantine se integrează perfect întregii muzici cultice a estului european.

Epoca de aur a muzicii bizantine, care statuează modele, ce vor fi păstrate timp de secole, debutează prin afirmarea **troparului**²⁷, formă poetico-muzicală, strofică, dezvăluind o invocație, aclamație sau exclamație religioasă. Locul troparului în serviciul divin se stabilește printre psalmi, ca o continuare firească a ideii acestora, dar într-o manieră diferită²⁸. Melodia troparului este vie, silabică, ritmată, desfășurându-se în fraze melodice laconice, care ușurau considerabil memorizarea. Spre deosebire de alte imnuri, se cânta de către cor, sau toți participanții și nu de solist. Troparele erau axate pe tematici, ca: Înviere, martiri, morți, pocăință, etc. După sec. IV, troparul apare în mod curent monostrofic, câpătând prin conținut un rol mai independent de scriptură, fiind și mai dezvoltat melodic. Mai târziu va deveni *stihiră* - adică imn monostrofic ce urmează după versul psalmului.

Afirmarea troparului ca primă formă a muzicii bizantine clasice evidențiază despărțirea primă a slujbelor occidentale (cântările

dominante fiind bazate pe texte biblice) față de cele orientale (unde se dezvoltă pregnant troparele, condacele și canoanele).

Prin reforma Papei Grigore cel Mare, “*messa catolică primește și ea formă specifică*”²⁹. Se pregătește astfel și pe plan muzical marea schismă din 1054. În pofida acestei despărțiri, fondul muzical va rămâne comun, el fiind rezultat din fuzionarea elementelor elenistice și romane, pe de o parte, și orientale, pe de altă parte.

Dezvoltarea cântărilor după sec al VI-lea se îndreaptă spre lărgirea cadrelor imnelor și troparelor, apărând imnuri mai ample care capătă o funcție de sine stătătoare. Denumirea acestei forme noi de cântare imnografică, de esență dramatică, adeseori dialogată, în care factorul narativ are importanță structurală, este **condacul**³⁰. Originea sa este identificată în genuri siriene. Creatorul condacului se consideră a fi Roman Melodul, sau Romanos, a cărui viață se plasează la sfârșitul veacului V și începutul veacului VI. Condacul se prezintă ca un poem dezvoltat³¹. Un exemplu clasic de condac este Condacul Nașterii Domnului: “*Fecioara astăzi...*”.

Canonul³², afirmat după anul 629, poate fi denumit forma muzicală de esență religioasă în care se respectă anumite reguli de compoziție. În componența sa intră 9 ode, cântări sau pesne, după numărul cântărilor biblice introduse în vechime în practica muzicală bisericească, fiecare avându-și propria melodie și metru. Cele 9 cântări reprezintă un tot unitar, prin faptul că tratează diferite aspecte ale aceleiași teme. La rândul ei, fiecare odă se compune dintr-un număr de tropare (de la 6 la 9), la care se respectă regula irmosului, primei strofe atribuindu-i-se rolul de model. Troparele aceleiași ode sunt izosilabice și omotonice³³. Dintre autorii celebrelor canoane bizantine, în secolele VII-VIII, se impun: Andrei Criteanul, Ioan Damaschin, Cosma din Ierusalim, Clement Suditul.

De largă circulație, a fost și încă mai este **catavasia**, care întrunește laolaltă irmoasele canonului și se cântă de către unul sau toți credincioșii, nu în strună ci în mijlocul bisericii.

Deosebirile existente între formele muzicale imnografice nu sunt esențiale. Datorită recurgerii la aceleași structuri - tropar, irmos – atât de către condac cât și de către canon, criteriile în diferențierea lor aparțin conținutului și dimensiunii. Canonul este o cântare cu o desfășurare amplă dusă pe mai multe planuri, în timp ce condacul apare ca o predică poetico-muzicală³⁴.

În condac, factorul poetic apare predominant, pe când în canon, cel muzical. Canonul este static, în timp ce condacul este mai dinamic. În ambele, principiile repetării și variației intervin cu insistență, determinând o substanță sonoră puternic impregnată de formele constante ce dezvăluie noi și noi sensuri. Farmecul acestor forme liturgice bizantine constă în contopirea totală a componentelor poetic și muzical într-un tot unitar.

Muzica bizantină va cunoaște și alte forme, care-și găsesc locul în cadrul acelorași serviciilor divine ale cultului public, ca: stihira, sedealna, doxologia, slava, ecteniile, heruvicul, răspunsurile mari, axionul, chinonicul, antifonul, anixandarul etc.

În practica muzicală bizantină s-au statornicit două tipuri de cântare: responsorială și antifonică. Originea lor se află în psalmodierea vechilor texte biblice. Cântarea responsorială se definește prin conferirea rolului dominant în intonarea melodiei unui cântăreț bine instruit, căruia i se asocia corul, mulțimea cu scurte replici ce completau sau încheiau ideea enunțată de către cântăreț. Răspunsurile mulțimii puteau fi fraze melodice la început sau sfârșit, refrenul, care un timp s-a numit *ipacoi*. Din veacul al IV-lea, din inițiativa lui Efreem Sirul, se inaugurează cântarea antifonică, la care participă două grupuri, alcătuite de obicei după criteriul vocilor: grave și înalte.

Clîșeele melodice cunoscute se mutau adeseori pe alte versuri. *Automelele*, erau melodii care puteau circula și cu alte texte. *Prosomiile*, presupun o melodie specifică unei anumite cântări, care putea vehicula un alt text cu condiția să aibă aceeași construcție izosilabică și omotonică. Melodiile care circulau numai cu un anumit text se numeau *idiemele*³⁵.

În muzica bizantină s-a instaurat practica subordonării cântărilor unor formule melodice concrete. Din seria formulelor melodice concrete se disting: *enechema* și *apechema* - formule tip sau model. *Enechema* fixează notele de pornire ale modului, notele inițiale care premerg itinerariului melodic. Bizantinologul I. D. Petrescu, le interpretează astfel: ananeas – pentru primul glas; neanas – pentru al doilea; aneas – pentru al treilea; agia – pentru al patrulea; aneas – pentru primul glas plagal; neanas – al doilea plagal; aaneas – al trilea plagal; neagie – al patrulea plagal.

Formulele caracteristice generalizate relevă trei modalități de cântare: irmologic, stihiraric și papadic³⁶. *Irmologic*, este acel tip de organizare melodică, în care fiecărei silabe îi corespunde o

notă. Cântarea este simplă, fără înflorituri, deci sobră și scurtă. *Stihiraric*, este tipul de melodie mai melismatică. Pe anumite silabe intervin formule melodice, menite să îmbunătățească configurația liniei vocale. Repetarea unor silabe sau cuvinte este frecventă. *Papadic*, mai târziu va fi acel tip de melodie bogat ornamentată, în care melismele abundă, nu numai ca prezență, dar și ca dimensiuni. Raza sa de acțiune cuprinde heruvicile, polieleele, chinonicele. Formule cadențiale și modulațiile ating o mare varietate.

Așadar, muzica bizantină este simplă și totuși bogată și variată în simplitatea ei. Este sinceră, întrucât exprimă sentimentele deschis, fără tălmăciri false. Este voioasă cum e creștinul împăcat cu Dumnezeu prin Sfintele Taine ale Pocăinței și Euharistiei. Este lipsită de exagerări și de pasional, fie că exprimă bucurie, fie că exprimă întristare. Este o exteriorizare spontană a cugetării și a sentimentului religios. Este cu adevărat spirituală desfășurându-se în atmosfera de nespusă isihie și profundă rugăciune a sfintelor locașuri ortodoxe.

*

Evoluția muzicii bizantine, cunoaște în secolul al XIV-lea, o cotitură decisivă pentru dezvoltarea ei ulterioară. Este vorba de **mare reformă** inițiată de *Ioan Cucuzel*³⁷, cel mai controversat reprezentant al muzicii bizantine. Controversele privesc atât timpul în care a trăit cât și reformele pe care le-a inițiat în muzica psaltică. După cei mai mulți cercetători se pare că a trăit în sec. XIV.

Lucrarea teoretică de bază rămâne Arta psaltică cu toată hironomia și compunerea, în care explică semnele muzicale și cele patru glasuri autentice, urmate de cele patru plagale. El stabilește marele cerc al roții muzicale, reduce semiografia prin eliminarea ambiguităților și libertăților interpretative prea mari, stabilind și semnele ornamentale. Necesitatea noii notații era determinată de evoluția stilului bizantin, care face loc melismelor și ritmurilor mai complexe, cele mai importante semne create de el fiind cele temporale și ornamentale. El ordonează și completează semnele numite *simadia*, care ajung la 60. I se reproșează că ar fi “stricat” compunerile Sfinților Părinți, în manuscrisele lui apărând “*tereremurile*”, marcate prin gorgoane scrise cu cerneală roșie. Tereremurile sale nu erau destinate decât solemnităților, dar ele au fost extinse de ucenicii săi și în muzica de cult. I se reproșează *reintroducerea sistemului cromatic*, exclus sau ignorat de Damaschin, fiind

considerat prea laic.

Acuzațiile sunt parțial justificate, genul cromatic existând de multe secole în practica muzicală bizantină, iar introducerea stilului bogat ornamentat, este numai legiferat de Cucuzel, prin scrierea unor cratime sau tereremuri, existente încă înainte de el în practică, ceea ce făcuse posibilă apariția melurgilor sau maistorilor.

Se recunoaște rolul său în ritmizarea melodicii și în structura interioară a cântărilor, ale căror texte sunt împărțite în versuri sau hemistihuri, căpătând forme aparente de poezii. Credem că rolul providențial al lui Cucuzel, în reforma aplicată muzicii bizantine înainte de desființarea imperiului, este unul providențial, prin opera sa contribuind în mod substanțial la clarificarea și definitivarea notației bizantine, aflată într-un proces de degradare. Perioada cucuzeliană poate fi considerată apogeul stilului ornamental în muzica bizantină.

Spiritul cântării lui Cucuzel va domina în biserică până în secolul al XIX-lea. Notația lui Cucuzel, cuprinzând însă prea multe semne și lăsând prea mult loc interpretării și dexterității personale în interpretarea cântărilor, va impune o nouă reformă, după cinci secole de existență.

Perioada clasică a muzicii bizantine nu este lipsită de îngrădiri și interdicții. Sunt citate persecuțiile perșilor și arabilor care au distrus toate sanctuarele și mănăstirile din Palestina. La sfârșitul imperiului, catedrala Sfânta Sofia este transformată în moschee, iar vechiul Bizanț, devenit Constantinopol, își schimbă nu numai numele - Istanbul, dar și fizionomia, ajungând capitala unui nou imperiu.

¹ Vezi: Gheorghe Ciobanu, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, p. 420-424; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, p. 52; Vasile Vasile, *Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească*, p. 64; I. D. Petresco, *Les principes du chant d' église byzantine*. In *Actes du IV-a Congrès internationale des études byzantines*, Bulletin d'Institut Archéologique bulgare, Sofia, Tome IX, 1935, p. 248.

² Ene Braniște, *Liturgica specială*, EIBMBOR, București, p. 29

³ Petre Vintilescu, *Istoria Liturghiei în primele trei veacuri*, Ed. Nemira, București, 2001, p. 61

⁴ *Ibidem*, p. 18

⁵ *Ibidem*, p. 31

⁶ Carsten Hoëg, *La theorie de la musique byzantine*, în: *Revue des etudes grecques*, p. 330.

⁷ C. C. Ghenea, *op. cit.*, p. 46

⁸ Gheorghe Ciobanu, în capitolul *Muzica bizantină*, în privința înrudirii muzicii ebraice

cu muzica de cult din Imperiul roman (și cu cântarea gregoriană), subliniază mai multe aspecte.

⁹ O. L. Cosma, *op. cit.*, p. 53

¹⁰ **Creștinismul latin din Dacia nu a fost puternic**, deoarece: *nu beneficia de o formă superioară organizatorică (o ierarhie care să conducă și să organizeze viața religioasă); *există o instabilitate politică datorată popoarelor migratoare; *prin urmare, nu s-au putut întemeia lăcașuri de cult durabile, care să constituie focare de cultură: școli de scris, citit și cântat.

¹¹ George Breazu, *Pagini din istoria muzicii românești*, p. 23

¹² L. O. Cosma, *op. cit.*, p. 55.

¹³ O. L. Cosma, *Hronicul muzicii românești*, p. 53.

¹⁴ Argumentele pe care le aduce în susținerea tezei sale sunt: *existența genurilor precreștine - cum sunt colindele și formulele magice de incantație - care nu au putut fi influențate de muzica bizantină, întrucât existau înaintea perioadei de formare a poporului român (și bulgar), când i s-au conturat trăsăturile specifice creației muzicale; *formarea cultului creștin și implicit a muzicii are loc până către sec. al VII-lea, mai mult în focarele culturale asiatice decât la Constantinopol, care numai din sec. al IX-lea devine centrul imnografic și muzical al lumii ortodoxe; *primele episcopate apar în provinciile limitrofe bazinului dunărean, abia în sec. IV, răstimp în care cântecul popular pătrunde masiv în muzica bisericească, prin diferite secte.

¹⁵ Gheorghe Ciobanu, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, p. 424

¹⁶ Petre Vintilescu, *Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântarea bisericească*, Partea a doua, "Cântarea bisericească", Ed. Pace, București, 1937, p.134

¹⁷ George Breazu, *Pagini din istoria muzicii românești*, p. 23.

¹⁸ Unele melodii locale s-au dezvoltat și au fost acceptate ca atare chiar în marile mănăstiri. Amintim de **Raspev-Niamețkhi** și **Raspev-Putnevschi**, cântări scrise în Moldova și care au fost intonate în veacurile XV-XVI la Kiev și chiar mult mai departe la Arhanghelsk. [apud. C. C. Ghenea, *op.cit.*, p. 46]

¹⁹ C. C. Ghenea, *op. cit.*, p. 46.

²⁰ Gheorghe Ciobanu, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, passim. 418-419

²¹ Ioan D. Petrescu, "Ce este muzica bizantină", în *Acta Musicae Byzantinae*, 1/1999, p. 9.

²² *Ibidem*.

²³ Vasile Vasile, *op. cit.*, p. 80.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Vezi: Vasile Vasile, *Istoria muzicii bizantine...*, p. 48; Gheorghe Ciobanu, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, p. 418.

²⁶ O. L. Cosma, *Hronicul...*, p. 63.

²⁷ Vezi: O. L. Cosma, *Hronicul...*, passim 66; P. Vintilescu, *Poezia imnografică*, p. 54-70

²⁸ Ca atare, troparele sunt, de fapt, scurte imnuri, care se intercalează după fiecare vers al psalmului, reprezentând o modalitate lirică a exprimării ce se putea îndepărta, ca imagine poetic-muzicală, mai mult, de la litera biblică.

²⁹ Gheorghe Ciobanu, *op. cit.*, p. 303.

³⁰ P. Vintilescu, *Poezia imnografică*, p. 73; vezi și I. D. Petrecu, *Condacul Nașterii Domnului*, p. 9

³¹ Prin construcția sa, condacul e format din 10-30 de strofe sau tropare, fiecare însumând

18-30, sau chiar mai multe, linii melodice sau versuri. Prima strofă se chema *irmos*, reprezentând premodelul strofelor secvente. Comun pentru condac și icosul lui era întotdeauna modul sau ehul în care se cântau. În compoziția condacului, tehnica acrostihului servea pentru indicarea numelui autorului sau al titlului condacului (ziua cântării lui, sărbătoarea, modul în care se cânta).

³² P. Vintilescu, *Poezia imnografică*, p. 93.

³³ Posedă un număr identic de silabe și stabilitate în privința locului unde sunt plasate accentele

³⁴ Gheorghe Ciobanu, *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, p. 79

³⁵ Gheorghe Ciobanu, *op. cit.*, p.80.

³⁶ Gheorghe Ciobanu, *op. cit.*, p.83.

³⁷ Vasile Vasile, *op. cit.*, passim. 132-136.

Carențele culturii teologice ale unor pictori bisericești dăunează mesajului lor artistic

Pr. Prof. Dr. Gheorghe I. Drăgulin

Constatarea aceasta relevă mai întâi necesitatea și importanța unei mici biblioteci personale de teologie și de cultură creștină. Pe lângă schițele, cărțile și modelele necesare în preocupările sale de bază, artistul începător trebuie să aibă la îndemână și pe dascălii celeilalte „străni”. Ne gândim, în primul rând, la ediția *Bibliei* realizate de către Î.P.S. Bartolomeu Anania, Mitropolitul Clujului, și acceptată de către Sfântul Sinod al Bisericii noastre (București, 2005). Lângă ea trebuie să stea reprezentanții Sfintei Tradiții. Numărul autorilor patristici traduși în românește se apropie de o sută. Alături de volumele cu probleme liturgice, apărute la noi prin strădaniile profesorilor Petre Vintilescu, Ene Braniște și Nicolae Necula, se cuvine să se afle lucrările de dogmatică, cele de arheologie biblică, cele de istorie a artei creștine și de istorie bisericească.

De mai multe decenii, teologia ortodoxă română se mândrește cu colecția celor 12 volume cu cuprins filocalic și, de asemenea, cu mai multe ediții de vieți ale sfinților. Completată la zi, cu rezultatele istorice și bisericești necontestate, se dovedește lucrarea în patru volume a Pr. Prof. Grigore N. Popescu (București, 1993).

Cu toate acestea, unii pictori începători dovedesc o mare lipsă în cunoașterea tainelor aghiografice, teologice și liturgice. Și aceasta transpare în picturile pe care le execută cu unele elemente reducăționiste.

Astfel, la intrarea în sfântul locaș, de o parte și de alta a lui, este îndătinat să privim icoanele Sfinților Petru și Pavel. Semnul distinctiv al celui dintâi sunt „cheile împărăției cerurilor” (Matei 16, 19), față de care unii artiști pictează numai una. Tot așa colecția epistolelor pauline trebuie să se prezinte ca suluri de pergament, iar nu ca un pachet indistinct de grisine.

În ciuda vechiului obicei care cinstește învățătura și jertfa Sfinților Apostoli în viața Bisericii, deceniile din urmă încearcă să impună, ca în cimitirul Cernica II din București, pe Sfinții Arhangheli Mihail și

Gavriil. Dar, în erminie, acestora le este rezervat locul din naos, alături de toate puterile îngerești și, în mod sigur, cel de pe ușile diaconești.

Pronaosul, la intrare, nu trebuie întunecat cu citate amenințătoare pentru credincioși, reproduse din Apocalipsă sau din numeroase „vămi ale văzduhului”. Aceste elemente prezintă credința noastră drept o exclusivă învățătură medievală. Unilateralitatea vechitestamentară trebuie depășită cu sentimentul de bucurie și speranță pe care credinciosul o trăiește în ceasurile liturgice. Atunci el se întâlnește cu Mântuitorul, cu Maica Domnului și cu toți sfinții.

Continuând să privim structurarea picturii într-un locaș ortodox de cult, credem că e potrivită reprezentarea cuvioșilor și a cuvioaselor la intrarea în pronaos, iar nu aceea a mucenicilor și a mucenițelor. Aceasta, pentru poziția smerită și rugătoare pe care o are tagma monahală în structura Bisericii. În al doilea rând, majoritatea sfintelor locașuri sunt destinate parohiilor, iar nu mănăstirilor. De unde stau, în timpul Sfintei Liturghii, mirenii trebuie să privească exemple active de trăire, de păstrare și de apărare a credinței. De asemenea, este necesar ca ei să-și amplifice sentimentul bucuriei vieții de credință alături de toți participanții.

Unele icoane ale praznicului Cincizecimii, îndeosebi în străinătate, încep să nu mai reprezinte pe Maica Domnului în mijlocul apostolilor asupra cărora s-au revărsat darurile Sfântului Duh. Un exemplu l-am văzut în biserica noastră românească din orașul Milano în Italia. Întâlnim aici teama că reproducerea aceasta ar putea fi invocată drept argument în favoarea revendicării preoției de către femei. Noua poziție nu este întemeiată. Apostolii, *„într-un cuget, stăruiau în rugăciune împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus, și cu frații Lui”* (Faptele Apostolilor 1, 14). Dacă este atestată biblic această participare liturgică regulată, nu este admis să crezi că ea a lipsit tocmai la evenimentul unic al praznicului împărțirii Sfântului Duh credincioșilor constituiți de atunci în Biserică.

Au apărut elemente simplificatoare și în icoana Adormirii Maicii Domnului. Ele se referă la lipsa celor trei episcopi menționați de tratatele pseudoareopagitice: Ierotei, Dionisie și Timotei.

În aceeași scenă de la slujba înmormântării Preacuratei, se elimină uneori episodul cu Eufonie și, deci, prima minune a Sfintei Fecioare. În locul lui apar un sfeșnic cu o singură lumânare sau se prelungesc faldurile acoperământului sicriului.

Un alt semn al ignoranței teologice îl oferă unele icoane executate de pictorii tineri. Este cazul cu chipurile Sfinților Prooroci Ilie și Elisei. După cum se știe, cel din urmă a fost ucenicul celui ce s-a înălțat la ceruri „într-o căruță de foc”. În înfățișarea schematică și nedocumentată biblic, lucrurile apar schimbare: ucenicul are înfățișarea unui bătrân încărcat de ani și de încercările vieții. Aici ne referim la icoana hramului Sfântului Ilie-Rahova din București.

La biserica Hagiu din Capitală se observă altă anomalie. Fiind pictat în dreptul străzii principale, Sfântul Gheorghe are lângă el, la picioare, un balaur. Artistul nu a reprodus și calul generalului martir din veacul al IV-lea, dar nici nu a știut să departajeze ideea de sacrificiu creștin de elementele recuzitei păgâne sub care ea a ajuns până la noi. În zilele noastre soluția pictării icoanei Sfântului Gheorghe este reprezentarea lui ca ofițer roman, dar stând în picioare. Cât privește așezarea fiarei chiar în fața icoanei Mântuitorului, se dovedește cu totul greșită. În *Apocalipsă 20, 2* se precizează: „*Și a prins pe balaur, pe șarpele cel mare care este diavolul și Satana, și l-a legat pentru o mie de ani*”.

La fel de nepotrivit este, tot acolo, și mormântul unui donator de frunte, plasat chiar în mijlocul sfântului locaș. La fiecare slujbă, preoții fac vohod sau alteori cadesc și îl calcă în picioare, ca și enoriașii care vin la miruit.

O notă de bucurie, pe care o aduc operele tinerilor pictori de astăzi, privește icoanele Sfinților români. Printre ei, numele Cuviosului Dionisie cel Smerit (Exiguul) se întâlnea foarte rar până acum, pentru că nu a beneficiat de o canonizare oficială. Istoria însă nu a uitat smerenia, înfrânările monahale, știința pe care a agonisit-o exemplar în epocă, precum și celelalte vrednicii ale sale cu care a cinstit nu numai veacul al VI-lea. Atunci s-a realizat, prin unirea Apusului și Răsăritului creștin, la care el a adus un mare aport, canonizarea lui populară.

Prin penelul de excepție al pictorului Grigore Popescu-Muscel, icoana părintelui cronologiei creștine poate fi contemplată de câțiva ani în biserica mănăstirii Vodița din eparhia Severinului.

Un cuvânt, cât de sumar, trebuie spus și despre pictura pe suprafața exterioară a zidurilor Bisericii. La început proiectul a urmărit să adune în aceeași unitate a Logosului întrupat și pe cei care nu au ajuns să facă parte din Biserica creștină: patriarhii, proorocii și dreptii veacuri lor vechitamentare. El a oferit

ospitalitate aici și elitelor păgâne:

filosofi, sibile, poeți. Iată, însă, că modelele de la bisericile din nordul Moldovei s-au extins și în alte părți ale țării. Nefiind o reglementare în această privință, vedem cum icoanele Mântuitorului și ale Maicii Domnului sunt amestecate printre sfinții creștini cei mai modești. Ba importanța acordată lor aici echivalează doar cu cinstirea de care s-au bucurat marile spirite păgâne în cultul creștin.

În această privință, este de dorit să se rămână la evlavia ortodoxă isihastă a unității liturgice din cuprinsul sfântului locaș, fără atmosfera stadionului de pe alte meridiane religioase.

Profit de spațiul acordat prezentului articol ca să atrag atenția că mormântul ieromonahului Arsenie Boca de la Prislop (și în toată mănăstirea) este străjuit de o cruce neterminată. Pe vechile cruci, de acum mai multe veacuri, se puteau citi în cele patru brațe ale ei: IS. HS. NI. KA. Este dureros că numeroșii fii duhovnicești și zecile de mii de vizitatori ai lui n-au semnalat această lipsă.

*

Harul artistic al unui pictor bisericesc se luminează și se stimulează printr-o cultură teologică reală. La întocmirea proiectului de împodobire a bisericii, el trebuie neapărat să se completeze cu sfaturile preotului slujitor competent, bine știindu-se că pictura religioasă artă pentru artă și independentă, ci este în slujba propovăduirii Bisericii.

De ce învață copiii religia în școli!?

(Răspuns la articolul omonim din „Evenimentul zilei” din 28 septembrie 2006, semnat Cristina Olivia Moldovan)

Cristian Șerban

Răsfoind presa, după bunul obicei al românului, m-am prins că, în vremurile noastre, nu-ți trebuie prea mult creier ca să te faci gazetar. Cum ai scris ceva care aduce a scandal, ceva care atentează la o autoritate, la ordinea publică, la o instituție, la intimitatea unui cuplu sau la divinitate, cum te pun pe prima pagină, așa te pun: cu litere de-o șchioapă, ca să se vadă și de pe *Empire State Building*, că materia cenușie a distinsului autor de articole a depășit stadiul coleopterelor.

O domnișoară sau doamnă ziarist, de la un cotidian care stă îndrăzneț de bine cu tirajul, s-a apucat să despică în patru, firul unei presupuse îndoctrinări a copilului la ora de religie. Nasul fâșneț al distinsei „gazetărițe” a remarcat cu o subtilitate demnă de un reputat premiu american (nu-i mai spunem numele că rezonează fonetic cam urât pentru cititorul mai pudic), că ceva miroase în învățământ. Dar creierul „libelulo-acefal” sesizează mai greu lipsa băncilor, caloriferelor, igienei, calculatoarelor, banilor, programelor de investiții, și mult prea repede aleargă să vadă paiul, când bârna stă să pice.

Ziarista - cu slova atârnată de un libertinaj ideatic promovat de un ateu (găsesc că ateu este un termen relativ care ar trebui scos din dicționar, fiindcă nu poți fi „fără de Dumnezeu”, atunci când ești creat de Dumnezeu), un profesor corigent și doi copii rățăciți pe un forum de Internet - a început să ofteze desdemonian, să sufere cumplit, fiindcă nu-i convine că se face religia în școli și nici că se spune „Tatăl nostru”, atunci când se intră la oră.

Cum oare i-a scăpat distinsei de la „mazăre” că ora de religie este facultativă, este greu de explicat!?? Cum oare i-a scăpat că printr-o simplă cerere copilul se poate dispensa de aceste ore de religie, este și mai greu de explicat!? Cum oare ziarista noastră vrea să dea jos icoanele de pe pereții claselor, și probabil să pună în loc poze cu Guță, de Vito și vedete „pleboistice”, e foarte greu de înțeles!?

„Pentru justițiară materia asta este de-a dreptul ilegală”, se scrie în acest articol. Întrebându-mă, așa, într-o doară, cine sunt „justițiară”, mi-a trecut prin minte că România este o țară cu 22 de milioane de „dumnezei”. Această femeie mai invocă faptul că religia, ca materie școlară atentează la libertatea de conștiință, la libertatea religioasă. Eronat! De fapt, ora de religie te învață ce este conștiința și îți ușurează drumul spre a înțelege ce este libertatea. Sunt gata să afirm că un copil înțelege mult mai multe despre libertate, la ora de religie, mai mult decât învață din „lecția” de libertate predată de „blugii” cu „vedere la Muntele lui Venus”, cerceul în limbă, cel mai recent CD cu manele sau freza cu țepi.

Introducerea orei de religie s-a făcut firesc și pașnic, printr-un proces cât se poate de natural, la un popor cu credință milenară, care a jinduit frustrant de mult să cunoască și altceva decât materialismul-dialectic, odele și tezele ceaușiste. Astăzi, când porțile libertății de exprimare s-au deschis, rămâne trist faptul că mulți trec în revistă toate științele, dar într-un mod regretabil omit știința despre Dumnezeu. La un popor cu 90% ortodocși, introducerea religiei, ca materie opțională, a reprezentat și reprezintă un act reparativ și de bun simț, o consfințire a întoarcerii la matcă.

Revenind la zile noastre, am diligența să mă întreb: „Pot oare câțiva ani de „manelizare”, de libertinaj predicat și practicat, de atitudini antisociale, de îmbuibare cu sex, scandal și crime, să facă uitați două mii de ani de creștinism?”.

Conștiința omului trebuie să fie în legătură cu

valorile morale, cu etica, cu esteticul, cu esența vieții, cu lumina și adevărul. De aceea, conștiința omului trebuie hrănită de la vârste fragede cu cuvântul lui/despre/către Dumnezeu. Cum oare sunt proteste împotriva orei de religie, dar despre ora de educație sexuală nu are nimeni nici o părere?

După introducerea orei de educație sexuală în școli (2003-2004) a crescut rata violurilor, a crescut numărul avorturilor, a crescut numărul fetelor care își încep viața sexuală din copilărie, a crescut numărul raporturilor sexuale înregistrate în incinta unităților de învățământ. Acest din urmă aspect (vezi numeroasele cazuri de tip Motru) a dus la excluderea acestei materii din programă, la unele licee.

Ora de religie își vede pașnic de treaba ei, chiar dacă mulți îi cântă prohodul, căci între această materie și cuvântul pașnic sunt multe simetrii. Ce ar însemna acum? Când copilul se simte agresat de o anumită materie, să aducem la ore, pe post de asistenți câțiva psihologi, terapeuți, sexologi, psihanalisti, preoți și judecători? Copilul știe să discerne și singur, fiindcă avem o abundență de mijloace de informare, fără precedent. Copilul va realiza peste ani, când vor veni „tihna”, „răsfățul”, „laptele și mierea” vieții de adult, cât de bine îi este că a învățat în școală să zică „Tatăl nostru” și să-și facă semnul crucii.

„Domnișoarei” ziarist - care mai invocă spusele unui presupus profesor maniac, Moise pe numele său, un „domn” care dorește să facă raport la Curtea Europeană, ca să se dea icoanele jos de pe pereții claselor din școli - nu avem a-i mai spune, decât că o părere rătăcită pe un site de sataniști nu poate constitui baza unui articol de ziar. Iar dacă este să ne luăm după „nebiblicul” profesor de filosofie, numitul Moise de la Buzău, care se întreabă ironic de ce nu agățăm icoane și prin copaci ca să fim mai aproape de Dumnezeu, răspunsul ar suna cam așa: „Nu e nevoie să punem icoane în copaci fiindcă aceste icoane există deja. Buna întocmire a văzduhului, rodul bogat, frunza verde plesnind de sănătate, miresmele îmbietoare, echilibrul ecologic, creanga,

~~ramul și chiar și cea mai plăpândă dintr-o pădure din~~

mărturie, ca fiind parte a creației, despre măreția lui Dumnezeu, și sunt, prin urmare, icoane vii”.

Iosif
Moise, filosoful de Buzău, nu are din păcate capacitatea să înțeleagă acestea, fiindcă nu a avut nici măcar cunoștința sau curajul, ca într-un *imitatio Moses*, să despică în două cuvântul filosof și să afle că „philosofia” și „sophia”, adică dragostea de înțelepciune, presupune și dragostea față de sursa înțelepciunii și chiar față de înțelepciunea însăși, adică dragostea de Dumnezeu *le-a întors în bine, că să facă cele ce sunt acum și să păstreze viața unui popor numeros” (Facere 50, 20).*

Viața lui Iosif are o mare importanță pentru noi, fiindcă, la o privire mai atentă, observăm că se aseamănă foarte mult cu viața Domnului Iisus. Iosif a fost fiul patriarhului Iacov. Credința Tatălui său Iacov și a mamei sale Rahela s-a sălășluit în sufletul lui tânăr. Tatăl său l-a învățat calea sfințeniei și a părtășiei cu Dumnezeu, i-a împărtășit din bogata sa experiență, și Iosif păstra toate aceste lucruri în inima sa. Era foarte iubit de tatăl său pentru ascultarea, supunerea și sinceritatea sa, cât și pentru curăția inimii sale.

Ascultarea sa era exemplară. Ori de câte ori tatăl său îl trimitea la frații săi care pășteau turmele de oi, el mergea fără să murmure, îi căuta până îi găsea pe întinsele câmpii, le ducea merinde și vești de acasă și aducea vești de la ei tatălui lor, Iacov.

Frații lui, însă, nu-l priveau cu ochi buni, pentru că tatăl lor îl iubea mai mult pe Iosif. Motivul era că Iosif era ascultător și sincer, iar ei erau neascultători și răi, faptele lor nu erau bune, ceea ce nu-i plăcea lui Iacov. Dar ei, în loc să-și îndrepte purtarea ca să fie și ei iubiți de tatăl lor, l-au urât pe cel ce era ascultător și bun. Ura lor a mers atât de departe, încât s-au hotărât să-l omoare.

În ziua când s-a dus să le ducă hrană, frații lui, plini de ură, l-au aruncat într-o groapă ca să moară acolo, iar haina i-au muiat-o în sânge și au trimis-o acasă tatălui lor, aruncând vina pe fiarele sălbatice. Dar, peste puțin timp, zărind o ceată de ismaeliți, s-au hotărât să-l vândă. Astfel, Iosif ajunge în Egipt, rob în casa dregătorului Putifar.

Depart de casa părintească, de iubirea caldă și ocrotitoare a tatălui, Iosif își păstrează sufletul curat și tinerețea

neîntinată. Ispita ce i se întinde prin soția dregătorului Putifar, deși părea că-i va ușura viața, Iosif o respinge cu curaj și hotărâre. Păcatul curviei, ce i se oferea a-l săvârși, l-a considerat ca fiind împotriva lui Dumnezeu. Atunci când soția lui Putifar îi zice: „*Culcă-te cu mine!*”, el îi răspunde: „*Cum dar să fac eu acest mare rău și să păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu?*” (*Facere 39, 7, 9*).

Soția lui Putifar, rănită în orgoliul ei de respingerea lui Iosif, se răzbună începând să strige: „*Priviți, ne-a adus aici slugă un evreu, ca să-și bată joc de noi. Căci a intrat la mine și mi-a zis: «Culcă-te cu mine!». Eu însă am strigat tare*” (*Facere 39, 14*). Putifar crezând cuvintele soției sale, îl aruncă în închisoare, deși văzuse cu ochii lui caracterul robului său și că din pricina lui Iosif Dumnezeu îi binecuvântase casa (*Facere 39, 5*).

Întâmplarea aceasta i-a adus lui Iosif multe necazuri și greutăți, dar Dumnezeu a făcut ca aceste necazuri să fie transformate în trepte de înălțare pentru el. Cuvântul lui Dumnezeu spune că „*El înalță pe cei smeriți și izbăvește pe cei necăjiți*” (*Iov 5, 11*). Așa s-a întâmplat cu Iosif. Șederea în temniță a fost o treaptă de urcare foarte dureroasă, dar a stat liniștit, având cugetul curat și înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu, având încredere deplină în Dumnezeu.

Următoarea treaptă de urcare a fost visul lui Faraon pe care Iosif l-a tălmăcit. Tălmăcirea lui Iosif s-a dovedit adevărată, căci Dumnezeu era Acela care i-o descoperise. Iosif a ajuns sfetnic de încredere al Faraonului în cărmuirea Egiptului, fiind al doilea după Faraon. Au fost, mai întâi, șapte ani de belșug în Egipt, urmați de șapte ani de foamete, așa cum îi tâlcuise Iosif lui Faraon visul. În timpul belșugului, Iosif adună grâu atât pentru egipteni cât și pentru străini. În timpul foametei, veneau la Iosif să cumpere grâu, atât egipteni, cât și străini, „*căci în toate țările era foamete mare*”.

Vin și frații săi. Și Iosif, nu numai că nu se răzbună pe ei, înțelegând că tot ce s-a întâmplat cu el a fost după planul lui Dumnezeu, ci le dă grâu; și mai mult decât atât, îi aduce pe ei și pe tatăl lor în Egipt, așezându-i în cel mai bogat ținut al

Egiptului.

Iosif, prin ascultarea și curăția vieții sale, a fost înălțat de Dumnezeu nespus de mult, salvând de la pieire familia tatălui său, dar și străini de familia din care provenea el.

Asemănări între viața lui Iosif și Domnul Iisus:

a) Iosif și-a căutat frații, dar ei l-au urât și l-au respins (*Fac. 37, 16, 18*).

Domnul Iisus „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (*Ioan 1, 11*).

b) Iosif a fost ispitit și a biruit (*Facere 39, 7-13*).

Și Domnul Iisus a fost ispitit și a biruit pe cel rău (*Matei 4, 1-11*).

c) Iosif a dat pâine tuturor (*Facere 41, 57*).

Domnul Iisus S-a dat pe Sine Însuși omenirii întregi ca pâine a vieții (*Ioan 6, 35*).

d) Iosif a fost vândut cu prețul unui rob, cu 20 de arginți (*Fac. 37, 28*).

Domnul Iisus a fost, de asemenea, vândut tot cu prețul unui rob, cu 30 de arginți (*Matei 26, 15*).

e) Iosif a iertat pe frații săi (*Facere 50, 16-21*).

Domnul Iisus S-a rugat pentru cei ce-L răstigneau zicând: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (*Luca 23, 34*).

f) Iosif a stat între doi făcători de rele în închisoare (*Facere 40, 2-3*).

Domnul Iisus a stat între doi tâlhari pe Cruce (*Matei 27, 38*).

g) Haina lui Iosif a fost muiată în sângele unui țap (*Facere 37, 31*).

A Domnului Iisus a fost stropită de Însuși Sângele Său.

h) Iosif a fost aruncat într-o groapă și a fost considerat mort, dar mai apoi a urmat înălțarea sa în cinste (*Facere 37, 24*).

Domnul Iisus a fost așezat într-un mormânt, dar a urmat Învierea și Înălțarea Sa în slavă (*Matei 27, 60; Matei 28, 6; Luca 24, 51*).

i) Iosif a dat fraților lui o moștenire în locul cel mai bun al țării – ținutul Goșen (*Facere 45, 10*).

~~Domnul Iisus a fost pregătit tuturor credincioșilor~~
Săi („fraților Lui”) un loc în Casa Tatălui ceresc (*Ioan 14, 2-3*).

Întâlnire cu îngerii

- o poveste adevărată -

Renatte Sworst

Era spre sfârșitul unei zile călduroase de vară. Pământul era încă fierbinte. Treptat, soarele a apus și i-a luat locul o lună albă, clară. Păsările care ciripiseră voios încă de la ivirea zorilor se retraseră acum în locurile lor, obosite.

În liniștea nopții, greierii își începuseră serenadele, adevărate concerte în aer liber. Eu stăteam în fața ferestrei deschise și parcă așteptam o undă de vânt, să mă răcorească. Somnul mi se risipise, undeva, pe un alt tărâm. Îmi plăcea să deslușesc întunericul nopților de vară și să mă cufund într-o visare deplină.

La un moment dat, razele lunii m-au învăluit, parcă dorind să-mi dezmierde chipul. Cu ochii larg deschiși, am căzut fără să vreau într-o visare adâncă, m-au furat amintiri ale trecutului...

Apoi s-a întâmplat ceva care m-a făcut să tresar, neștiind dacă e realitate sau doar unul din bizarele vise. Un cor de ființe cerești, plimbându-se și cântând, împresurau măreța lună care deveni de un alb sclipitor. Cântau o melodie stranie, dar fină și plăcută, cum nu mai auzisem vreodată. Vocile îngerilor, căci mi-am dat seama că doar ei puteau fi, se împleteau una cu alta, într-o armonie unică. Treptat, cântând în cor, îngerii au părăsit luna și au început să se apropie tot mai mult de mine, fără să-și întrerupă nepământeasca melodie.

Mă priveau toți, blând dar stăruitor, iar eu am încremenit: m-am frecat puternic la ochi, m-am uitat din nou la ei. Era totul real. Mi-am atins brațele, obrații, mi-am răsfirat părul. Toate erau așa cum le știam. Practic eram întreagă, eram eu, aceeași. Vroiam să mă asigur că nu visam.

Pentru ultima oară m-am repezit la oglindă, care m-a reflectat ca și altădată. Mă lămurisem: nu visam deloc.

M-am întors la fereastră, mi-am înălțat privirea. Luna era acum orbitor de argintie. Parcă era o nestemată a nopții.

Corul îngerilor cobora tot mai mult. Atunci, am început să-i deosebesc mai bine, să le observ mișcările lente. Pluteau în văzduh, iar cântul lor răsună din ce în ce mai tare. Nu spuneau o vorbă, dar m-am gândit că vroiau să mă viziteze cu un scop anume. Ajunseră cu puțin deasupra ferestrei deschise iar acolo se opriră, plutind în loc. Se auzea pretutindeni răsunând cântul lor ceresc. Cu toate acestea părinții mei nu s-au trezit, ci au dormit profund în continuare. Faptul acesta m-a nedumerit, dar apoi am înțeles că acei îngeri veniseră numai pentru mine. Melodia lor se apropia de final. Privirile lor s-au întâlnit, urmând ca un înger să coboare și mai mult spre mine. Acum nici un înger nu mai cânta. Greierii artiști s-au cufundat brusc în tăcere. Era o liniște apăsătoare. Îngerii mă priveau doar îndelung, iar eu simțeam că privirile lor strălucitoare, aurii, mă linișteau și-mi potoleau ușoara teamă și nesiguranța ce mă cuprinseseră.

Îngerul din fața mea a zâmbit o clipă, apoi, gura sa ca de foc s-a deschis pentru a-mi spune cu o voce neobișnuită: “Acum suntem siguri că vei crede în noi și în puterile noastre. Eu sunt îngerul tău păzitor. Să nu uiți niciodată acest lucru”. Avea veșminte imaculate și atât de sclipitoare încât mă făceau să clipesc tot mai des și să-l observ cu ochii întredeschiși. Avea părul scurt și auriu, ca razele săgetate din soare. Măinile îi erau ascunse în veșmintele largi, sau poate că se contopiseră cu cele două aripi argintii și enorme.

S-a retras apoi în rândul celorlalți îngeri, și-au înălțat privirile spre luna care devenise sângerie, au rostit cu toții niște cuvinte necunoscute, pe care nu le-am dezlegat, și s-au înălțat înapoi, spre lună. De această dată însă, nu și-au mai întors capetele spre mine, ci au privit către lună, chemați parcă de un glas divin. De îndată am înțeles pentru ce au vrut îngerii să îi întâlnesc. Până la întâlnirea cu aceste creaturi sfinte nu aveam credință în îngerii păzitori.

Aș fi crezut și acum că ei apar doar în poveștile și-n basmele spuse celor mici, dacă nu i-aș fi văzut și auzit în acea

noapte caldă de vară.

Îngerii, tăcuți, au zburat în eterul plin de mister, s-au risipit mai departe de stele și de luceafărul tainic. Au dispărut, luna și-a pierdut culoarea sângerie și a redevenit albă, clară.

Eu, cu ochii încă ațintiți spre cer, am auzit cum greierii își relatau cântările lor pline de viață. O lacrimă sărată mi-a brăzdat obrazul și o flacără de lumină s-a aprins pentru totdeauna în sufletul meu. Am înțeles că îngerii există, ne păzesc pe fiecare dintre noi și trăiesc pentru a ne da încă o speranță, încă o șansă, atunci când credem că totul se va năruia.

A doua zi nu am spus nimănui nimic. Noaptea întâlnirii cu acei îngeri m-a schimbat, dar am hotărât să îngrop acest secret în mine, să nu-l dezvălui nimănui.

Acum am făcut-o pentru întâia oară, prin incredibila poveste, care, credeți-mă, e adevărată. (din „Învierea”)

